

การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ
ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (ศิลปะการแสดงศึกษา)
มิถุนายน 2560

การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ
ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ปริญญานิพนธ์
ของ
อาทิตยา เงินแดง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (ศิลปะการแสดงศึกษา)

มิถุนายน 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ
ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

บทคัดย่อ
ของ
อาทิตยา เงินแดง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (ศิลปะการแสดงศึกษา)

มิถุนายน 2560

อาทิตยา เงินแดง. (2560). การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาปรินญาณิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนในกลุ่มสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนสายสามัญที่กำลังจะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในปีการศึกษา 2559 โดยทำการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 15 คน กำหนดแบบการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาผลหลังการทดลองโดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ (%)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา กำหนดรูปแบบกิจกรรมจากสภาพปัญหาที่ค้นพบเพื่อแก้ปัญหาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนสายสามัญซึ่งมีระดับความรู้พื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทยน้อย โดยนำหลักการการทำความเข้าใจเบื้องต้นผ่านการเรียนรู้จากทฤษฎี แล้วจึงปฏิบัติซ้ำๆ จนเกิดความชำนาญและปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ ทั้งนี้ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์ และการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ ซึ่งใช้เวลาการจัดกิจกรรมจำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง จากการพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถสรุปได้ว่าแผนกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องกัน 2) ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ของกลุ่มตัวอย่างหลังทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในแต่ละกิจกรรมที่พัฒนาทักษะปฏิบัติในแต่ละส่วนของกลุ่มตัวอย่างหลังทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) มีผู้ผ่านกิจกรรมด้านทักษะการฟังและจับจังหวะจำนวน 13 คน จากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 15 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 อยู่ในระดับดีมาก และ 5) มีผู้ผ่านกิจกรรมด้านทักษะการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงจำนวน 13 คน จากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 15 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 อยู่ในระดับดีมาก

ACTIVITIES FOR IMPROVING THE ELEMENTARY EDUCATION'S STUDENT'S BEFORE
APPLYING TO THE UNIVERSITY EDUCATION MAJORING IN THAI CLASSICAL DANCE
EDUCATION

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Fine Arts Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University
June 2016

Artitaya Ngerndang. (2017). *Activities for Improving the Elementary Education's Student's Before Applying to The University Education Majoring in Thai Classical Dance Education*. Master thesis, M.F.A. (Art Education). Bangkok: Graduate school, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Asst. Prof. Dr. Noppadol Inchan.

The study aimed to develop supplementary activities in the curriculum which could improve the abilities of elementary education students before applying for a university education program in Thai Classical Dance Education. The sample group in the study included elementary education' students who were applying to study at the Faculty of Fine Arts and majoring in Thai Classical Dance Education at Rajamangala University of Technology Thanyaburi in the 2016 academic year. The researcher specified fifteen randomized students, creating the experimental research by applying a plan for supplementary activities to improve the students from elementary education before applying for a university education program in Thai Classical Dance Education as the tool for gathering information and study in the results after the test by analyzing the information with the statistics of mean, standard deviation and percentage. The study found that 1) the supplementary activities designed by studying the problems involved in improving the students from elementary education before that applied to university and helping to help and solve the problems of these elementary students who lacked knowledge of Thai Classical Dance. These activities applied the basic theoretical comprehension and repeated it until the students were able to expertly understand it and perform by themselves automatically. Nevertheless, the group activities was also applied to create the relationships and self-learning for more complete knowledge. The activities were designed for ten times at three hours per time. With regard to the IOC (Index of Item-Objective Congruence) it was assessed by a group of experts and it could be summarized that the supplementary activities plan was congruent. 2) the mean of the example group about the theoretical knowledge with regard to the language of dancing after the application of by the supplementary activities was statistically higher than before the test at a statistically significant level of 0.01. 3) The mean of the sample group of practical Thai Classical Dance in each activity after the application of supplementary activities was significantly statistically higher than before the test at 0.01. 4) thirteen of fifteen students passed the listening and time counting activities, calculated at 86.7% and rated at the level of "Excellent". 5) There were thirteen of fifteen students who passed the memory and dance activities by rhythm and melody, calculated at 86.7% and rated at level of "Excellent".

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ
ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
ของ
อาทิตยา เงินแดง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (ศิลปะการแสดงศึกษา)
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
วันที่ เดือน พ.ศ. 2560

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์คณะกรรมการสอบปากเปล่า
.....ที่ปรึกษาหลักประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทรสุวรรณ)

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภดล อินทร์จันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รจนา สุนทรานนท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะอย่างดียิ่ง ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ความเมตตาและกรุณาในข้อผิดพลาด ให้ความเอาใจใส่และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.ปรวัน แพทยานนท์ และ ดร.กัญชพร ตันทอง ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีทุกท่าน ที่คอยให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ให้ความเอื้อเฟื้อและให้การช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

และสุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัว ที่มอบชีวิตที่ดีงาม แก่ผู้วิจัย คอยส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาด้วยดีเสมอมา อีกทั้งยังให้ความรัก ความห่วงใย เป็นกำลังใจและแรงจูงใจที่ดีเยี่ยมในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี คุณความดีและประโยชน์ทั้งมวลอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องสักการะคุณแต่บิดา มารดา และครูอาจารย์

อาทิตยา เงินแดง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
สมมุติฐานในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม.....	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	35
การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง.....	35
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
จัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	74
สมมุติฐานของงานวิจัย.....	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
วิธีดำเนินการวิจัย	75
สรุปผลการวิจัย	76
อภิปรายผลการวิจัย	78
ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	93
ภาคผนวก ก	94
ภาคผนวก ข	96
ภาคผนวก ค	100
ภาคผนวก ง	184
ภาคผนวก จ	191
ประวัติผู้วิจัย	201

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ค่าเฉลี่ยระดับปัญหาหลังการสำรวจสภาพปัญหาในการเรียนทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยในกลุ่มนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญ ในระดับอุดมศึกษา.....	40
2	โครงสร้างรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	44
3	ผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	51
4	ผลการวิเคราะห์การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	54
5	ค่าคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ ระหว่างก่อนและหลัง (Pretest-Posttest) การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	64
6	ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย ระหว่างก่อนและหลัง (Pretest-Posttest) การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน สายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	65
7	ผลการประเมินด้านทักษะการฟังและจับจังหวะ หลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	66
8	ผลการประเมินด้านการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง หลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	67
9	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังการทดลองกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะ ของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย พร้อมทั้งแนวทางปรับปรุงแก้ไข.....	71

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ สร้างความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง.....	54
3 กิจกรรมที่ 2 การพัฒนาด้านนาฏยศัพท์.....	55
4 กิจกรรมที่ 3 กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว...	56
5 กิจกรรมที่ 4 กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว...	57
6 กิจกรรมที่ 5 กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนมือและแขน.....	58
7 กิจกรรมที่ 6 กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า.....	59
8 กิจกรรมที่ 7 กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า.....	60
9 กิจกรรมที่ 8 การฟังเพื่อการจับจังหวะ.....	61
10 กิจกรรมที่ 9 การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ.....	62
11 กิจกรรมที่ 10 ประเมินทักษะและปัจจัยนิเทศ.....	63
12 ค่าคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ ระหว่างก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	64
13 ค่าคะแนนด้านปฏิบัติ ระหว่างก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	66
14 ร้อยละผู้ผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ หลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	67
15 ร้อยละผู้ผ่านกิจกรรมการฟังเพื่อการจับจังหวะ หลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	68

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สุวิมล ว่องวาณิช. 2546: 4) ชีวิตที่มีการศึกษาย่อมมีสมรรถภาพและประสิทธิภาพในการปรับตัวและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจนถึงขนาดที่สามารถปรับสิ่งแวดล้อมให้เป็นประโยชน์แก่ตัวเองได้ การศึกษาที่แท้จริงนั้นต้องเป็นภารกิจของชีวิตแต่ละชีวิต กล่าวคือ การศึกษาเป็นกิจกรรมของชีวิต โดยชีวิต และเพื่อชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับคำของ อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ที่กล่าวไว้ว่า คนทุกคนต้องการเรียนรู้ แต่ก็ต้องการความสนุกสนานในการเรียนรู้ด้วย หมายความว่าคนทุกคนจะต้องมีกิจกรรมหรือมีความสนุกสนานในการเรียนรู้ด้วย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2554: 5) ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ เป็นสิ่งที่สร้างมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ จิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม มีความพร้อมที่จะประกอบการทำงานอาชีพได้ การศึกษาช่วยให้คนเจริญงอกงาม ทั้งทางสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับชีวิตอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากความจำเป็นของปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค จนอาจกล่าวได้ว่าการศึกษเป็นปัจจัยที่สามารถช่วยแก้ปัญหาในทุกๆด้านของชีวิต ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญโดยเฉพาะในปัจจุบันที่โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่มีกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบให้วิถีการดำรงชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้นการศึกษาจึงยังมีบทบาทและความจำเป็นมากขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นเหตุส่งผลให้สังคมและประเทศชาติเจริญงอกงามไปด้วย

จะเห็นได้ว่าการศึกษามีความสำคัญต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง มนุษย์จึงต้องอาศัยกระบวนการทางการศึกษาสำหรับพัฒนาตน การศึกษามีหลายระดับเริ่มตั้งแต่เกิดที่เราต้องเรียนรู้และศึกษาการดำรงชีวิตประจำวัน ต่อมาจึงเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาระดับต่างๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553 มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ แต่ในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูงระดับการศึกษาที่เป็นภาคบังคับของภาครัฐนั้นคงไม่เพียงพออีกต่อไป คนส่วนใหญ่จึงศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง การเข้าเรียนในสาขาวิชาเอกที่สนใจที่จะสามารถนำมาประกอบอาชีพได้ในอนาคตและตรงกับความต้องการ

ถนัดของตนในสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่นิยมทำ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดการศึกษาจึงเป็นกระบวนการพัฒนาคนเข้าสู่อาชีพระดับสูงเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของประเทศ โดยมีกรอบภารกิจที่ต้องปฏิบัติคือ การถ่ายทอดความรู้ซึ่งเป็นกระบวนการผ่านระบบการเรียนการสอน การแสวงหาความรู้ใหม่ด้วยการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อนำความรู้ใหม่มาใช้ประโยชน์ในการสอนและการพัฒนาวิชาการหรือพัฒนาประเทศ การบริการทางวิชาการแก่สังคม เป็นการนำความรู้ในมหาวิทยาลัยไปสู่สังคมโดยตรง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่า เป็นการศึกษต่อจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญา โดยมีจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในมาตราที่ 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปัจจุบันนี้สถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยต้องปรับตัวยุทธศาสตร์เชิงรุกในการจัดการศึกษาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก(มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2554: 2) และเพื่อให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีคุณภาพสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จึงได้วางนโยบายการคัดเลือกนิสิต นักศึกษาเพื่อเข้ารับการศึกษต่อในระดับมหาวิทยาลัยต่างๆ

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ (ประธาน กกอ.) ได้กล่าวถึงการพัฒนากระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในหัวข้อ กกอ.กับการยกระดับคุณภาพการอุดมศึกษาไทย ในวันที่ 23 เมษายน 2557 ไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษา ซึ่งปัจจุบันการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษามี 2 ระบบ ได้แก่ ระบบกลาง (Admissions) และ ระบบตรง/โควตา ดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาหรือกลุ่มสถาบันศึกษา สมาคมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (สอท.) กำหนดให้ดำเนินการทั้ง 2 ระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดม. 2557: ออนไลน์) ทุกมหาวิทยาลัยจึงมีนโยบายในการคัดเลือกนิสิต นักศึกษาเพื่อเข้ารับการศึกษต่อ โดยมีการกำหนดลักษณะคุณสมบัติต่างๆไว้ในแต่ละมหาวิทยาลัย อย่างเช่นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่มีการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะของผู้เข้าศึกษาต่อโดยพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครจาก 2 องค์กรประกอบ คือ ผลการสอบวิชาศึกษาทั่วไป/วิชาชีพเฉพาะ และผลการสอบสัมภาษณ์ (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนมทร. ธัญบุรี. 2556: 7) ซึ่งระเบียบดังกล่าวเน้นการสอบข้อเขียนที่เป็นทฤษฎีองค์มากกว่าการทดสอบปฏิบัติ จึงอาจจะส่งผลกระทบต่อบางสาขาวิชาเอก อาทิเช่น สาขาวิชาเอกนาฏศิลป์ไทย เป็นต้น อีกทั้งข้อกำหนดของหลักสูตรที่กำหนดจำนวนการรับนักศึกษาไว้ทำให้ในบางครั้งต้องรับนักศึกษาไว้ให้ครบจำนวนตามที่หลักสูตรกำหนดจึงอาจจะส่งผลต่อการรับนักศึกษาที่ไม่มีความถนัดในสาขาวิชาเอกดังกล่าวเข้ามา

การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยที่อิงมาจากนโยบายของรัฐที่บังคับใช้โดยทั่วไปจึงส่งผลกระทบต่อความถนัดทางด้านวิชาชีพของผู้เรียน จากการสอบถามผู้เรียนพบว่าผู้เรียนบางคนเลือกเรียนในสาขาวิชาเอกที่คิดว่าเรียนง่าย หรือเลือกจากความชอบเป็นส่วนใหญ่ โดยลืมดูความถนัดของตนเองเป็นหลัก บวกกับนโยบายของมหาวิทยาลัยบางที่ใช้ข้อสอบวัดความรู้คัดเลือกผู้เรียนเข้ามาโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการทดสอบทักษะปฏิบัติเท่าที่ควร จึงส่งผลกระทบต่อบางสาขาวิชาเอก อย่างสาขาวิชาเอกนาฏศิลป์ไทย เพราะทักษะถือได้ว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยการเรียนการสอนในสาขาวิชาชีพนานาฏศิลป์ไทยนั้นเน้นการปฏิบัติเป็นหลัก ผู้เรียนจึงควรมีทักษะเป็นพื้นเพื่อต่อยอดไปเป็นครูนาฏศิลป์ในอนาคต ด้วยเหตุนี้จึงอาจจะส่งผลให้ผู้เรียนที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ต่างๆทั่วประเทศซึ่งได้ผ่านการฝึกทักษะปฏิบัติมาแล้ว 3-6 ปี หรือผู้เรียนที่ไม่เคยอยู่ในชมรมนาฏศิลป์ในกลุ่มโรงเรียนสายสามัญมาก่อน กล่าวคือผู้เรียนกลุ่มที่มีพื้นฐานความรู้หรือทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยน้อย ได้ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามาโดยการสอบข้อเขียนแล้วได้คะแนนในระดับสูงเพราะผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนสายสามัญนั้นมีพื้นฐานความรู้ทางด้านทฤษฎีมากกว่าผู้เรียนในกลุ่มสายอาชีพศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ และเมื่อผ่านการคัดเลือกเข้ามาเรียนจึงส่งผลเชิงลบตามมา คือ ผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนสายสามัญเรียนรู้การปฏิบัติได้ไม่เท่าทันผู้เรียนในกลุ่มวิทยาลัยนาฏศิลป์ จึงส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ไม่ดีเท่าที่ควร อาจจะทำให้ผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนสายสามัญเกิดภาวะเครียด กดดัน เพราะเรียนรู้ได้ช้าและตามไม่ทัน ส่วนกลุ่มวิทยาลัยนาฏศิลป์ก็อาจจะเกิดภาวะเบื่อหน่าย หรือรำคาญที่ต้องมารอ ส่งผลให้การเรียนในห้องที่มีระดับการเรียนรู้ที่ต่างกันมากเกิดภาวะไม่พึงประสงค์ ผู้เรียนที่มาจากต่างที่ ต่างถิ่น ต่างสถาบันก็จะรักใคร่สามัคคีกันได้ยากขึ้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชานาฏศิลป์ไทยในระดับอุดมศึกษาที่มีผู้เรียนจากสายสามัญที่มีทักษะทางด้านนาฏศิลป์น้อย 3 แห่งได้กล่าวถึงปัญหาของผู้เรียนไว้โดยสรุปคือ การเรียนรู้ช้า ฟังจังหวะไม่ออก ลักษณะของท่า เช่น ระดับมือ การก้าวเท้า การย่อเท้า ตลอดจนการกดและการเก็บสรีระต่างๆ ของร่างกายไม่ถูกต้อง ทำให้แสดงท่าทางที่ผิดเพี้ยนไปค่อนข้างมาก และผู้เรียนบางคนหากไม่ได้รับการพัฒนาหรือแก้ไขตั้งแต่เริ่มต้นเรียนหรือเริ่มฝึกหัดนาฏศิลป์ไทย ขอบกพร่องดังกล่าวก็มักจะติดตัวผู้เรียนไปตลอด ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าวจึงควรให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหามาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติให้กับนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนสายสามัญ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาต่อตามหลักสูตรต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าเราไม่สามารถแก้ไขนโยบายการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อของมหาวิทยาลัยได้ แต่สามารถพัฒนากระบวนการเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ดีขึ้นได้ จึงจำเป็นต้องนำเสนอกิจกรรมเพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทยให้กับผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนสายสามัญเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการลดปัญหาของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มเมื่อเข้าเรียนตามระบบ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนในกลุ่มสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ความสำคัญของการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทางด้านนาฏศิลป์ไทยให้กับผู้เรียนในกลุ่มสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพื่อเพิ่มความรู้พื้นฐานให้กับผู้เรียนที่มีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ไทยน้อยได้เรียนรู้ก่อนเริ่มเรียนตามหลักสูตรของคณะ ทำให้เกิดทักษะในด้านการปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยมากขึ้นส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและเรียนร่วมกับผู้เรียนในกลุ่มวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้โดยไม่เกิดภาวะกดดัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนสายสามัญที่กำลังจะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 62 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนสายสามัญที่กำลังจะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในปีการศึกษา 2559 โดยทำการสุ่มโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 15 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตร
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลจากการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อการทำความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้นิยามศัพท์เฉพาะสำหรับการใช้ในการวิจัยในครั้งนี้อย่างต่อไปนี้

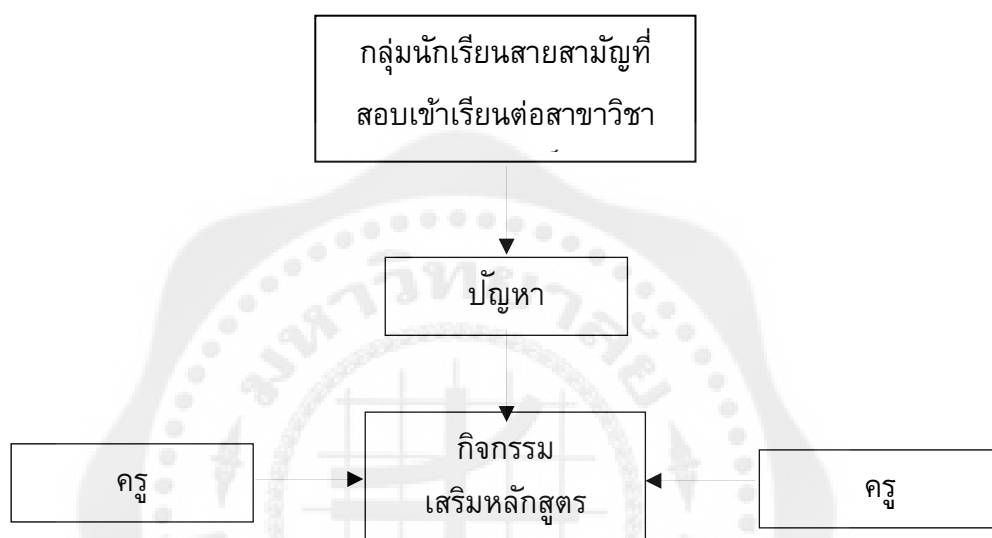
1. **นักเรียนกลุ่มวิทยาลัยนาฏศิลป์** หมายถึง ผู้เรียนที่จบจากสถาบันการศึกษาในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยเปิดสอนเพื่อผลิตครูและบุคลากรสายอาชีพในด้านนาฏศิลป์ และดนตรีโดยตรง

2. **นักเรียนกลุ่มสายสามัญ** หมายถึง ผู้เรียนที่จบการศึกษาจากสายสามัญ ประกอบด้วยสายวิทย์-คณิต, ศิลป์-คำนวณ, ศิลป์-ภาษา จากสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศ

3. กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนการสอนในหลักสูตร

4. การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง การสร้างกิจกรรมที่ใช้ขึ้นนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของงานวิจัย

รูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมีความเหมาะสมสามารถช่วยให้ผู้เรียนในกลุ่มสายสามัญเกิดองค์ความรู้และทักษะในการเรียนปฏิบัติที่ดีขึ้นส่งผลต่อพัฒนาการในการเรียนรู้ที่เร็วขึ้นสามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนในกลุ่มที่จบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้อย่างมีความสุข

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้
2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนทักษะปฏิบัติ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

1.1 ความหมายของการเรียนรู้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551: 29) กล่าวถึงนักจิตวิทยาและการศึกษา ที่ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้หลายแนวความคิดดังนี้

ฮิลการ์ด และโบเวอร์ (Hilgard; & Bower) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงเป็นจากเดิม อันเป็นผลจากการฝึกฝนและประสบการณ์ แต่มิใช่ผลจากการตอบสนองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น สัญชาตญาณ หรือวุฒิภาวะ หรือจากการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวของร่างกาย เช่น ความเมื่อยล้า พิษของยา เป็นต้น

คิมเบิล และการ์เมซี (Kimble; & Gemathy) ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร โดยเป็นผลจากการฝึกฝน เมื่อได้รับการเสริมแรง มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติที่เรียกว่า ปฏิริยาสะท้อน เช่น การกระพริบตาเมื่อผงเข้าตา วุฒิภาวะหรือยา

แกรี่ และคิงส์เลย์ (Gary; & Kingsley) อธิบายว่าลักษณะของการเรียนรู้มี 3 ประการ

1. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ เพราะมีวัตถุประสงค์หรือแรงจูงใจ
2. การเรียนรู้เกิดจากการพยายามตอบสนองหลายรูปแบบ เพื่อบรรลุถึงเป้าหมายหรือการแก้ปัญหา
3. การตอบสนองจะต้องกระทำจนเป็นนิสัย

เมดนิค (Mednick) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
2. การเรียนรู้เป็นผลจากการฝึกฝน
3. การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร จนเกิดเป็นนิสัย มิใช่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมชั่วคราวเท่านั้น
4. การเรียนรู้มีอาจสังเกตได้โดยตรง เราทราบแต่การกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้แล้วเท่านั้น

كرونบาค (Cronbach) นักจิตวิทยาได้ศึกษาค้นคว้าถึงสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งประกอบด้วยลำดับขั้น 8 ขั้น ดังนี้

1. สถานการณ์ หมายถึง สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องเผชิญ
2. ลักษณะประจำบุคคล (Personal Characteristics) เป็นคุณสมบัติประจำตัวผู้เรียนที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น คุณสมบัติเหล่านี้ได้แก่ ความสามารถทางสมอง เจตคติ ความสนใจ และความพร้อม เป็นต้น
3. เป้าหมาย คือสิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังว่าจะได้รับการเรียนรู้
4. การแปลความ หมายถึงความคาดหวังที่ผู้เรียนจะได้จากการเรียนรู้
5. การแปรเปลี่ยนความหมาย คือการที่ผู้เรียนเพ่งเล็งความสนใจไปยังสถานการณ์ที่แวดล้อมอยู่ พิจารณาเกี่ยวโยงไปยังประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วเลือกวิธีการตอบสนองที่คาดว่าจะให้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้

6. การกระทำ จะเกิดขึ้นหลังจากที่ผู้เรียนได้แปลความหมายของสถานการณ์ที่เผชิญอยู่แล้ว ผู้เรียนจะเลือกกระทำสิ่งที่คาดว่าจะนำไปสู่เป้าหมายที่สร้างความพอใจให้แก่ตน

7. ผลการปฏิบัติ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากการกระทำ ถ้าผลของพฤติกรรมเป็นที่น่าสนใจและบรรลุเป้าหมายที่มุ่งหวัง ผู้เรียนก็นำพฤติกรรมนั้น ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่มีความคล้ายคลึงกัน

8. ปฏิกริยาต่อความล้มเหลว เมื่อผู้เรียนประสบความล้มเหลวในการแสวงหาความพอใจ การมุ่งทิศทางไปสู่เป้าหมายก็จะเริ่มแปลความหมายสถานการณ์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อทดลองแสวงหาพฤติกรรมที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและเกิดความพอใจในที่สุด

บลูม (Bloom) กล่าวว่า เมื่อเกิดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นถึง 3 ประการ จึงจะเรียกว่าเป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Domain) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง เช่น การเรียนรู้ความคิรวบยอด เป็นต้น
2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective Domain) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เช่น ความเชื่อ ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม เป็นต้น
3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเคลื่อนไหวของร่างกาย เพื่อให้เกิดความชำนาญหรือทักษะ (Psychomotor Domain) เช่น การว่ายน้ำ การเล่นกีฬาต่างๆ การเล่นดนตรี เป็นต้น

ประดิษฐ์ เอกทัศน์ ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ หรือความสามารถใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน มิใช่เป็นผลมาจากการตอบสนองตามธรรมชาติ วุฒิภาวะ พิษยาต่างๆ อุบัติเหตุหรือความบังเอิญ

ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ (2541: 54) กล่าวถึงนักจิตวิทยาและการศึกษา ที่ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้หลายแนวความคิดดังนี้

สุชา จันทรเอน ได้กล่าวอ้างเกี่ยวกับความหมายการเรียนรู้ของ E.R. Hilgard ไว้ดังนี้ การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงอย่างค่อนข้างจะถาวรของพฤติกรรมอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการฝึก

สุชาติ ศิริสุขไพบุลย์ ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อได้สังเกตเห็นว่า บุคคลหรือผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ โดยที่เขาไม่เคยทำได้มาก่อนหรืออาจจะเรียกได้ว่าการเรียนรู้ก็คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน

วิชัย แหวนเพชร ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การที่ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรมไปจากเดิม โดยพฤติกรรมนั้นเป็นไปทางที่เจริญงอกงามก้าวหน้าทั้งด้านสมอง จิตใจและด้านการเคลื่อนไหวของร่างกาย โดยผ่านประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

พะยอม วงศ์สารศรี ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้น และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนี้จะต้องเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ไม่ใช่พฤติกรรมที่เกิดจากผลที่ผู้เรียนมีวุฒิภาวะ หรือการที่ผู้เรียนได้รับยาเสพติด หรือการที่ผู้เรียนได้รับอุบัติเหตุ

1.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551: 33) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ประการ

1. ผู้เรียน

ผู้เรียนมีคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ อายุ เพศ ความสนใจ ความถนัด ความพร้อม เป็นต้น ที่แตกต่างกันไปในตัวผู้เรียนแต่ละคน เช่น บางคนมีความตั้งใจเรียนเพราะเป็นสิ่งที่ตนเองถนัด แต่สำหรับอีกคนหนึ่งไม่ได้รับความสนใจ เพราะเป็นเรื่องที่ตนเองไม่ชอบ สิ่งเหล่านี้จัดเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้ เราอาจแยกได้ดังนี้

1.1 วุฒิภาวะและความพร้อม วุฒิภาวะ (Maturity) หมายถึง ความเจริญเติบโตของเด็กโดยธรรมชาติทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียน รวมทั้งความสนใจและความรู้พื้นฐานที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สิ่งที่เรียนได้

1.2 ความสามารถ หมายถึง เชาวน์ปัญญา คนที่มีมีเชาวน์ปัญญาน้อยย่อมเรียนได้แต่ในเรื่องง่ายและไม่สลับซับซ้อน ส่วนคนที่มีเชาวน์ปัญญาสูงย่อมจะเรียนในเรื่องยากได้ ความสามารถนี้จะวัดได้จากแบบทดสอบเชาวน์ปัญญา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้และนำมาพิจารณาร่วมกับวิธีการอื่น เพื่อให้ได้ผลใกล้เคียงกับความสามารถของผู้เรียน และใช้ทำนายความสำเร็จในอนาคต

1.3 ความสนใจ เป็นตัวกระตุ้นอย่างสำคัญที่จะทำให้เกิดกิจกรรม ความสนใจช่วยให้การเรียนนั้นมีจุดหมายที่แน่นอน บางครั้งความสนใจเกิดจากความถนัด และเจตคติที่ดีต่อเรื่องนั้น รวมทั้งอยู่ที่วิธีการเสริมแรงและเครื่องล่อความอยากเรียน จะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนเรียนได้ดี

1.4 ประสบการณ์ของผู้เรียน ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องนั้นมากน้อยเพียงไร ถ้าเคยเรียนรู้มามาก เคยมีประสบการณ์ในเรื่องหนึ่ง ซึ่งก็คือความรู้เดิมที่มีอยู่จะช่วยเสริมให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ เช่น ความสามารถในการคำนวณดีก็จะเรียนบัญชีได้ดี เป็นต้น

1.5 ความบกพร่องทางร่างกาย ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ อวัยวะที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เช่น ตา หู ปาก สมอง มือ เป็นต้น หากเสียไปก็ทำให้การเรียนนั้นหยุดชะงักหรือเรียนไม่ได้หรือไม่ดีเท่าที่ควร เป็นต้น

2. บทเรียน

บทเรียน หมายถึง เรื่องที่เรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามเนื้อหาวิชา และกิจกรรมที่จัดขึ้น ซึ่งได้แก่

2.1 ชนิดของบทเรียน บทเรียนแต่ละประเภทย่อมมีความแตกต่างกัน การเรียนภาษาใดภาษาหนึ่งย่อมต่างจากการหัดขับรถ และแตกต่างจากการหัดขับร้อง เป็นต้น บทเรียนบางชนิดต้องการฝึกหัดอย่างมาก หากว่างเว้นก็จะไม่เกิดทักษะ แต่ละบทเรียนในบางเรื่อง อาจอาศัยเพียงความเข้าใจ

2.2 ความยาวของบทเรียน ซึ่งความหมายของบทนี้มีผลต่อเวลาเรียน บทเรียนยาวต้องใช้เวลามากขึ้น การเพิ่มของเวลาเรียนของบทเรียนแต่ละบทมีสัดส่วนที่ไม่แน่นอน

2.3 ความยากง่ายของบทเรียน ซึ่งยากง่ายของบทเรียนก็มีผลต่อการเรียน บทเรียนง่ายย่อมเรียนได้เร็วกว่า แต่ถ้ายากเกินไปอาจไม่เรียกร้องความสนใจที่จะเรียนส่วน ความยากของบทเรียนเป็นสิ่งที่ท้าทายความอยากเรียน แต่บางคนก็เห็นเป็นสิ่งเกินความสามารถที่จะเรียนได้

2.4 ความหมายของบทเรียน บทเรียนที่มีความหมายจะทำให้ผู้เรียน เรียนได้ดีขึ้น เร็วขึ้น การจำคำที่ไม่มีความหมายต้องใช้เวลาในการจำมากและไม่น่าสนใจพอ ที่จะจูงใจให้ผู้เรียนเรียนได้ แต่ถ้าสิ่งที่เรียนมีความหมายและความสำคัญที่ผู้เรียนเห็นประโยชน์นำไปใช้ได้ ผู้เรียนจะเรียนได้ไวและดีด้วย

3. วิธีเรียน

ผู้เรียน จะมีวิธีเรียนอย่างไรจึงจะได้ผลอยู่ที่วิธีเรียนของผู้เรียนและอยู่ที่วิธีถ่ายทอดการสอนของครู ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่

3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะกล่าวถึงหลักในการเรียนรู้ว่ามี กระบวนการอย่างไร เกิดขึ้นได้อย่างไร เรียนอย่างไรจึงจะได้ผล การจัดกิจกรรมต่างๆ ระหว่างการเรียนจนเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ขึ้น ทฤษฎีการเรียนรู้แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับปรัชญาของ นักจิตวิทยาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้จะเป็นหลักให้นำไปใช้ปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนการสอน

3.2 กระบวนการเรียนรู้อื่นๆ เช่น ความคิดความจำ การลืม การจูงใจ เป็นอย่างไรก็จะมีผลต่อการเรียนรู้เช่นกัน

3.3 การเสริมแรง เป็นวิธีการเพิ่มการตอบสนองที่ต้องการ การเสริมแรง 2 ลักษณะ การเสริมแรงทางบวก หมายถึง สิ่งเร้าที่ให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ เช่น รางวัล คำชมเชย เป็นต้น การเสริมแรงทางลบ หมายถึง สิ่งเร้าที่ให้แล้วผู้เรียนเกิดความไม่พอใจ เช่น การลงโทษ การติเตียน ซึ่งบางครั้งก็สามารถจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาให้หมดไป

3.4 การถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning) หมายถึงการเอา ความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนบทเรียนใหม่ การถ่ายโยงการเรียนรู้มี 3 ประเภทคือ

3.4.1 การถ่ายโยงชนิดบวก (Positive Transfer) หมายถึง การเรียนรู้ครั้งก่อนๆ ส่งเสริมให้การเรียนรู้ใหม่สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น

3.4.2 การถ่ายโยงชนิดลบ (Negative Transfer) หมายถึง การเรียนรู้ครั้งก่อนไม่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ใหม่สะดวกและรวดเร็วขึ้น

3.4.3 การถ่ายโยงชนิดศูนย์ (Zero Transfer) หมายถึง การกระทำครั้งก่อน

3.5 การฝึกหัด (Training) เป็นวิธีการเรียนที่จัดกิจกรรมที่เรียนรู้มาแล้ว ซ้ำแล้วซ้ำอีก เพื่อให้เกิดความชำนาญหลักของการฝึกควรจะทำงานอย่างมีจุดหมายโดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

3.5.1 ควรฝึกเมื่อผู้เรียนมีความพร้อม

3.5.2 ระยะเวลาของการฝึกไม่ควรให้นานเกินไป หากจำเป็นควรแบ่งเป็นการฝึกเป็นช่วง

3.5.3 การฝึกควรคำนึงถึงความยากง่าย ซึ่งส่วนมากจะฝึกจากสิ่งที่ยากไปก่อน

3.5.4 การฝึกควรคำนึงถึงขั้นตอนของการเรียนรู้ในเรื่องนั้นว่าควรฝึกกิจกรรมอะไรก่อนหลัง

3.5.5 ผู้เรียนควรจะได้มีเวลาฝึกอย่างอิสระเสรี ถ้าสิ่งที่ฝึกเป็นการฝึกความคิดสร้างสรรค์

3.5.6 ควรให้ให้ผู้เรียนทราบถึงผลการฝึก เพื่อให้เขาได้รู้ถึงความก้าวหน้าของสิ่งที่ฝึก

นอกจากนี้ บลูม (Bloom. 2551: 35) ได้อธิบายถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยองค์ประกอบ 4 ด้านคือ

1. อุปกรณ์การสอน (Instructional Material) ควรใช้อุปกรณ์ในการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายและสะดวกขึ้น

2. กระบวนการสอนของครู (Teaching Process) วิธีการถ่ายทอดความรู้ของครู การอธิบายให้ผู้เรียนได้เข้าใจ

3. กระบวนการของผู้เรียนในการเรียนการสอน (Student Processing of Instruction) เป็นกระบวนการของการเรียนรู้ของตัวผู้เรียน โดยอาศัยความตั้งใจเอาใจใส่ และความสามารถในการรับรู้

4. สภาพแวดล้อมทางบ้านและการยอมรับของสังคม (Home Environment and Social Support System) สภาพแวดล้อมทั้งทางบ้านและสังคมทั่วไป มีผลต่อการเรียนรู้ เช่น เพื่อน วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งเหล่านี้ โดยการฟัง การพบเห็น การติดต่อ บางครั้งเกิดการเรียนรู้โดยไม่รู้ตัว และบางครั้งก็เป็นการเลียนแบบ เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา เป็นต้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่นักวิชาการได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า เราแบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้เป็น 2 ส่วน คือ พฤติกรรมเดิมก่อนการเรียนรู้ และพฤติกรรมหลังจากการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้นั้นเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ก่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน โดยไม่ใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติหรือสัญชาตญาณที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ความรู้สึก และทักษะ โดยอาศัยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ ผู้เรียน บทเรียน และวิธีเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้และองค์ประกอบทั้ง 3 อย่างนี้มาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาผู้เรียนก่อให้เกิดให้เกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องและดีขึ้น และเมื่อมีการพัฒนาทางด้านการเรียนรู้ที่ดีขึ้นก็ย่อมเกิดองค์ความรู้ใหม่ที่ส่งผลต่อเจตคติเช่นกัน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ

2.1 ความหมายของทักษะปฏิบัติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551: 90) กล่าวถึงความหมายของทักษะปฏิบัติ ที่มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายดังนี้

การิสัน (Garison. 1972) ได้อธิบายความหมายของทักษะว่า เป็นแบบของพฤติกรรมที่กระทำไปด้วยความราบเรียบ รวดเร็ว แม่นยำ ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาความสามารถของตน

เคลาส์ไมเออร์ และริบเบิล (Klausmeior; & Ripple. 1971) ได้ให้ความหมายของทักษะไว้ว่า ทักษะเป็นระดับความคล่องแคล่วในการประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตามลำดับ ผู้ที่มีความสามารถทางทักษะสูงจะมีลักษณะดังนี้

1. สามารถประกอบกิจกรรมนั้นๆ ให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพแม้ว่าจะมีความตั้งใจในการกระทำนั้นแต่เพียงน้อยก็ตาม
2. สามารถแยกแยะและมองเห็นแนวทางที่จะทำได้ดีกว่าเดิม
3. สามารถรู้ผลและตรวจสอบความถูกต้องได้เร็วและไม่ผิดพลาด
4. ทำได้รวดเร็วและมีการประสานงานกันดี
5. มีความคงที่ ทำได้สม่ำเสมอแม้อยู่ในสภาวะแวดล้อมต่างกัน

เพจ (Page. 1977) ได้อธิบายความหมายของทักษะว่า เป็นระบบและมีรูปแบบของการประสานต่อเนื่องกัน ทั้งกิจกรรมทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการรับ ได้แก่ อวัยวะรับสัมผัสต่างๆ กับกระบวนการแสดงออก (กล้ามเนื้อต่างๆ) ซึ่งเป็นการตอบสนองทักษะเป็น การใช้การรับรู้ด้านกลไก การใช้มือ และความสามารถทางสังคม ซึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อหาของทักษะนั้น

2.2 ลักษณะของทักษะปฏิบัติ

เดอ เซคโค (De Cecco. 1974) ได้กล่าวถึงลักษณะของทักษะ

1. การตอบสนองทางกลไก ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้การตอบสนองกลไก ว่าเป็นการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ เช่นการเคลื่อนไหวของเท้า และมือ เป็นต้น เป็นการเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองกลไก ตั้งแต่ 2 คู่ขึ้นไป โดยที่การตอบสนองที่เกิดขึ้นจากสิ่งเร้าอย่างหนึ่งจะทำหน้าที่เป็นสิ่งเร้าหรือตัวกระตุ้นให้เกิดคู่ของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองเป็นคู่ ๆ ต่อไป

2. การเคลื่อนไหวที่ประสานกัน (Movement Coordination) เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานระหว่างการเคลื่อนไหวทางกลไกกับสายตาเราเรียกว่า ทักษะด้านกลไก-การรับรู้ (Perceptual-Motor Skill) ซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการประสานกันระหว่างการรับรู้ และกิริยาทางกลไก เช่น การเล่นฟุตบอล ดนตรี อาศัยการเคลื่อนไหวที่ประสานกันระหว่างแขน ขา และตา เป็นต้น

3. แบบการตอบสนอง (Response Patterns) เมื่อผู้เรียนตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ แล้วจึงเอาส่วนต่างๆ เข้ามาเคลื่อนไหวให้ประสานกัน จนเป็นกระบวนการตอบสนองทั้งหมด จึงมีคำกล่าวว่า ทักษะเป็นกระบวนการตอบสนองทั้งหมด เช่น การขับรถจะประกอบด้วยการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย มือหมุนพวงมาลัย สายตามองถนน ขาเหยียบคันเร่งและเบรก เราจึงเรียนการใช้ส่วนต่างๆ อย่างต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ก่อน แล้วจึงนำส่วนต่างๆ เข้ามาเคลื่อนไหวประสานกัน จนกลายเป็นกระบวนการตอบสนองที่ใหญ่ขึ้นในที่สุด

2.3 ประเภทของทักษะปฏิบัติ

นักจิตวิทยาได้แบ่งทักษะเป็นประเภทต่างๆ เช่น เบอร์นาร์ด (Bernard. 1972) ได้แบ่งทักษะเป็น 2 ประเภท

1. ทักษะทางกลไกการสัมผัส (Sensorimotor Skill) เป็นทักษะเกี่ยวกับการใช้กลไกกล้ามเนื้อและข้อต่อ เป็นการเคลื่อนไหวทางกลไกโดยอัตโนมัติ

2. ทักษะทางกลไกการรับรู้ (Perceptual Motor Skill) เป็นทักษะในระดับที่ซับซ้อน ต้องอาศัยทั้งการรับรู้และการเคลื่อนไหวทางกลไก มักจะเป็นการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และเกี่ยวข้องกับการจำและการคิด

เคลาส์ไมเออร์ และริบเบิล (Klausmeier; & Ripple) ได้แบ่งประเภทของทักษะตามองค์ประกอบทางกลไกกล้ามเนื้อ (Motor Component)

1. ทักษะที่ใช้กลไกกล้ามเนื้อมาก แต่ใช้การรับรู้น้อย เช่น การเดิน การวิ่ง การว่ายน้ำ เป็นต้น

2. ทักษะที่ต้องการใช้การรับรู้และกลไกทางกล้ามเนื้อทั้งคู่ กิจกรรมประเภทนี้จะต้องอาศัยการรับรู้ทางตา ทางหู เพื่อจะเป็นแนวทางไปสู่การตอบสนองทางกล้ามเนื้อ เช่น การเดิน การเล่นดนตรี การพิมพ์ดีด เป็นต้น

3. ทักษะที่ต้องอาศัยการรับรู้มาก แต่ใช้กลไกกล้ามเนื้อน้อย เช่น การอ่านหนังสือ เป็นต้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติจะเห็นว่า ทักษะเป็นเสมือนแผนของพฤติกรรมที่มีการกระทำต่อเนื่องกัน ซึ่งจะประกอบด้วยสิ่งเร้าและการตอบสนอง ให้การประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ทั้งกิจกรรมทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการรับ และกระบวนการแสดงออก มีลักษณะเพื่อตอบสนองทางกลไก การเคลื่อนไหวที่ประสานกัน เรียกว่า ทักษะด้านกลไก-การรับรู้ และการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ แล้วจึงเอาส่วนต่างๆ เข้ามาเคลื่อนไหวให้ประสานกัน ซึ่งจากแนวคิดนี้ผู้วิจัยสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างกิจกรรมฝึกด้านทักษะปฏิบัติ เพราะการเรียนรู้ด้านปฏิบัติเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญต่อวิชา นาฏศิลป์ เพราะการเรียนรู้วิชานี้เน้นทักษะปฏิบัติที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่เป็นสำคัญในการถ่ายทอดท่า

2.4 ทักษะปฏิบัติในการถ่ายทอดทำรำ

จุดประสงค์หลักของการเรียนการสอน คือ การช่วยให้ผู้เรียนได้แสวงหาข้อมูลวิธีการคิดหาเหตุผล และวิธีการเรียนรู้ ผู้เรียนจะค่อยๆสะสมความรู้ และทักษะในการเรียนรู้ผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดในการเรียน การสอน กล่าวคือ

การเพิ่มพูนความสามารถในการเรียนรู้ ย่อมก่อให้เกิดความสามารถในการแสวงหาความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้ข้อมูลและแนะนำวิธีการเรียนรู้ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้นั้นๆ ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องหาวิธีการต่างๆ ในการส่งถ่ายความรู้ไปยังผู้เรียน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดรูปแบบการถ่ายทอด หลากหลายรูปแบบ มีตั้งแต่แบบเรียบง่าย ไปจนถึงแบบที่มีความซับซ้อน รูปแบบการถ่ายทอดแต่ละรูปแบบมีวัตถุประสงค์ต่างกันออกไป บางรูปแบบมีความเฉพาะเจาะจง สามารถนำไปใช้กับบางสาขาวิชาเท่านั้น

2.4.1 วิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยโดยครูผู้สอน

อมรา กล้าเจริญ (2535: 51) ได้กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอด คือ การใช้วิธีการต่างๆ ในการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน เพื่อก่อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนในอันที่จะเข้าใจเนื้อหาวิชาต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ครูที่เก่งก็คือครูที่สามารถ ชักจูงให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลินในบทเรียน ซึ่งวิธีการเหล่านี้จะต้องอาศัยจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้เรียน การส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็นนั้นจำเป็นต้องมีวิธีสอนที่เหมาะสม ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกใช้วิธีถ่ายทอดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ หากการสอนขาดวิธีสอนที่ดีย่อมมีผลกระทบต่อจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนตามไปด้วย

การสอนลักษณะนี้ผู้สอนต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน ต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและมีคุณค่า ตลอดจนความพร้อมของผู้เรียน การเรียนต้องเป็นไปอย่างสบายๆ ไม่เคร่งเครียด คำนึงถึงจุดสนใจของผู้เรียนและทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ครูต้องรู้จักโน้มน้าวความสนใจ ความเข้าใจให้ผู้เรียนเกิดความคล้อยตาม เช่น รูปแบบการถ่ายทอดในรายวิชานาฏศิลป์ไทยที่ต้องให้ความสำคัญโดยเน้นทักษะของผู้เรียนเป็นหลัก

ผู้สอนควรสอนให้ผู้เรียนรู้จักรูปแบบเบื้องต้นก่อนนั้นคือ ก่อนที่จะรำ ผู้เรียนจะต้องร้องเพลงได้รู้จักจังหวะ เข้าใจในท่วงทำนองที่จะสอดให้ลีลาและอารมณ์ลงไปในการพ้อนรำได้เอกลักษณ์ของการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยจะต้องมีการฝึกฝนที่ถูกแบบแผนเพราะจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยในการฝึกตนเองและรู้จักแก้ไข เมื่อมีการฝึกผิดวิธี ดังนั้นในวงการรากฐานของการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยจึงไม่ใช่เรื่องที่ย่างยาก ผู้สอนจะต้องรู้จักพลิกแพลงเลือกวิธีสอนและใช้วิธีการเฉพาะตัว ในการถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างความนิยม ความรัก และเกิดสุนทรียะกับตัวผู้เรียน

การสอนนาฏศิลป์ไทยนั้นควรเริ่มจากการสอนแบบสาธิตก่อน ในบางครั้งอาจใช้วิธีการอธิบายควบคู่ไปด้วยก็ได้ และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วย

วิธีการสอน ใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ กล่าวคือ การใช้การฝึกซ้ำ และบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้ ในตอนแรกผู้สอนจะรำนาน้ำ และต่อมาจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทำ รำเองโดยครูผู้สอนจะเป็นเพียงผู้ที่ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องให้แก่ผู้เรียนจนสามารถปฏิบัติได้อย่าง ถูกต้อง

อย่างไรก็ตามรูปแบบการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยแต่โบราณไม่มีหลักสูตรเป็น ข้อกำหนดแน่ชัด แต่ใช้ดุลยพินิจของครูผู้สอนเป็นประการสำคัญ เน้นการฝึกทักษะให้เกิดความ ชำนาญ ด้วยบทเรียนที่ซ้ำ ๆ ย้ำ เนื้อหา การฝึกฝนในระยะเวลาอันพอสมควรจนกระทั่งผู้เรียน สามารถจดจำท่าทางซึ่งเป็นหลักใหญ่ ๆ ได้ จากนั้นผู้สอนจะถ่ายทอดกลวิธีที่ประณีตลีลา ท่าทาง ในการให้งดงามยิ่งขึ้น เป็นการเฉพาะตัวสำหรับศิษย์แต่ละคน (ประเมษฐ์ บุญยะชัย. 2543: 50)

2.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนวิชานาฏศิลป์ไทย

การถ่ายทอดความรู้ นับเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการเรียนการสอนโดยเฉพาะ อย่างยิ่งองค์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ไทย ซึ่งจะต้องใช้ทักษะการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญ องค์ ความรู้ด้านนาฏศิลป์ไทยมีการสืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งโบราณจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง

การถ่ายทอดความรู้อันเป็นวิชาชั้นสูงในด้านศิลปะการแสดง ผู้สอนมัก คำนึงถึงผู้เรียนด้วยเหตุผลสำคัญดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นศิษย์ตามหลักสูตรการศึกษา
2. ผู้สอนเป็นผู้คัดเลือกผู้เรียน
3. ผู้สอนต้องการถ่ายทอดความรู้
4. ผู้สอนต้องการถ่ายทอดวิชานาฏศิลป์ไทย

ด้วยปัจจัยดังกล่าว การสอนด้านนาฏศิลป์ไทย จึงขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นผู้กำหนด แนวทางของความรู้ เพื่อที่จะถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนและผู้สอนจึงมีความสัมพันธ์กัน และด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนนี้ จึงนับเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสอนวิชานาฏศิลป์ไทย ซึ่งต้อง ใช้ทักษะการฝึกฝนซ้ำ ๆ และได้รับการแก้ไขท่าทางอย่างถูกต้อง ด้วยการจับท่าทาง กดบริเวณที่ ต้องการแก้ไขและเพิ่มเติมในส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การแก้ไขท่าทางดังกล่าว จัดว่าเป็นการสัมผัส ร่างกายของผู้เรียนและผู้สอน ต้องใช้พลังและความตั้งใจ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่และ ถูกต้องที่สุด ด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนจึงมีความสำคัญยิ่ง (ไพโรจน์ ทองคำสุข. 2545: 17)

การเรียนวิชานาฏศิลป์ไทยที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ดีนั้นต้องขึ้นอยู่กับ วิธีการถ่ายทอดของครูผู้สอนด้วย ดังนั้นรูปแบบการถ่ายทอดวิชานาฏศิลป์ไทยโดยครูจึงมีข้อดี ดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนเป็นแบบอย่างสำคัญที่ผู้เรียนสามารถเลียนแบบได้โดยเฉพาะ ท่าทางการปฏิบัติท่ารำ เพราะการเลียนแบบท่าทางของผู้สอนในวิชานาฏศิลป์ไทยนั้นจะทำให้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติท่ารำได้อย่างถูกต้องผู้สอนสามารถถ่ายทอดลีลาท่ารำที่ถูกต้องหรือเหมาะสม ให้แก่ผู้เรียนได้

2. ผู้สอนสามารถอธิบายประกอบการสาธิตท่ารำ ความถูกต้องและความชัดเจนของท่ารำให้แก่ผู้เรียนได้ในขณะปฏิบัติท่ารำ

3. ผู้สอนสามารถรับรู้ปฏิกิริยาการตอบสนองของผู้เรียนเกี่ยวกับการรับรู้และความเข้าใจได้อย่างชัดเจน

4. ผู้สอนสามารถประเมินผลผู้เรียนและแก้ไขท่าทาง ท่ารำให้ถูกต้องตลอดจนถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและจิตกริยาให้สอดคล้องกับเพลงที่สอนได้ และผู้เรียนสามารถซักถามและนำท่าทางที่ถูกต้องกลับไปฝึกปฏิบัติได้

นอกจากนี้การถ่ายทอดวิชานาฏศิลป์ไทยโดยครูจะมีข้อดีแล้วแต่การถ่ายทอดโดยวิธีนี้ ก็ยังมีปัญหาที่เกิดกับการเรียนการสอน โดยมีสาเหตุหลายประการ ดังนี้

1. ประสบการณ์การสอนของครูผู้สอนมีน้อย
2. ครูถูกบังคับให้สอนโดยไม่มี ความเต็มใจ
3. มีครูนาฏศิลป์ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน และไม่เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา

4. ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน เอกสาร ตำรา คู่มือการสอน

ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเหล่านี้มีสาเหตุมาจากการขาดการส่งเสริมการสอนทางด้านนาฏศิลป์ตั้งแต่ต้น อีกประการหนึ่งคือผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนและการถ่ายโยงทางความรู้ (จาตุรงค์ มนตรีศาสตร์; & อาภรณ์ มนตรีศาสตร์. 2525: 54)

จากแนวคิดเรื่องทักษะการปฏิบัติในการถ่ายทอดท่ารำจะเห็นว่า การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติรูปแบบการถ่ายทอดต้องเน้นทักษะของผู้เรียนเป็นหลักโดยต้องให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ เพราะการเรียนปฏิบัติรูปแบบนี้เป็นการเรียนแบบเน้นการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ ด้วยบทเรียนที่ซ้ำๆ ย้ำ เนื้อหา จนผู้เรียนสามารถจำได้ จึงใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนนานพอสมควร โดยผู้สอนควรให้ผู้เรียนรู้จักรูปแบบเบื้องต้นก่อน โดยเอกลักษณ์ของวิชานาฏศิลป์ไทยจะต้องมีการฝึกฝนที่ถูกแบบแผนเพราะจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยในการฝึกตนเองและรู้จักแก้ไขเมื่อมีการฝึกผิดวิธี ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสามารถนำเอาข้อดีและข้อเสียมาปรับและประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นได้

2.5 ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับทักษะปฏิบัติ

ทฤษฎีการเรียนรู้ หมายถึง แนวความคิด หลักการรวมทั้งกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และทดลองจนเป็นที่ยอมรับว่า สามารถอธิบายถึงลักษณะของการเกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาระบบการสอนจึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเชิงจิตวิทยา จะนำเสนอเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Learning Theory: Behaviorism) ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้จาก 4 ทฤษฎี (กิตติ ยกเทพ. 2555: ออนไลน์; อ้างอิงจาก ทิศนา ขัมมณี. 2548: 50) ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม หรือกลุ่มความรู้ความเข้าใจ (Cognitivism) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน (Eclecticism) ซึ่งในครั้งนี้นำผู้วิจัยขอกล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมเพียงกลุ่มเดียว

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Learning Theory : Behaviorism) นักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมมองธรรมชาติของมนุษย์ในลักษณะเป็นกลาง (neutral-passive) การกระทำต่างๆเกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (stimulus-response) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง กลุ่มพฤติกรรมนิยมให้ความสำคัญกับพฤติกรรมมาก เพราะพฤติกรรมเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ สามารถวัดและทดสอบได้ ทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพฤติกรรมนิยม ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 3 แนวคิด (กิตติยกเทพ. 2555: ออนไลน์; อ้างอิงจาก ทิศนา แคมมณี. 2548: 50) ได้แก่ ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism Theory) ทฤษฎีการวางเงื่อนไข (Conditioning Theory) และทฤษฎีการเรียนรู้ของฮัลล์ (Hull's Systematic Behavior Theory) ซึ่งต่อไปนี้จะขอกล่าวถึงทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์เพียงทฤษฎีเดียว

ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism Theory)

หลักการเรียนรู้ของทฤษฎี

ทฤษฎีของธอร์นไดค์เรียกว่าทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectionism Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus-S) กับการตอบสนอง (Response-R) โดยมีหลักเบื้องต้นว่า “การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยที่การตอบสนองมักจะออกมาเป็นรูปแบบต่าง ๆ หลายรูปแบบ จนกว่าจะพบรูปแบบที่ดี หรือเหมาะสมที่สุด เราเรียกการตอบสนองเช่นนี้ว่าการลองถูกลองผิด (Trial and error) นั่นคือการเลือกตอบสนองของผู้เรียนจะกระทำด้วยตนเองไม่มีผู้ใดมากำหนดหรือชี้ช่องทางในการปฏิบัติให้และเมื่อเกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว การตอบสนองหลายรูปแบบจะหายไปเหลือเพียงการตอบสนองรูปแบบเดียวที่เหมาะสมที่สุด และพยายามทำให้การตอบสนองเช่นนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าที่ต้องการให้เรียนรู้ต่อไปเรื่อยๆ

กฎการเรียนรู้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ
2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อยๆ การเรียนรู้นั้นจะไม่คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้
3. กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้น หากได้มีการนำไปใช้บ่อย ๆ หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืมเกิดขึ้นได้
4. กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ จะไม่อยากจะเรียนรู้ ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

4.1 กิจกรรมกลุ่ม

4.1.1 ความหมาย

เบิร์นแบม เวย์น (Birnbbaum; & Wayne. 2000: 347-348) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่ม หมายถึงกระบวนการที่ทำให้ทุกคนได้มีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือเพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน มีผู้นำในการอภิปรายโดยให้สมาชิกได้มีการวางแผนร่วมกันเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย

โอลเซน (Ohlsen. 1970: 6-7) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ 2 ประการดังนี้

1. กิจกรรมกลุ่มที่ผู้นำให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ แก่สมาชิก เพื่อสมาชิกได้บรรลุถึงความมุ่งหมายต่างๆ ของกลุ่ม โดยปกติผู้นำกลุ่มแบบนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลเหล่านั้นมาอภิปรายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเอง ในการทำกิจกรรมกลุ่มแบบนี้ครูจะเป็นผู้ดำเนินการวางแผนให้กับสมาชิก เป็นต้น

2. กิจกรรมกลุ่มต่างๆ ที่สมาชิกเป็นผู้ดำเนินการ คือ ได้วางแผนร่วมกันจัดขึ้นเอง เช่น กลุ่มอภิปรายในเรื่องต่างๆ ที่นักเรียนสนใจหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

จุฑานุช บุษปวนิช (2547: 15) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่เกิดจากบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มาร่วมกันในการวางแผนกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อให้บรรลุในวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน โดยมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกและผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง และได้ทำการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

จากความหมายของกิจกรรมกลุ่มสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยเรียนรู้จากการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและสมาชิกในกลุ่มที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติกิจกรรมนั้น และบุคคลจะได้เรียนรู้สิ่งต่างๆด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยกัน

4.1.2 ปรัชญาพื้นฐานของกลุ่ม

มีผู้กล่าวถึงปรัชญาพื้นฐานของกลุ่มไว้ดังนี้

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 13-15) กล่าวว่า ในกรณีที่บุคคลแต่ละคนมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มนั้น ย่อมทำให้มีการทำกิจกรรมบางประการร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อการดำรงชีวิต เพื่อแก้ไขปัญหา เพื่อดำเนินกิจกรรมการงานในหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย สิ่งที่น่าสนใจในกระบวนการกลุ่มสามารถนำมาพิจารณาในแง่ความเป็นจริงและนำมาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่มดังต่อไปนี้

1. บุคคลแต่ละคนมีความสามารถพิเศษในตนเอง แม้ว่าความสามารถจะแตกต่างกันออกไปแต่ก็ทำให้บุคคลสามารถช่วยเหลือกลุ่ม โดยการนำความสามารถเหล่านั้นมาใช้ในการทำงานกลุ่ม นำมาส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นผลดีต่อประสิทธิภาพของการทำงานโดยส่วนรวม

2. ประสบการณ์ที่ได้รับจากกลุ่ม จะส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มได้พัฒนาความสามารถพิเศษขึ้นมาแล้วนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและกลุ่มได้ จะเห็นได้ว่าสมาชิกในกลุ่มจะช่วยให้บุคคลแต่ละคนได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นๆ ได้

3. บุคคลแต่ละคนจะมีอิทธิพลต่อกัน และในขณะที่เดียวกันกลุ่มก็จะมีอิทธิพลต่อบุคคลแต่ละคนเช่นกัน จากกระบวนการในกลุ่มนี้เองจะทำให้สมาชิกเรียนรู้การรู้จักให้ (Give) และการรู้จักรับ (Take) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ควรจะต้องปลูกฝัง

4. กลุ่มจะช่วยส่งเสริมสมาชิกแต่ละคน ให้มีพัฒนาทัศนคติทางสังคมในทางที่ดีเนื่องจากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนั้น บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ทัศนคติทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

จุฑานุช บุษปวนิช (2547: 13) กล่าวว่า ปรัชญาพื้นฐานของกลุ่มได้เน้นถึงความแตกต่างของบุคคลแต่ความแตกต่างดังกล่าวสามารถนำมาช่วยเหลือกลุ่ม เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มและตนเอง นอกจากนี้กลุ่มจะช่วยส่งเสริมให้มีทัศนคติทางสังคมในทางที่ดีด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าปรัชญาพื้นฐานของกิจกรรมกลุ่ม คือ บุคคลแต่ละคนมีความสามารถและถึงแม้ว่าความสามารถนั้นจะต่างกันออกไป แต่เมื่อมาได้รับประสบการณ์ร่วมกันจากกิจกรรมกลุ่มแล้ว บุคคลสามารถนำไปพัฒนาตนเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือช่วยเหลือกลุ่มได้ เพราะกิจกรรมกลุ่มนั้นเป็นการให้สมาชิกเรียนรู้ การให้ และการรับ เพื่อพัฒนาทัศนคติทางสังคมไปในทิศทางที่ดี

4.1.3 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

มีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 149-151) กล่าวถึง ความมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองอย่างถูกต้อง โดยปกติคนทั่วไปอาจจะคิดว่าตนเองมีความเข้าใจในตนเองไม่จำเป็นต้องให้คนอื่นช่วยชี้แจงว่าตนเป็นคนอย่างไรในทางจิตวิทยาและมนุษย์ย่อมเข้าใจตนเอง แต่บางครั้งอาจจะไม่เข้าใจตนเองได้ดีเท่าที่ควร หรือ บางครั้งก็เข้าใจตนเองผิดพลาดได้ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละคนก็มีการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมโดยใช้กลวิธนาการป้องกันตัวที่แตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้กิจกรรมกลุ่มก็อาจช่วยมนุษย์ได้โดยเป็นกระจกเงาส่องให้เห็นภาพของตนเองทุกๆด้าน

2. เพื่อสร้างความเข้าใจบุคคลอื่น มนุษย์มีความต้องการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือความเข้าใจในสมาชิกของกลุ่มและความเข้าใจในบุคคลคนอื่น จะทำให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันของสมาชิกจะเปิดโอกาสให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ลักษณะต่างๆของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

3. เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิก ซึ่งนอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของสมาชิกแต่ละคนแล้ว สิ่งที่สำคัญและมีความหมายต่อความสำเร็จของกลุ่ม คือความร่วมมือ ดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่สมาชิกในกลุ่มให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จุฑานุช บุษปวนิช (2547: 17) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยส่งเสริมให้บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้สร้างความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่นตลอดจนเพื่อให้บุคคลได้มีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตนเองในทางที่พึงประสงค์

ภวันนิภา โรจนพันธ์ (2547: 38) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคคลโดยเปิดโอกาสให้บุคคลได้ปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ความรู้สึก พฤติกรรมต่างๆ และความสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นด้วย

เบนเนท (Bennett. 1963: 8-9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพ สังคมและส่วนตัว จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น การปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าใหม่ การศึกษาชีวิตการทำงานและปัญหาของการปรับตัวต่ออาชีพ การได้มีโอกาสศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นกลุ่มจะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมได้

2. ก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่สมาชิกของกลุ่มได้มีโอกาสระบายความเครียดทางอารมณ์ทำให้สมาชิกเข้าใจและได้ข้อคิดในการแก้ไขปัญหามากขึ้น รวมทั้งได้มีโอกาสศึกษาปัญหาที่คล้ายคลึงกันในบรรยากาศที่อบอุ่นผ่อนคลายและนำมาปรับปรุงบุคลิกภาพและวิถีทางชีวิตของตนเอง นอกจากนี้กลุ่มยังเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนวินิจฉัยปัญหาของตนเองและผู้อื่น

3. ช่วยให้ผู้บุคคลบรรลุจุดมุ่งหมายของการแนะนำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ช่วยในการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจปัญหาและลักษณะต่างๆไปของปัญหา

บัททอล (Button. 1974: 1-2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายช่วยส่งเสริมมนุษย์ให้เติบโตและพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านสังคมและด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น การจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันโดยใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อสมาชิกกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่มและช่วยบุคคลทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่มจึงช่วยช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นหลายด้าน และด้านหนึ่งที่สำคัญคือทักษะทางด้านสังคม เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น

กล่าวโดยสรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มนั้นจะมุ่งให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองและเข้าใจบุคคลอื่นอย่างถูกต้อง และสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันจึงเป็นการสร้างโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น เปิดโอกาสให้บุคคลได้ปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ความรู้สึก และพฤติกรรมต่างๆที่ไม่พึงประสงค์ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นการพัฒนาตนเองที่ถาวร และยังสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มจนเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4.1.4 ประเภทของกลุ่ม

มีผู้กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

คมเพชร นัตริศกุล (2546: 15-20) กล่าวว่า การจำแนกกลุ่มออกเป็นประเภทต่างๆ นั้น สามารถแยกแยะได้มากมาย โดยทั่วไปแล้วมักมีการคำนึงถึงการจัดกลุ่มสองแบบควบคู่กันไป เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มแต่ละประเภท โดยแบ่งกลุ่มออกเป็นลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มปฐมภูมิ และทุติยภูมิ (Primary and secondary groups)

1.1 กลุ่มปฐมภูมิ เป็นกลุ่มที่มีลักษณะการพบปะสังสรรค์กันอย่างเป็นกันเอง มีการพบปะกันระหว่างบุคคลต่อบุคคลอยู่เสมอ และมีการร่วมมือกันทำงาน ลักษณะกลุ่มประเภทนี้คือ กลุ่มในครอบครัว การเล่นกันเป็นกลุ่มของเด็กของวัยรุ่น ของเพื่อนบ้านซึ่งมีความสนใจร่วมกัน มีนิสัยคล้ายคลึงกัน

1.2 กลุ่มทุติยภูมิ กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มที่บุคคลมีความสนใจเป็นพิเศษร่วมกัน (Special interest groups) เช่น การรวมกลุ่มทางการเมือง ศาสนา กลุ่มวิชาชีพ เป็นต้น กลุ่มนี้ไม่ขึ้นอยู่กับพบปะกันเป็นรายบุคคล ถึงแม้ว่าจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างในกลุ่มการแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีรากฐานมาจากนิสัย ทัศนคติ และบทบาทของบุคคลที่พัฒนามาจากการการเป็นสมาชิกในกลุ่มปฐมภูมิ ตัวอย่างเช่น เด็กที่สร้างความรู้สึกร่วมกันมองโลกในแง่ร้าย มาตั้งแต่เยาว์วัยมีความรู้สึกต่อต้านผู้ใหญ่ที่มีอำนาจ เด็กเหล่านี้เมื่อมาอยู่ในโรงเรียนก็จะมีปฏิกิริยาต่อต้านครูผู้สอนหนังสือ แต่อย่างไรก็ตามบุคคลที่ได้รับการเสริมสร้างลักษณะต่างๆมาจากกลุ่มปฐมภูมิแล้วก็ไม่ค่อยมีโอกาสจะเข้าไปรับเอาความคิดในกลุ่มทุติยภูมิมาปรับปรุงตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อปรับเข้ากับสถานการณ์ใหม่

2. กลุ่มทางสังคม และกลุ่มทางจิตวิทยา (Sociogroups and psychogroups) การแบ่งกลุ่มในลักษณะเช่นนี้มีรากฐานมาจากจุดมุ่งหมายของการจับกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มทางสังคม กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มที่มีจุดมุ่งหมาย ไม่เกี่ยวข้องกับบางกรณีอาจจะเป็นการร่วมกันแก้ไขปัญหาก็ได้ กลุ่มทางสังคมได้แก่ กลุ่มกรรมการคณะกรรมการวารสารโรงเรียน เป็นต้น

2.2 กลุ่มทางจิตวิทยา กลุ่มทางจิตวิทยานั้นมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลมากกว่ากลุ่มทางสังคม การเข้าร่วมของสมาชิกนั้นมาด้วยตนเองเพื่อจุดมุ่งหมายในการพบปะสมาชิกในกลุ่ม ตัวอย่างของกลุ่มทางด้านจิตวิทยาได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่ชอบไปนั่งใต้ต้นไม้เพื่อพูดคุยกัน ซึ่งจะพูดอะไรก็ได้และไม่จำเป็นต้องเป็นการแก้ไขปัญหา ทุกคนมีความสุขเมื่อได้พบกัน ทำให้มีอารมณ์แจ่มใส

3. กลุ่มที่เป็นระเบียบและกลุ่มที่ไม่เป็นระเบียบ (Organized and unorganized groups)

3.1 กลุ่มที่เป็นระเบียบ กลุ่มประเภทนี้สมาชิกแต่ละคนจะแสดงบทบาทแตกต่างกันไป แต่จะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายซึ่งตั้งเอาไว้ การจัดกลุ่มประเภทนี้อาจจะมีตั้งแต่การจัดในระดับไม่เคร่งครัดจนกระทั่งการจัดการอย่างมีกฎเกณฑ์อย่างมากมาย ถ้ากลุ่มมีผู้นำ จะต้องถือว่ากลุ่มนั้นเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาเพราะอย่างน้อยที่สุดบทบาทของสมาชิกจะต้องแตกต่างกันไป ความคาดหวังในสมาชิกแต่ละคนก็จะไม่เหมือนกัน ถึงแม้จะมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

3.2 กลุ่มที่ไม่เป็นระเบียบ ในกลุ่มประเภทนี้สมาชิกมีอิสระจากสมาชิกอื่นๆ ในกลุ่ม เราในกลุ่มที่เป็นระเบียบนั้น แต่ละบุคคลทำหน้าที่เฉพาะอย่าง และรู้ว่าบุคคลอื่น มีความคาดหวังในตนเองอย่างไร แต่ละคนจะได้รับการแบ่งภาระหน้าที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ ในสถานการณ์กลุ่มที่ไม่เป็นระเบียบนั้นสมาชิกแต่ละคนไม่รู้ว่าตนเองจะมีบทบาทอย่างไรจะมีอย่างไรจะมีหน้าที่ในการทำงานอย่างไรบ้าง จึงทำให้มองเห็นว่ากลุ่มลักษณะนี้ไม่มีระเบียบแบบแผนเลย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าประเภทของการจัดกิจกรรมกลุ่มนั้นมีอยู่ด้วยกันหลากหลาย เช่น กลุ่มฝึกอบรม กลุ่มฝึกอบรมทักษะพื้นฐาน กลุ่มฝึกทดลอง การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม กลุ่มจิตบำบัดรักษา กิจกรรมกลุ่ม กลุ่มปฐมนิเทศหรือกลุ่มหัตถิยา และผู้วิจัยได้เลือกกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาผู้เรียน เพราะกิจกรรมกลุ่มมีความน่าสนใจ มีการให้สมาชิกได้ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน

4.1.5 ขนาดของกลุ่ม

ขนาดของกลุ่มเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญ ในการพิจารณาธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม ซึ่งมีผู้กล่าวถึงขนาดของกลุ่มไว้ดังนี้

กาญจนา ไชยพันธุ์ (2549: 18) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมควรมีสมาชิกในกลุ่มประมาณ 10-12 คน จะช่วยให้เกิดการเคลื่อนไหวได้ง่าย

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 31) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มไม่ควรเกิน 15 คน กลุ่มจะใหญ่เท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์นั้นๆ เช่น จุดมุ่งหมายของกลุ่ม แหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม และระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

จุฑานุช บุษปวนิช (2547: 22) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มควรมีสมาชิกของกลุ่มตั้งแต่ 9 -10 คน และมากที่สุดไม่ควรเกิน 15 คน จึงจะเหมาะสมที่สุดเพราะหากสมาชิกมีมากเกินไปกว่านี้ จะมีผลเสียต่อความสัมพันธ์และความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกกลุ่ม

ออตตาเวย์ (Ottaway. 1966: 7) กล่าวว่า กลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มควรมีขนาดเล็ก เพราะจะช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระโดยทั่วถึงกัน ดังนั้น กลุ่มควรมีขนาดอย่างมากที่สุด 12 คน หรือถ้ามากกว่านั้นก็ไม่ควรเกิน 15 คน เพราะมิฉะนั้นจะทำให้แบบแผนพฤติกรรมผิดไปจากเดิม ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมที่สุดควรมีจำนวนสมาชิก 9-10 คน จึงจะทำให้การทำงานบังเกิดผลดีที่สุด

ชอร์ (Shaw. 1981: 4) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก แต่ถ้ามีจำนวนสมาชิก 30 คน ขึ้นไปจะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ก็อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ จำนวนสมาชิกไม่เป็นปัญหาสำคัญแต่ต้องประกอบอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกและความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกจะมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

ทร็อตเซอร์ (Trotzer. 1999: 360) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมควรมีจำนวนสมาชิก 5-15 คน ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระโดยทั่วถึงกัน สิ่งสำคัญคือขนาดจะใหญ่เท่าใดจะขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม และวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

กล่าวสรุปได้ว่าขนาดของกลุ่มมีผลในการทำกิจกรรมเป็นอย่างมาก ขนาดของสมาชิกในกลุ่มจึงไม่ควรมากหรือน้อยจนเกินไปควรให้เหมาะสมกิจกรรมที่จัดขึ้น ซึ่งในครั้งนี้ผู้วิจัยมีกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน แต่ในขณะที่ทำกิจกรรมกลุ่มในแต่ละครั้งนั้น อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้อีกกลุ่มละประมาณ 5-7 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเทคนิคหรือกิจกรรมต่างๆ ซึ่งบางกิจกรรมอาจใช้ทั้งหมด

4.1.6 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่าผู้กล่าวถึงเวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

ภวันนิภา โรจนพันธ์ (2547: 39) กล่าวว่า เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มควรจะสัปดาห์ละ 2 ครั้ง และในการเข้ากลุ่มไม่ควรน้อยกว่า 8 ครั้ง สำหรับช่วงเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่มไม่ควรใช้เวลาเกิน 1 ชั่วโมง เพราะเด็กรวมอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้

คอเรย์ และคอเรย์ (Corey; & Corey. 2006: 107), การ์มสตัน (Garmston. 2002: 66-67), ยาลอม (Yalom. 1995: 266-268) กล่าวตรงกันว่า เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกลุ่มที่เหมาะสมควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง หรือ 1 ชั่วโมง 30 นาที และจำนวนครั้งของการเข้ากลุ่ม 8-12 ครั้ง ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้โดยขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่ม ธรรมชาติของสมาชิกกลุ่ม

กล่าวโดยสรุปได้ว่าเวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มถือเป็นสิ่งสำคัญเช่นกันเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่ดีการจัดกิจกรรมกลุ่มไม่ควรเกินสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง และไม่ควรเกินครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเด็กโตเพื่อให้เหมาะสมตามวัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้เวลาในกรรมการทำกิจกรรมทั้งสิ้น 10 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง ซึ่งจะมีกิจกรรมกลุ่มไม่เกิน 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 1 ชั่วโมง 30 นาที

4.1.7 ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

มีผู้กล่าวถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

ภวันนิภา โรจนพันธ์ (2547: 41) กล่าวว่า ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนั้น ช่วยพัฒนาบุคคลในด้านต่างๆ ช่วยให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าใจตนเอง พัฒนาทักษะทางสังคม และเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้วยการใช้เทคนิคต่างๆ โดยให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน การปฏิบัติต่อกันด้วยการแสดงออกอย่างเหมาะสมเมื่อได้อยู่ในสังคมร่วมกัน

โรเจอร์ (Rogers. 1970: 121-122) ได้กล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยของกิบ (Gibb) ที่พบว่าวิธีการกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยามาก กล่าวคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก มีความจริงใจและเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่างๆ ของตนเอง มีการแสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความรู้สึกของตนเอง มีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การเข้าใจตนเอง(Self - actualization) การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่าบุคคลจะยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเองและมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้นในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น

ไอเมล และ ทิสเดล (Imel; & Tisdell. 2000: 15-17) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีที่ช่วยให้วัยรุ่นได้พัฒนาทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม เพราะกิจกรรมกลุ่มจะนำไปสู่การวิเคราะห์โดยปฏิบัติจริง ทำให้รู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น วัยรุ่นจึงพร้อมจะยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและพร้อมจะแก้ไข

กล่าวโดยสรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าและประโยชน์ในการช่วยสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาบุคคลในด้านต่างๆ เช่น ทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม เพราะกิจกรรมกลุ่มจะนำไปสู่การวิเคราะห์และปฏิบัติจริง ช่วยให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น จึงพร้อมจะยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและพร้อมจะแก้ไขข้อบกพร่องนั้น

4.1.8 ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม

มีผู้กล่าวถึงลำดับกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 27-28) กล่าวถึง ระยะเวลาของกิจกรรมกลุ่มว่า เมื่อสมาชิกเริ่มเข้ากลุ่ม อาจจะพบว่าพฤติกรรมที่แสดงออกในกลุ่มนั้น มีความแตกต่างกันจากที่ได้เข้ากลุ่มเป็นเวลานานแล้ว ทั้งนี้เพราะว่า การที่จะทำให้กลุ่มเป็นกลุ่มที่สมบูรณ์นั้นจะต้องอาศัยเวลาในการพัฒนากลุ่ม ดังนั้นมักจะพบว่ากลุ่มจะต้องผ่านระยะต่างๆ 4 ระยะ คือ

1. ระยะที่บุคคลแต่ละคนมีการแข่งขันและมีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง (Individually centered, competitive phase) เมื่อบุคคลได้มีโอกาสเข้าอยู่ร่วมกันโดยธรรมชาติแล้ว บุคคลจะต้องเห็นว่าตนเองมีความสำคัญ ยิ่งไม่รู้จักกันแล้วการที่จะยอมรับง่าย ๆ นั้นเป็นสิ่งที่ลำบาก ทั้งๆที่ยากให้คนอื่นยอมรับตนเอง นอกจากนี้แล้วบุคคลแต่ละคนมักจะเริ่มมีการแข่งขันกับผู้ที่มีความต้องการเหมือนตนเอง บุคคลเหล่านี้ต้องการคนที่เก่งกว่าตนเองเท่านั้นมาเป็นผู้นำ

2. ระยะของความขัดแย้งและความคับข้องใจ (Trust and conflict phase) เมื่อสมาชิกเกิดการแข่งขัน และยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจะมีผู้นำเอากลุ่มฝึกประเภทฝึกความไวในการรับรู้ (Sensitivity group/T-group) มาใช้ช่วยกลุ่มให้พัฒนาขึ้น โดยหวังว่าจะทำให้บุคคลเข้าใจตนเองและผู้อื่น ถ้าหากผู้นำดังกล่าวไม่สามารถจะนำกลุ่มได้สำเร็จ สมาชิกจะรู้สึกเป็นปฏิปักษ์กับผู้นำและมองไปในแง่ของบุคคลที่ไม่มีความสามารถ ต่ำหั้นในด้านความล้มเหลวแทนที่จะช่วยกันพัฒนาสัมพันธภาพที่ดี อันจะทำให้ได้รับความสำเร็จในจุดมุ่งหมายของกลุ่มในระยะนี้สมาชิกจะรู้สึกขัดแย้งกันและมีความคับข้องใจมาก

3. ระยะกลุ่มมีความสำคัญ (Group-harmony phase) ในระยะนี้ความคิดที่สอดคล้องกันจะพัฒนาขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็จะมี ความพอใจและความสบายใจมากด้วยสมาชิกได้รับการสนับสนุน คอยหลีกเลี่ยงการมีความขัดแย้งและไม่ค่อยมีผลงานป้องกันการกระตุ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปฏิกิริยาด้านนิเสธและนอกจากนี้จะมีความเกียจคร้านความต้องการของตนเอง เพื่อให้กลุ่มได้รับความพึงพอใจ

4. ระยะที่มีผลงานและยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง (Group-centered productive phase) สมาชิกยังคงแสดงความคิดเห็นถึงความเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น แต่ไม่อยู่ในระดับที่จะเพิกเฉยต่อความขัดแย้ง ทั้งนี้เพื่อให้ประสบความสำเร็จในเรื่องความสามัคคี สมาชิกจะเผชิญกับความขัดแย้งและการเรียนรู้ในการที่แก้ไขแต่ละคนจะยอมรับความผิดชอบ ร่วมมือ อดทนต่อบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นเรื่องคำนิยม หรือพฤติกรรมก็ตามในที่สุดสมาชิกจะกลายเป็นผู้ที่ยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง

จุฑานุช บุษปวนิช (2547: 27) กล่าวว่า ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มนั้นจะประกอบไปด้วย ขั้นการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความคุ้นเคย ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์หลังจากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรม ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับตนเอง และขั้นประเมินผลโดยใช้สมาชิกช่วยกันประเมินผลการเรียนที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าลำดับขั้นของกลุ่มเป็นเสมือนระยะเวลาที่เริ่มมีการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นการบรรจุกิจกรรมต่างๆ จึงควรคำนึงถึงลำดับขั้นของกลุ่มดังกล่าว เพื่อให้กิจกรรมนั้นบรรลุจุดมุ่งหมาย

4.1.9 กิจกรรมหรือเทคนิคที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

มีผู้กล่าวถึงกิจกรรมหรือเทคนิคที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

ทิศนา ขัมมณี (2546: 27-28) ได้กล่าวถึง การจัดการกิจกรรมกลุ่มให้สอดคล้องกับทฤษฎีว่ามีอยู่หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. เกม (Games) เป็นวิธีการวิธีการหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะมีผลออกมาการแพ้ชนะวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role playing) เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการสอน วิธีการนี้ยังมีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์สมมติขึ้นมาแล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตามแบบธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองอย่างลึกซึ้งและยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศเรียนรู้ที่น่าสนใจ และน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีการหนึ่งซึ่งใช้กรณีเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหาที่ปรากฏนั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออกเพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting / Dramatization) คือ วิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทที่เรียนหรือกำหนดไว้ โดยผู้เรียนจะต้องพยายามแสดงให้สมตามที่กำหนดไว้โดยไม่เอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอันจะทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้นๆ วิธีการนี้จะเป็วิธีการที่ช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่เข้าใจในความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่นซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกันและได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small group) วิธีการใช้กลุ่มย่อยนี้เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้วอาจเป็นเพราะเล็งเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียนกลุ่มย่อย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้ส่วนในการแสดงออกและช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้นจากกิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

กาญจนา ไชยพันธ์ (2549: 85) กล่าวถึงเทคนิคที่ใช้เกี่ยวกับกลุ่มนอกเหนือจากที่ ทิศนา แคมมณี ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group counseling) คือกลุ่มที่สมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งมีลักษณะของปัญหาที่เหมือนกันอาศัยความสัมพันธ์ของบุคคลให้แสดงความคิด มีการให้ข้อมูลและร่วมกันวินิจฉัยปัญหา

2. กลุ่มการฝึกอบรม (Sensitivity training group) เพื่อให้บุคคลในกลุ่มเกิดการค้นพบตนเอง รู้จักตนเอง ยอมรับตนเองและหาทางพัฒนาตนเอง

3. กลุ่มทนทาน (Marathon group) เป็นกลุ่มที่พบกันหลายช่วงเวลาติดต่อกันไปโดยใช้เวลามากกว่า 12 ชั่วโมง ในแต่ละครั้งที่พบกัน ทำให้สมาชิกในกลุ่มได้ค้นพบและศึกษาความคิดของตนเองและผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

คมเพชร จิตรศุภกุล (2546: 68-116) กล่าวถึง หลักและเทคนิคเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มไว้ ดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่ม เป็นเทคนิคเบื้องต้นในการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีประโยชน์มากเพราะทำให้บุคคลในกลุ่มมีโอกาสร่วมมือกันอย่างเสรี โดยมีรากฐานมาจากความหัดเทียมกัน นอกจากนี้การอภิปรายกลุ่มยังถือได้ว่าเป็นแกนเป็นแกนของประชาธิปไตยเพราะมีส่วนส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนได้ฝึกตนเองให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่ดี เหมาะสมกับการเป็นสมาชิกในสังคมแบบประชาธิปไตย

2. การแสดงบทบาทสมมติ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะ และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในขอบเขตของความสัมพันธ์ของบุคคล โดยการแสดงออกมาในสถานการณ์ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของชีวิตจริง โดยใช้บทบาทสมมติในสถานการณ์ เทคนิคนี้จะช่วยเปลี่ยนนิสัยและความรู้สึกเกี่ยวกับบุคคลอื่น ขจัดความคิดที่เป็นแบบเดียวกันหมด และจะแสดงให้เห็นถึงประชาธิปไตยในการปฏิบัติ

3. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มีลักษณะที่ควรเข้าใจอยู่ 3 ประการ ดังนี้

3.1 การใช้กลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหา โดยสมาชิกนำปัญหามาอภิปราย และมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน

3.2 การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมุ่งช่วยเหลือมุ่งช่วยเหลือปัญหาที่ปกติ เช่น การปรับตัวกับเพื่อน เพศตรงข้าม การเรียน การทำกิจกรรม เป็นต้น

3.3 การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมุ่งช่วยเหลือสมาชิกที่มีสภาพปกติ ในที่นี้หมายความว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มนั้นจะไม่ครอบคลุมถึงผู้ที่มีความผิดปกติทางด้านจิตใจ (Mental disorder)

จุฑานุช บุษปวนิช (2547: 28) ได้กล่าวถึง กิจกรรมกลุ่มว่ามีหลายวิธีในการนำมาใช้ในกลุ่ม เช่น เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง ละคร และกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นเทคนิคที่จะช่วยให้นักเรียนได้แสดงออก ได้ฝึกทักษะต่างๆ ร่วมกันในกลุ่ม จากกระบวนการที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และได้มีโอกาสที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าเทคนิควิธีในการนำมาใช้ในกิจกรรมกลุ่มนั้นมีอยู่ด้วยกันหลากหลายวิธี เช่น เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง ละคร กลุ่มย่อย การอภิปรายกลุ่ม และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ซึ่งเป็นเทคนิคที่จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สามารถฝึกทักษะด้านต่างๆ ร่วมกันในกลุ่ม และลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้มีโอกาสที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

4.2 กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถาม

4.2.1 ความหมาย

มีผู้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถาม ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2541: 74) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถามเป็นการสอนที่ผู้สอนป้อนคำถามให้ผู้เรียน อาจตอบเป็นรายบุคคล ตอบเป็นกลุ่มย่อย หรือตอบทั้งชั้นก็ได้ ผู้สอนจะพิจารณาคำตอบแล้วให้ข้อมูลสะท้อนกลับ หรือถามคนอื่น หรือกลุ่มอื่น จนกว่าจะได้คำตอบที่ถูกต้องและเหมาะสม

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545: 74) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถาม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของนักเรียน โดยผู้สอนจะป้อนคำถามในลักษณะต่างๆ ที่เป็นคำถามที่ดี สามารถพัฒนาความคิดของผู้เรียนได้ ถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์วิจารณ์ สังเคราะห์ หรือการประเมินค่า เพื่อจะตอบคำถามเหล่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540: 20) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถาม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้โดยฝึกให้นักเรียนได้คิดด้วยการใช้คำถามประเภทต่าง ๆ ผู้สอนจะต้องฝึกฝนการใช้คำถามให้ชำนาญ และต้องมีทักษะในการใช้คำถามตั้งแต่ขั้นต่ำจนถึงขั้นสูง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถาม หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยใช้คำถามซึ่งเป็นคำถามที่ดีในลักษณะต่างๆ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้คิด วิเคราะห์วิจารณ์ อภิปราย หรือสำรวจตัวเอง ด้วยหลักของเหตุและผล เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุด นับเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ฝึกฝนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาความสามารถในการคิดได้อย่างดียิ่งอีกวิธีหนึ่ง

4.2.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถาม

มีผู้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถามไว้ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545: 85) ได้สรุปขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถามทั่วไป ไว้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นวางแผนการใช้คำถาม ควรจะมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าว่าจะใช้คำถามเพื่อวัตถุประสงค์ใด รูปแบบหรือประเภทใด ที่จะสอดคล้องกับเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ของบทเรียน
2. ขั้นเตรียมคำถาม ควรจะเตรียมคำถามที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสร้างคำถามอย่างมีหลักเกณฑ์
3. ขั้นการใช้คำถาม สามารถจะใช้คำถามในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และอาจจะสร้างคำถามใหม่ ที่นอกเหนือจากคำถามที่เตรียมไว้ก็ได้ ทั้งนี้ต้องเหมาะสมกับเนื้อหาสาระและสถานการณ์นั้นๆ

4. ขั้นสรุปและประเมินผล

4.1 การสรุปบทเรียน อาจจะใช้คำถามเพื่อการสรุปเนื้อหาสาระของ
องค์ความรู้ก็ได้

4.2 การประเมินผล ผู้จัดกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกัน
ประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง

ธีระวัฒน์ ฤทธิ์ทอง (2545: 76-77) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้แบบใช้คำถามทั้ง 7 ประเภท ที่พัฒนาขึ้นโดยกระทรวงศึกษาธิการรัฐวิคตอเรียประเทศ
ออสเตรเลีย ไว้ดังนี้

1. นำภาพหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งมาให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมดูหรือ
ศึกษา
2. ตั้งคำถามให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้คิดถึงปริมาณของสิ่งที่ปรากฏในภาพ
หรือเหตุการณ์นั้น
3. ตั้งคำถามให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคิดถึงเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ปรากฏใน
ภาพหรือเหตุการณ์นั้น
4. ตั้งคำถามให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคิดทำนาย
5. ตั้งคำถามให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงความคิดเห็น
6. ตั้งคำถามให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคิดเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว
7. ตั้งคำถามให้นักเรียนคิดถึงความสัมพันธ์เปรียบเทียบ โดยเปรียบเทียบ
ภาพหรือเหตุการณ์นั้น กับภาพหรือเหตุการณ์อื่นที่สมมุติขึ้น
8. ตั้งคำถามให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคิดถึงค่านิยม เป็นค่านิยมด้านใดก็ได้ที่
เกี่ยวกับภาพหรือเหตุการณ์นั้นๆ

4.2.3 ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถาม

มีผู้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถามไว้ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545: 86) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของ
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถาม ไว้ดังนี้

ข้อดี

1. นักเรียนกับผู้สอนสื่อความหมายกันได้ดีขึ้น
2. ช่วยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นความสนใจของนักเรียน
4. ช่วยเน้นและทบทวนประเด็นสำคัญของสาระการเรียนรู้ที่เรียน
5. ช่วยในการประเมินผลการเรียนการสอน ให้เข้าใจความสนใจที่
แท้จริงของนักเรียนและวินิจฉัยจุดแข็งจุดอ่อนของนักเรียนได้
6. ช่วยสร้างลักษณะนิสัยการขบคิดให้กับนักเรียน ตลอดจนนิสัยใฝ่รู้
ใฝ่เรียนตลอดชีวิต

ข้อจำกัด

1. ผู้สอนจะต้องคิดเตรียม โดยเลือกใช้คำถามประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและวิธีการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องใช้เวลาเตรียมมากพอสมควร
2. เนื่องจากนักเรียนมีความสามารถต่าง ๆ กัน บางครั้งผู้สอนจำเป็นต้องใช้ไหวพริบในการใช้และปรับคำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจประเภทของคำถามอย่างลึกซึ้ง จึงจะนำไปใช้ได้ดี

บุญชม ศรีสะอาด (2541: 74) กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัด ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถาม ไว้ดังนี้

ข้อดี

1. ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้น
2. นักเรียนได้มีโอกาสฝึกคิดค้นหาคำตอบ เป็นการฝึกกระบวนการในการคิด
3. นักเรียนเกิดมโนทัศน์ที่ชัดเจนและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น
4. เป็นการเน้นสิ่งสำคัญของเรื่องที่เรียน
5. เป็นการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในลักษณะต่างๆในเรื่องที่สอนไปแล้ว ว่ามีใครที่ยังไม่เกิดการเรียนรู้ หรือมีความเข้าใจที่ผิด ๆ จะได้ดำเนินการแก้ไขที่ถูกต้อง
6. ช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ได้เรียนไปแล้ว และสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนไปแล้วทั้งหมด

ข้อจำกัด

1. ถ้านักเรียนมีจำนวนมาก ยากต่อการถามให้ตอบอย่างทั่วถึง
2. ไม่ควรใช้วิธีนี้วิธีเดียวติดต่อกันไปหลายๆ ครั้ง เพราะนักเรียนจะเบื่อ
3. ถ้าครูถามแต่ความจำพินิจๆทำให้นักเรียนไม่ได้พัฒนากระบวนการคิด

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุปราณี จำลองราษฎร์ (2546) ศึกษาเรื่องการสร้างมาตราส่วนประเมินค่าความสามารถด้านนาฏศิลป์ไทย โดยประเมินความสามารถทางทักษะเฉพาะบุคคล ประชากรที่ใช้ศึกษาได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ จำนวน 336 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 คน การหาประสิทธิภาพของมาตราส่วนประเมินค่าความสามารถด้านนาฏศิลป์ไทย จะหาได้จาก 4 ปัจจัย ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ ค่าความเชื่อมั่น ค่าความเป็นปรนัย และอำนาจจำแนก จากผลการวิจัยสรุปได้ว่ามาตราส่วนประเมินค่าความสามารถด้านนาฏศิลป์ไทยฉบับนี้มีประสิทธิภาพสูง

ราตรี พลวุฒิ (2546) การสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการสร้างและหาคุณภาพแบบวัดภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ แบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ และแบบสังเกตวัดภาคปฏิบัติเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 61 ข้อ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 142 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง วิธีการวิจัยใช้วิธีนำแบบวัดภาคปฏิบัติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ 3 คน ด้านการวัดผล 2 คน พิจารณาด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำไปทดลองเพื่อหาคุณภาพแบบวัด ผลการวิจัยพบว่า แบบทดสอบมีดัชนีค่าความยากเฉลี่ยตั้งแต่ 0.495-0.620 ดัชนีมีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยตั้งแต่ 0.413-0.521 ความเชื่อมั่นมีตั้งแต่ 0.908-0.914 ความเชื่อมั่นของผู้ตรวจให้คะแนนมีตั้งแต่ 0.913-0.928, แบบสังเกตมีดัชนีมีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยตั้งแต่ 0.609-0.716 ความเชื่อมั่นมีตั้งแต่ 0.970-0.983 ความเชื่อมั่นของผู้ตรวจให้คะแนนมีตั้งแต่ 0.911-0.929, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบกับแบบสังเกตมีค่าตั้งแต่ 0.660-0.920 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชนินทร สุขเจริญ (2548) ศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายด้วยระบบการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียน ชั้น ม.1/1 โรงเรียนที่ปราษฎร์พิทยา เกาะสมุย สุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความคิดเห็นและทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายด้วยระบบอีเลิร์นนิ่งของนักเรียนชั้น ม.1/1 โรงเรียนที่ปราษฎร์พิทยา เกาะสมุย สุราษฎร์ธานี 2) เพื่อนำข้อมูลมาใช้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายด้วยระบบอีเลิร์นนิ่ง 3) เพื่อประเมินรูปแบบการเรียนรู้ ตามอรรถาธิบายด้วยระบบอีเลิร์นนิ่ง โดยมีขั้นตอนและมีผลการวิจัยดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนชั้น ม.1/1 โรงเรียนที่ปราษฎร์พิทยา เกาะสมุย สุราษฎร์ธานี พบว่านักเรียนจำนวน 35 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 12 ปี เรียนคอมพิวเตอร์เป็นระยะเวลา 6 เดือน และมีผู้รู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายมากกว่าผู้ที่ไม่รู้ มีผู้รู้เกี่ยวกับอีเลิร์นนิ่งน้อยกว่าผู้ที่ไม่รู้และนักเรียนมีทักษะด้านคอมพิวเตอร์มากกว่าไม่มีทักษะ ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายด้วยระบบอีเลิร์นนิ่ง โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบดังนี้ 1) การเรียนรู้ตามอรรถาธิบาย 2) ระบบอีเลิร์นนิ่ง 3) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นอีเลิร์นนิ่งและการนำรูปแบบนั้นมาทำการทดลองสอน โดยใช้วิธีทดสอบก่อน-หลังการทดลอง ผลการทดลองพบว่า นักเรียนบางส่วนยังไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองยังคงยึดติดระบบการเรียนรู้แบบเดิมที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง และไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ เนื่องจากข้อจำกัดของเวลา อุปกรณ์และกรอบแนวคิดเดิม นักเรียนยังขาดความสามารถในการบริหารความคิดตามขั้นตอนการบริหารจัดการ บางส่วนสามารถสร้างแผนการเรียนรู้แต่มีการร่วมคิดร่วมทำดีมากและมีประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายด้วยระบบอีเลิร์นนิ่งที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น สามารถช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ด้านทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามอรรถาธิบาย ระบบอีเลิร์นนิ่งและทักษะเพิ่มขึ้น ขั้นตอนที่ 3 เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายด้วยระบบอีเลิร์นนิ่ง พบว่าบริบทการทดลองสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ปัจจัยนำเข้าของการทดลองยังไม่สมบูรณ์แต่นักเรียนมีความพึงพอใจในกระบวนการถ่ายทอดความรู้สามารถสืบค้นอีเลิร์นนิ่งได้เร็วขึ้น และพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองโดยปราศจากครู แสดงถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายด้วยระบบอีเลิร์นนิ่งที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

นางสาวอรพรรณ การอรัชย์ (2549) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร หัวหน้ากิจกรรมนักเรียน และหัวหน้ากลุ่มสาระทุกกลุ่มของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามคืนมา 194 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านเป้าหมาย บทบาทของคณะกรรมการหรือหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บทบาทของครูที่ปรึกษา บทบาทของผู้เรียน และบทบาทของผู้ปกครองโดยรวมมีการปฏิบัติในระดับมากถึงมากที่สุด การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและกิจกรรมที่น่าสนใจ กิจกรรมที่จัดให้มากเป็นอันดับสูงสุด คือ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี และปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปัญหาที่ทางโรงเรียนประสบมากที่สุด คือ ครุมีเวลาไม่เพียงพอในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

อารียา บุตรทา (2554) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาศิลปะ(นาฏศิลป์) เรื่อง การใช้ นาฏยศัพท์ และภาษาทำนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ โครงงาน มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ รายวิชาศิลปะ(นาฏศิลป์) เรื่อง การใช้ นาฏยศัพท์และภาษา ทำนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ โครงงานให้มีจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่า 80 ศึกษาทักษะการปฏิบัติ ทำรำ รายวิชาศิลปะ(นาฏศิลป์) เรื่อง การใช้นาฏยศัพท์และภาษาทำนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 จำนวน 54 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผนใช้เวลาทำการสอนแผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง, แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ และแบบประเมินทักษะการปฏิบัติทำนาฏศิลป์ รายวิชาศิลปะ (นาฏศิลป์) มีรายการ ประเมินจำนวน 5 รายการ เป็นการวิจัยแบบยังไม่เข้าขั้นการทดลอง (Pre-Experimental Designs) ใช้รูปแบบการศึกษาเฉพาะกรณีโดยให้การทดลองหนึ่งครั้ง (One-shot case study) เพื่อศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติทำนาฏศิลป์ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการทางสถิติ โดย หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านผล การจัดการเรียนรู้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 54 คน ที่เรียนในรายวิชาศิลปะ(นาฏศิลป์) มีผลการเรียนรู้ ดังนี้ นักเรียนจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 85.19 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และด้านทักษะการปฏิบัติทำรำ รายวิชาศิลปะ(นาฏศิลป์) นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 54 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดี

พินิจ ไรรักษ์ (2553) ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัย ที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การใฝ่รู้ และเจตคติต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการศึกษาผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 60 คน แยกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตามชั้น เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรม คู่มือครูที่ปรึกษาวิจัย คู่มือการทำกิจกรรม แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบวัดการใฝ่รู้ และแบบวัดเจตคติต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน สถิติทดสอบ และการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่าหลังการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัย ต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัย การใฝ่รู้ของนักเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัย เจตคติต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่ร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัย มีการใฝ่รู้กว่านักเรียนที่ร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัย ไม่พบว่ามีเจตคติต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแตกต่างจากนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุรัชย์ โกศิยะกุล (2553) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชารายวิชาการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยเทคนิค การใช้กิจกรรมกลุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาหลักการวัดและประเมินผลการศึกษา ก่อนและหลังได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยเทคนิคการใช้กิจกรรมกลุ่ม 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาหลักการวัดและประเมินผลการศึกษา หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนใช้การสอนแบบร่วมมือโดยเทคนิคการใช้กิจกรรมกลุ่มเทียบกับเกณฑ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 27 คน ใช้เวลาในการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาหลักการวัดและประเมินผลการศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยเทคนิคการใช้กิจกรรมกลุ่ม จำนวน 1 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาหลักการวัดและประเมินผลการศึกษาจำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบปรนัย ประเภทตอบสั้น ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาของ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยเทคนิคการใช้กิจกรรมกลุ่ม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 2) นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยเทคนิคการใช้ กิจกรรมกลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 50

อารียา บุตรทา (2554) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาศิลปะ(นาฏศิลป์) เรื่อง การใช้ นาฏยศัพท์ และภาษาทำนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ โครงงาน มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ รายวิชาศิลปะ(นาฏศิลป์) เรื่อง การใช้ นาฏยศัพท์และภาษา ทำนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ โครงงานให้มีจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่า 80 ศึกษาทักษะการปฏิบัติ ทำรำ รายวิชาศิลปะ(นาฏศิลป์) เรื่อง การใช้ นาฏยศัพท์และภาษาทำนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 จำนวน 54 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผนใช้เวลาการสอนแผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง, แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ และแบบประเมินทักษะการปฏิบัติทำนาฏศิลป์ รายวิชาศิลปะ (นาฏศิลป์) มีรายการ ประเมินจำนวน 5 รายการ เป็นการวิจัยแบบยังไม่เข้าขั้นการทดลอง (Pre-Experimental Designs) ใช้รูปแบบการศึกษาเฉพาะกรณีโดยให้การทดลองหนึ่งครั้ง (One-shot case study) เพื่อศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติทำนาฏศิลป์ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการทางสถิติ โดย หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านผล การจัดการเรียนรู้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 54 คน ที่เรียนในรายวิชาศิลปะ(นาฏศิลป์) มีผลการเรียนรู้ ดังนี้ นักเรียนจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 85.19 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และด้านทักษะการปฏิบัติทำรำ รายวิชาศิลปะ(นาฏศิลป์) นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 54 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดี

นิตยา เต็งประเสริฐ (2557) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยการผสมผสานทักษะ ปฏิบัติเดี่ยวและการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติชุดระบำไก่ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ผสมผสานทักษะปฏิบัติเดี่ยวและการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะปฏิบัติทำรำ ประกอบการแสดง ชุดระบำไก่ วิชาดนตรีนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของผู้เรียนที่เรียนด้วยแผนการ จัดการเรียนรู้ผสมผสานทักษะปฏิบัติเดี่ยว และการเรียนรู้แบบร่วมมือ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิง ทดลองรูปแบบ Static Group Comparison Design เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสานทักษะปฏิบัติเดี่ยว และการเรียนรู้แบบร่วมมือ การแสดงชุดระบำไก่ แบบประเมินทักษะ ปฏิบัติ สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเปรียบเทียบ Independent Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อยู่รูปแบบการผสมผสานทักษะปฏิบัติเดี่ยว และการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบการแสดงชุดระบำไก่วิชาดนตรีนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีความต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.84, = 0.07$)

ฉลองชัย ชีวสุทรสกุล, อาจณรงค์ มโนสุทธิฤทธิ์ และสุภาวดี อิศณพงษ์ (2558) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน โดยกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียนวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อ 1) พัฒนารูปการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน โดยใช้กระบวนการศึกษาบทเรียน และ 2) ศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ด้านความสามารถการเรียนรู้แบบนำตนเอง และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเอง ๆ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาของวิทยาลัยชุมชน 8 แห่ง ซึ่งได้จากการสุ่มแบบจับสลาก จากกลุ่มประชากรวิทยาลัยชุมชน 20 แห่ง ทั่วประเทศ โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลเพื่อออกแบบรูปแบบ และกลุ่มตัวอย่างทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบ เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ 2) แบบวัดความสามารถ การเรียนรู้แบบนำตนเอง และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็น/พึงพอใจ ต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน ซึ่งทุกฉบับมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.80 ผลการวิจัยพบว่าทุกกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาแต่ละคนสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบนำตนเอง อยู่ในระดับ มากถึงมากที่สุด 3) นักศึกษาแต่ละคนมีพฤติกรรมการเรียนหลายอย่างที่แตกต่างกันจากการเรียนการสอนแบบเดิมอย่างชัดเจน เช่น ความสนใจกระตือรือร้นต่อการเรียน การเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยยึดวัตถุประสงค์ ความทุ่มเททำงานที่รับมอบหมายให้มีคุณภาพและประณีต ความรู้ที่ได้รับจะมีปริมาณมากครอบคลุมทั้งแนวกว้างและลุ่มลึก การเรียนรู้ร่วมกันแบบเป็นกลุ่ม เป็นต้น รวมทั้งเกิดการพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านต่าง ๆ มากกว่าเดิมชัดเจนมาก เช่น วินัย ความรับผิดชอบ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และเครื่องมือสื่อสาร ทักษะการค้นคว้า/วิเคราะห์/และสรุปข้อมูล ทักษะการเขียน ทักษะ การนำเสนอ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ เป็นต้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวผู้วิจัยสามารถนำมาใช้ประโยชน์โดยการนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัยและดำเนินงานวิจัย พร้อมทั้งศึกษาผลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาผู้เรียนของกลุ่มนักเรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เรียนที่กำลังจะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 62 คน

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นกลุ่มผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญ และกำลังจะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงโดยใช้นักเรียนจากสายสามัญ ทั้งหมด จำนวน 15 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะ ผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย โดยผู้วิจัยได้ ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 สำนวนสภาพปัญหาการเรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในกลุ่มผู้เรียนที่สำเร็จ การศึกษาจากสายสามัญ จากอาจารย์ผู้สอนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในระดับอุดมศึกษา จำนวน 24 คน ใน 7 มหาวิทยาลัย แล้วนำมาหาค่าระดับปัญหา โดยมีเกณฑ์ระดับปัญหา ดังนี้

ให้คะแนน 5	ในระดับปัญหา มากที่สุด
ให้คะแนน 4	ในระดับปัญหา มาก
ให้คะแนน 3	ในระดับปัญหา ปานกลาง
ให้คะแนน 2	ในระดับปัญหา น้อย
ให้คะแนน 1	ในระดับปัญหา น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	ระดับปัญหามากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	ระดับปัญหามาก
ค่าเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	ระดับปัญหาปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	ระดับปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง	ระดับปัญหาน้อยที่สุด

จากนั้นนำข้อปัญหาที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไปมากำหนดกิจกรรม

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยผู้วิจัยได้นำผลการสำรวจสภาพปัญหาข้างต้น และทำการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำแนวคิดและทฤษฎีต่างๆมาสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรม แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

ให้คะแนน	+1	หมายถึง	แน่ใจว่ากิจกรรมนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่ากิจกรรมนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	-1	หมายถึง	แน่ใจว่ากิจกรรมนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้รูปแบบกิจกรรมที่สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นตอนเตรียมการ

3.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาและเก็บข้อมูล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการทำวิจัย

3.1.2 ผู้วิจัยจัดทำหนังสือทางราชการเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้สถานที่เพื่อจัดกิจกรรมและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังภาควิชานาฏดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

3.2 ขั้นตอนดำเนินการ

3.2.1 ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยคัดเลือกคนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในกลุ่มสายสามัญ จำนวน 15 คน เป็นกลุ่มทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.2.2 ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมและการใช้สถานที่พร้อมทั้งวันและเวลาที่ทำการวิจัยพร้อมทั้งนัดหมายกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาและเก็บข้อมูล

3.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติของผู้เรียนตามแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้น ซึ่งกำหนดไว้ 10 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทำกิจกรรมพร้อมทั้งทีมงาน

3.2.4 ภายหลังการทำกิจกรรมเสร็จสิ้นและครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติและนำเสนอข้อมูลผลการทดลองก่อนและหลังการทำกิจกรรมเป็นค่าสถิติเพื่อเป็นการสนับสนุนผลการทดลอง

4. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลและมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลจากแบบประเมินที่ได้เก็บรวบรวมมาจำแนกออกเป็นก่อนและหลังการทดลอง (Pre-test, Post-test) เปลี่ยนข้อมูลเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วป้อนข้อมูลลงในโปรแกรมเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของข้อมูลในแผนกิจกรรมเสริมหลักสูตร และแบบประเมิน ป้อนข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการประมวลผลหาค่าสถิติที่ต้องการ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้

4.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลและอธิบายคุณภาพของเครื่องมือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้สูตร ICO

4.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลและอธิบายผลหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร

- ด้านองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมเบื้องต้น(นาฏยศัพท์)ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลการทดลอง โดยอธิบายข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

- ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลการทดลอง โดยอธิบายข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

- ด้านทักษะการฟังจังหวะของกลุ่มตัวอย่างโดยอธิบายเป็นจำนวนร้อยละ (Percentage)

- ด้านทักษะการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงของกลุ่มตัวอย่างโดยอธิบายเป็นจำนวนร้อยละ (Percentage)

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์โดยใช้สูตร IOC (สมชาย วรภิเษมสกุล. 2554: 269)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	แทน	คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน
	N	แทน	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3.2 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 101)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

4.3.3 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ. 2538: 73)

$$\mu = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	μ	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.3.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ.

2538: 79)

$$\sigma = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	σ	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

4.4 อภิปรายผลข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงหลังจากการทดลองทั้งหมดแล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนของกลุ่มนักเรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ
n	แทน	จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
SD	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้แทนการทดสอบสมมุติฐาน
Sig	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลสำรวจสภาพปัญหาการเรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในกลุ่มผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ผลหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ผลการปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลสำรวจสภาพปัญหาการเรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในกลุ่มผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญในระดับอุดมศึกษา

ผลจากการสำรวจสภาพปัญหาการเรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในกลุ่มผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญในระดับอุดมศึกษา โดยสำรวจจากอาจารย์ผู้สอนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในระดับอุดมศึกษา จำนวน 24 คน ใน 7 มหาวิทยาลัย ที่มีลักษณะของผู้เรียนใกล้เคียงกัน โดยจะปรากฏผลตามตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยระดับปัญหาหลังการสำรวจสภาพปัญหาในการเรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในกลุ่มนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญในระดับอุดมศึกษา จำนวน 24 คน

รายการ	ระดับปัญหา
ด้านความรู้ในการเรียน	
1. ความรู้ในพื้นฐานเกี่ยวกับนาฏยศัพท์	4.63
2. การจดจำและปฏิบัติท่ารำในเพลงที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง	4.08
3. การจดจำและปฏิบัติท่ารำในเพลงที่มีบทร้อง	3.70
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติและการจดจำท่ารำเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่จบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์	3.66
5. ความถูกต้องในการปฏิบัติท่ารำ	3.16
ด้านทักษะในการเรียน	
1. ความถูกต้องของการปฏิบัติท่ารำส่วนของมือและแขน	
1.1 การจีบในตำแหน่งต่างๆ	3.45
1.2 ระดับของการตั้งวงล่าง	3.25
1.3 ระดับของการตั้งวงกลาง	3.16
1.4 ระดับของการตั้งวงบน	3.08
2. ความถูกต้องของการปฏิบัติท่ารำส่วนของขาและเท้า	
2.1 ลักษณะการเหลื่อมเท้า	3.66
2.2 ลักษณะการประเท้า	3.58
2.3 ลักษณะการจรดเท้า	3.33
2.4 ลักษณะการตบเท้า	4.04
2.5 ลักษณะการยกเท้า	3.91
2.6 ลักษณะการกระทุ้งเท้า	3.75
2.7 ลักษณะการกระดกเท้า	4.12
2.8 ลักษณะการก้าวหน้า	3.87
2.9 ลักษณะการก้าวข้าง	4.37

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการ	ระดับปัญหา
2.10 ลักษณะการแตะเท้า	3.75
2.11 ลักษณะการถัดเท้า	4.12
2.12 ลักษณะการชอยเท้า	3.66
2.13 ลักษณะการขยั้นเท้า	3.83
2.14 ลักษณะการฉายเท้า	4.16
2.15 ลักษณะการสืบเท้า	3.95
3. ความถูกต้องของการปฏิบัติท่าสำนวนของศีรษะและลำตัว	
3.1 ลักษณะการเอียงศีรษะ	3.37
3.2 ลักษณะการลัดคอ	4.04
3.3 ลักษณะการกอดคาง	4.04
3.4 ลักษณะการกระท่ายไหล่	4.08
3.5 ลักษณะการทรงตัว	3.70
3.6 ลักษณะการยืดตัว	3.62
3.7 ลักษณะการตึงไหล่	3.87
3.8 ลักษณะการกอดไหล่	3.70
3.9 ลักษณะการตีไหล่	4.04
3.10 ลักษณะการยกตัว	4.25
3.11 ลักษณะการตึงเอว	3.87
3.12 ลักษณะการกอดหน้าทับ	4.21
3.13 ลักษณะการกอดเกลียวข้าง	4.25
3.14 ลักษณะการยกเอียง	4.50
3.15 ลักษณะการใช้หน้าหนัง	4.33
4. ทักษะการฟังจังหวะ	4.04
ด้านทัศนคติ / พฤติกรรม	
1. การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนของนักศึกษา/หรือนอกเวลาเรียน	3.26
2. ความขยัน มีการจดบันทึกหรือทบทวนทำสำนวนด้วยตนเองในขณะที่พัก	3.12
3. ความตั้งใจและสนใจของนักศึกษา	2.91
4. มีการซักถามเมื่อเกิดข้อสงสัย	3.25
5. เวลาในการเข้าเรียนหรือการขาดเรียน	2.20
6. การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องและกับครูผู้สอน	2.41
7. สีนหน้าหรือพฤติกรรมที่สื่อถึงความเครียดและวิตกกังวลขณะเรียน	3.25

เกณฑ์การแบ่งระดับปัญหา

ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	ระดับปัญหามากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	ระดับปัญหามาก
ค่าเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	ระดับปัญหาปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	ระดับปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง	ระดับปัญหาน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 1 แสดงให้เห็นค่าเฉลี่ยระดับปัญหาในการเรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในกลุ่มนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญในระดับอุดมศึกษา พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 57.44 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 23.40 โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกข้อปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป ได้แก่ ความรู้ในพื้นฐานเกี่ยวกับนาฏศัพท์ การจดจำและปฏิบัติท่ารำในเพลงที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง ลักษณะการถัดเท้า ลักษณะการตบเท้า ลักษณะการกระดกเท้า ลักษณะการก้าวข้าง ลักษณะการเหลื่อมเท้า ลักษณะการฉายเท้า ลักษณะการลักค่อ ลักษณะการกอดคาง ลักษณะการกระท่ายไหล ลักษณะการ ดีไหล ลักษณะการยกตัว ลักษณะการยกเยื้อง ลักษณะการใช้หน้าหนึ่ง ลักษณะการกอดหน้าทับ ลักษณะการกอดเกลียวข้าง และทักษะการฟังจังหวะ มากำหนดแผนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยต่อไป เนื่องจากเป็นระดับค่าคะแนนที่แสดงถึงข้อปัญหาในระดับสูง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ผลการสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ผลจากการสร้างรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยนั้นผู้จัดกิจกรรมได้กำหนดแผนการจัดกิจกรรมจากการสำรวจสภาพปัญหาในการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในกลุ่มนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญ แล้วนำข้อสรุปของปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป มากำหนดแผนกิจกรรม ซึ่งในแผนกิจกรรมดังกล่าวประกอบไปด้วยสาระสำคัญของการจัดกิจกรรม กระบวนการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล โดยผู้วิจัยได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 เตรียมความพร้อม (ครั้งที่ 1)

- ปฐมนิเทศ สร้างความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง

ช่วงที่ 2 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา (ครั้งที่ 2-9)

- การพัฒนาด้านนาฏศัพท์
- กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว
- กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนแขนและมือ
- กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า

- การฟังเพื่อการจับจังหวะ
- การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ

ช่วงที่ 3 สรุปผล (ครั้งที่ 10)

- ประเมินทักษะและปัจจัยนิเทศ

กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ใช้เพื่อแก้ปัญหาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนสายสามัญซึ่งมีระดับความรู้พื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทยน้อย โดยนำหลักการการทำความเข้าใจเบื้องต้นผ่านการเรียนรู้จากทฤษฎี แล้วจึงปฏิบัติซ้ำๆจนเกิดความชำนาญและปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ ทั้งนี้ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์และการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ ซึ่งใช้เวลาการจัดกิจกรรมจำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง

ตาราง 2 โครงสร้างรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่จะได้รับ
1	ปฐมนิเทศ สร้างความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง	1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้จัดกิจกรรมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันเอง ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรม 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม ทำข้อตกลงร่วมกัน เตรียมความพร้อมก่อนการฝึกหัดนาฏศิลป์ และนัดหมายวัน เวลาในการจัดกิจกรรม	ผู้วิจัยได้นำแนวคิดกิจกรรมกลุ่มมาใช้เพื่อละลายพฤติกรรมของบุคคลที่มีที่มาแตกต่างกันให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน ตลอดจนเรียนรู้ที่จะรู้จักตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกหัดนาฏศิลป์	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจที่ดีและมีทัศนคติในเชิงบวกต่อตนเองและการจัดกิจกรรม อีกทั้งสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและนำมาซึ่งความร่วมมือในการทำกิจกรรม และอาจจะเป็นการพัฒนาความสนใจที่แน่นอน ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในตัวบุคคล ก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น
2	การพัฒนาด้านนาฏศัพท์	เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ก่อนการฝึกทักษะปฏิบัติ	ผู้วิจัยใช้แนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยการบรรยายควบคู่กับการใช้กิจกรรมกลุ่มโดยใช้เกมถาม-ตอบ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจในการเรียนรู้ได้ดี เพราะเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการคิดวิเคราะห์ความรู้ที่ได้รับมาจากการบรรยายและสื่อออกมาในรูปแบบของคำตอบ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานนาฏศิลป์ไทยในเรื่องนาฏยศัพท์ และเห็นถึงความสำคัญของนาฏยศัพท์ที่ส่งผลต่อการฝึกทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย จึงเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ตาราง 2 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่จะได้รับ
3	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว	เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการลักคอก การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกรียวข้าง และการกอดหน้าทับให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดและการกระทำซ้ำจนเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ถูกต้องของธอร์นไดค์มาใช้ เนื่องจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆเป็นระยะเวลานานในระดับหนึ่ง ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ(Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิดและจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆผ่านกิจกรรมการบริหารจึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆให้ถูกต้องและเป็นไปโดยอัตโนมัติ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการกับสัดส่วนในจุดต่างๆของร่างกายในส่วนของศีรษะและลำตัว ซึ่งประกอบไปด้วย ศีรษะ หัวไหล่ หลัง เอว หน้าท้อง และอุ้งเชิงกราน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย จึงเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องการลักคอก การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกรียวข้าง และการกอดหน้าทับให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ตาราง 2 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่จะได้รับ
4	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว	เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระท่ายไหล่ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	**เนื่องจากการฝึกทางด้านทักษะปฏิบัติจึงใช้แนวคิดและทฤษฎีเดียวกันในการจัดกิจกรรมครั้งที่ 3-7	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการกับสัดส่วนในจุดต่างๆของร่างกายในส่วน of ศีรษะและลำตัว ซึ่งประกอบไปด้วย ศีรษะ หัวไหล่ หลัง เอว หน้าท้อง และ อุ้งเชิงกราน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการฝึกทักษะปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย จึงเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระท่ายไหล่ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
5	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนแขนและมือ	เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วน of แขนและมือให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การตั้งวง และการจีบ	**เนื่องจากการฝึกทางด้านทักษะปฏิบัติจึงใช้แนวคิดและทฤษฎีเดียวกันในการจัดกิจกรรมครั้งที่ 3-7	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติทักษะเกี่ยวกับ ท่อนแขนและมือ ซึ่งประกอบไปด้วย ลักษณะการตั้งวง และลักษณะการจีบ ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับแขน ได้แก่ การเก็บข้อศอก การเหยียดแขน และ ระดับของแขนขณะตั้งวง ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย

ตาราง 2 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่จะได้รับ
6	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนชาและเท้า	เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของชาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้า ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	**เนื่องจากเป็นการฝึกทางด้านทักษะปฏิบัติจึงใช้แนวคิดและทฤษฎีเดียวกันในการจัดกิจกรรมครั้งที่ 3-7	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้ลักษณะวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องและรู้ลักษณะการลงน้ำหนักที่เหมาะสมจึงส่งผลให้สามารถปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ไทยในส่วนของชาและเท้าได้อย่างถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย จึงเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องการเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้า ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
7	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนชาและเท้า	เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของชาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้า ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	**เนื่องจากเป็นการฝึกทางด้านทักษะปฏิบัติจึงใช้แนวคิดและทฤษฎีเดียวกันในการจัดกิจกรรมครั้งที่ 3-7	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้ลักษณะวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องและรู้ลักษณะการลงน้ำหนักที่เหมาะสมจึงส่งผลให้สามารถปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ไทยในส่วนของชาและเท้าได้อย่างถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย จึงเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้า ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ตาราง 2 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่จะได้รับ
8	การฟังเพื่อการจับจังหวะ	เพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟังจังหวะและมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจับจังหวะให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผู้วิจัยนำแนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมาใช้ เพราะบุคคลที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนรู้ได้มากกว่า และดีกว่าบุคคลที่เป็นเพียงผู้รับหรือรอผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ บุคคลที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะมีความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายและมีแรงจูงใจอยู่ในระดับที่สูง สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าบุคคลที่รอรับการถ่ายทอดอย่างเดียว ด้วยหลักดังกล่าวผู้วิจัยจึงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการฟังและจับจังหวะด้วยตนเองซ้ำๆ เพื่อเป็นการหาวิธีการเรียนรู้และจดจำด้วยวิธีการของตนเองโดยมีผู้มีความรู้ในด้านดนตรีไทยเป็นผู้ชี้แนะ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ทักษะการฟังจังหวะ จนสามารถแยกเสียงของเครื่องประกอบจังหวะและเครื่องดำเนินทำนองได้ จึงส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดทักษะการจับจังหวะที่ถูกต้อง ถือเป็น การแก้ปัญหาด้านการจับจังหวะ ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังการการจดจำและปฏิบัติทำรำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง

ตาราง 2 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่จะได้รับ
9	การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ	เพื่อพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติ และมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจดจำและปฏิบัติท่าท่าที่มีแค่จังหวะ และทำนองเพลงให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ผู้วิจัยนำหลักการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมในครั้งที่ผ่านมา เพราะเมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกฟังเพลง และจับจังหวะได้ถูกต้องก็ย่อมส่งผลสืบเนื่องมาจากการฝึกปฏิบัติท่าท่า และเมื่อได้รับการพัฒนาในด้านทักษะปฏิบัติ มาในระดับหนึ่งแล้วก็สามารถจดจำ กระบวนท่าท่าได้ง่ายขึ้นเช่นกัน โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตัวเองเป็นหลัก เพราะบุคคลที่เรียนรู้ด้วยตัวเองจะมีความตั้งใจสูงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ด้วยการแสวงหาวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตัวเองทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีและเร็วกว่าบุคคลที่รอรับการถ่ายทอดเพียงอย่างเดียว	เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ทักษะการจับจังหวะที่ถูกต้องแล้วก็จะสามารถปฏิบัติท่าท่าได้ถูกต้องตามจังหวะของเพลงนั้นๆได้ และเมื่อเกิดการเรียนรู้ อย่างเป็นขั้นตอนก็จะส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการจดจำและปฏิบัติท่าท่าที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงได้ดียิ่งขึ้น

ตาราง 2 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่จะได้รับ
10	ประเมินทักษะและปัจจัย นิเทศ	1. เพื่อประเมินผลการฝึกทักษะ ปฏิบัติหลังเข้าร่วมกิจกรรม 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดง ความรู้สึกรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทราบ พร้อมทั้งรับฟังความรู้สึกของผู้อื่น 3. เพื่อยุติการทำกิจกรรมและนัด หมายเพื่อติดตามผลครั้งต่อไป	ผู้วิจัยต้องการทราบถึงผลการพัฒนา ทักษะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าเกิดการ แก้ไขปัญหาในด้านต่างๆที่เป็นปัญหา ในระดับสูงหรือไม่ อีกทั้งต้องการพัฒนา ทางด้านทัศนคติ ความสนใจ และการ ดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม บุคคลจะต้อง มีทัศนคติที่ดีและมีการเคารพซึ่งกัน และกันจึงจะอยู่ร่วมกันได้ นอกจากนี้ก็ ยังทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเข้าร่วม กิจกรรมก่อให้เกิดการพัฒนาความสนใจ และความสามารถที่แน่นอนที่มีอยู่ในตัว บุคคลให้ดีขึ้น	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นถึงคุณค่าและ ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม กิจกรรม และเห็นถึงคุณค่าในบุคคลอื่น ก่อให้เกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อ เพื่อนร่วมชั้นต่อไป

ตอนที่ 3 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

หลังจากการสร้างแผนกิจกรรมเสริมหลักสูตรจากการสำรวจสภาพปัญหาในการเรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในกลุ่มนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญในระดับอุดมศึกษาแล้ว ผู้วิจัยนำแผนกิจกรรมไปตรวจสอบประสิทธิภาพหาค่าความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 ผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย (N = 3)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	(IOC)	ความหมาย
ปฐมนิเทศ สร้างความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง	1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม ทำข้อตกลงร่วมกัน เตรียมความพร้อมก่อนการฝึกหัดนาฏศิลป์ และนัดหมายวันเวลาในการจัดกิจกรรม 2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้จัดกิจกรรมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรม	1.00	สอดคล้อง
การพัฒนาด้านนาฏศัพท์	เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏศัพท์ก่อนการฝึกทักษะปฏิบัติ	1.00	สอดคล้อง
การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย ส่วนศีรษะและลำตัว	เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทย ในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการลักค่อ การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกรียวข้าง และการกอดหน้าทับให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 3 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	(IOC)	ความหมาย
การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะ ปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย ส่วนศีรษะและลำตัว	เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทย ในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาใน เรื่องการตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระท่ายไหล่ ให้แก่ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	1.00	สอดคล้อง
การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะ ปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย ส่วนแขนและมือ	เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทย ในส่วนของแขนและมือให้แก่ผู้เข้าร่วม กิจกรรม ได้แก่ การตั้งวง และการจับ	1.00	สอดคล้อง
การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะ ปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย ส่วนขาและเท้า	เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทย ในส่วนของขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการ แก้ปัญหาในเรื่องการเหลื่อมเท้า การก้าว ข้าง และการกระดกเท้าให้แก่ผู้เข้าร่วม กิจกรรม	1.00	สอดคล้อง
การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะ ปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย ส่วนขาและเท้า	เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทย ในส่วนของขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการ แก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้า ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	1.00	สอดคล้อง
การฟังเพื่อการจับจังหวะ	เพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟังจังหวะและ มุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจับจังหวะ ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	1.00	สอดคล้อง
การเคลื่อนไหวประกอบ จังหวะ	เพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟังจังหวะและ มุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจดจำและ ปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	1.00	สอดคล้อง
ประเมินทักษะและปัจจัย นิเทศ	1. เพื่อประเมินผลการฝึกทักษะปฏิบัติ หลังเข้าร่วมกิจกรรม 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดง ความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทราบพร้อม ทั้งรับฟังความรู้สึกของผู้อื่น 3. เพื่อยุติการทำกิจกรรมและนัดหมาย เพื่อติดตามผลครั้งต่อไป	1.00	สอดคล้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าดัชนีสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องกัน

เมื่อผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงนำกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ผลหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ผลจากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยนั้นเป็นการมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ ด้านทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์ที่มีปัญหาในระดับสูง ด้านทักษะการฟังและจับจังหวะ และด้านการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง โดยจะปรากฏผลตามตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ
ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ สร้างความสัมพันธ์และรู้จักตนเอง	
วิธีดำเนินการ	การจัดกิจกรรมในครั้งนี้มุ่งเน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกลุ่ม เพื่อก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีที่จะส่งผลต่อความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม และรู้จักตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้ โดยไม่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาในด้านใดทั้งสิ้น แบ่งวิธีดำเนินการกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอนได้แก่ - ขั้นเริ่มต้น เป็นการกล่าวทักทายทำความรู้จักซึ่งกันและกันเบื้องต้น ระหว่างผู้จัดกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมโดยรวม - ขั้นดำเนินการ เริ่มต้นด้วยการใช้กิจกรรมเข้าจังหวะและเกมต่างๆ เพื่อละลายพฤติกรรม สร้างความคุ้นเคยในกลุ่ม ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมผ่อนคลายและเปิดใจยอมรับซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อการเปิดใจเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในกิจกรรมต่อไป หลังจากนั้นจึงเป็นการเรียนรู้ในสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะเฉพาะของละครพระและละครนาง พร้อมทั้งแยกกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสม แล้วจึงให้ฝึกทำตัวซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมทางร่างกายก่อนการฝึกหัดทักษะนาฏศิลป์ไทยต่อไป - ขั้นสรุป ร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการจัดกิจกรรมครั้งนี้ร่วมกัน พร้อมทั้งเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ลงในสมุดบันทึกกิจกรรม
การประเมินผล	ประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ
ปัญหา/อุปสรรค	-
ภาพขณะทำกิจกรรม	 ภาพประกอบ 2 กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ สร้างความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง ที่มา: อาทิตยา เงินแดง. 2559

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่ 2 การพัฒนาด้านนาฏยศัพท์	
วิธีดำเนินการ	การจัดกิจกรรมในครั้งนี้มุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่ององค์ความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ด้วยการเรียนรู้แบบบรรยายควบคู่กับการใช้กิจกรรมกลุ่ม(เกม) แบ่งวิธีดำเนินกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ - ขั้นเริ่มต้น กล่าวทักทายพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา และซักถามความรู้เดิมเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยเบื้องต้นและนาฏยศัพท์ - ขั้นดำเนินการ เชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยเบื้องต้นในเรื่องนาฏยศัพท์เพื่อเป็นการพัฒนาในด้านองค์ความรู้ หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อเล่นเกมถาม-ตอบเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการคิดวิเคราะห์ความรู้ที่ได้รับจากการฟังบรรยายแล้วสื่อมาในรูปแบบของคำตอบเมื่อจบเกมให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนสรุปสาระสำคัญขององค์ความรู้ที่ได้รับในกิจกรรมครั้งนี้ - ขั้นสรุป ร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการจัดกิจกรรมครั้งนี้ร่วมกัน พร้อมทั้งเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ลงในสมุดบันทึกกิจกรรม
การประเมินผล	- ประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ - คะแนนจากข้อสอบก่อน-หลังทำกิจกรรม
ปัญหา/อุปสรรค	-
ภาพขณะทำกิจกรรม	 ภาพประกอบ 3 กิจกรรมที่ 2 การพัฒนาด้านนาฏยศัพท์ ที่มา: อาทิตยา เงินแดง. 2559

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่ 3 การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว	
วิธีดำเนินการ	การจัดกิจกรรมในครั้งนี้เป็นการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการลักคอก การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกลียวข้าง และการกอดหน้าทับ โดยแบ่งวิธีดำเนินการกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ - ขั้นเริ่มต้น กล่าวทักทายพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ซึ่งเป็นการฝึกทักษะปฏิบัติในส่วนของศีรษะและลำตัว ได้แก่ การลักคอก การกล่อมหน้า การกอดและเปิดปลายคาง การยัดตัว การตั้งและการปล่อยไหล่ การกอดไหล่ การกอดเกลียวข้าง และการกอดหน้าทับ - ขั้นดำเนินการ อธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่ศีรษะจนถึงสะโพก หลังจากนั้นจึงเริ่มฝึกท่ากายบริหารโดยเริ่มจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติตามซ้ำๆเพื่อเน้นย้ำความถูกต้องก่อนแล้วจึงปฏิบัติตามเพลงและฝึกซ้ำๆเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแสดงท่าทางโดยอัตโนมัติ ซึ่งจะใช้เวลาการฝึกปฏิบัติในท่าที่ต้องการแก้ปัญหามากกว่าในท่าอื่นๆ - ขั้นสรุป ร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการจัดกิจกรรมครั้งนี้ร่วมกัน พร้อมทั้งเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ลงในสมุดบันทึกกิจกรรม
การประเมินผล	- ประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ - คัดแนจากการทดสอบปฏิบัติก่อน-หลังทำกิจกรรม
ปัญหา/อุปสรรค	-
ภาพขณะทำกิจกรรม	 ภาพประกอบ 4 กิจกรรมที่ 3 การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว ที่มา: อาทิตยา เงินแดง. 2559

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่ 4 กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว	
วิธีดำเนินการ	การจัดกิจกรรมในครั้งนี้เป็นการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระท่ายไหล่ โดยแบ่งวิธีดำเนินกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ - ขั้นเริ่มต้น กล่าวทักทายพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านๆ มา แจ้งขอบเขตของกิจกรรมในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการฝึกทักษะปฏิบัติในส่วนของศีรษะและลำตัว ประกอบไปด้วย การตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระท่ายไหล่ - ขั้นดำเนินการ อธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆ ของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่ศีรษะจนถึงสะโพก หลังจากนั้นจึงเริ่มฝึกท่ากายบริหารโดยเริ่มจากให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติตามซ้ำๆ เพื่อเน้นย้ำความถูกต้องก่อนแล้วจึงปฏิบัติตามเพลง และฝึกซ้ำๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแสดงท่าทางโดยอัตโนมัติ - ขั้นสรุป ร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการจัดกิจกรรมครั้งนี้ร่วมกัน พร้อมทั้งเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ลงในสมุดบันทึกกิจกรรม
การประเมินผล	- ประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ - คะแนนจากการทดสอบปฏิบัติก่อน-หลังทำกิจกรรม
ปัญหา/อุปสรรค	ในกิจกรรมครั้งนี้เป็นการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระท่ายไหล่ ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังไม่สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องครบทุกท่า
ภาพขณะทำกิจกรรม	 ภาพประกอบ 5 กิจกรรมที่ 5 กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว ที่มา: อาทิตยา เงินแดง. 2559

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่ 5 การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนแขนและมือ	
วิธีดำเนินการ	การจัดกิจกรรมในครั้งนี้เป็นการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนแขนและมือ โดยไม่มุ่งเน้นการแก้ปัญหา โดยแบ่งวิธีดำเนินกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ - ขั้นเริ่มต้น กล่าวทักทายพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการฝึกทักษะปฏิบัติในส่วนของแขนและมือ ได้แก่ การตั้งวง และการจีบ - ขั้นดำเนินการ อธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับฝึกปฏิบัติ ในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่หัวไหล่ถึงปลายนิ้ว หลังจากนั้นจึงเริ่มฝึกท่ากายบริหารโดยเริ่มจากให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติตามซ้ำๆเพื่อเน้นย้ำความถูกต้องก่อนแล้วจึงปฏิบัติตามเพลงและฝึกซ้ำๆเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแสดงท่าทางโดยอัตโนมัติ - ขั้นสรุป ร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการจัดกิจกรรมครั้งนี้ร่วมกัน พร้อมทั้งเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ลงในสมุดบันทึกกิจกรรม
การประเมินผล	ประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ
ปัญหา/อุปสรรค	-
ภาพขณะ ทำกิจกรรม	 ภาพประกอบ 6 กิจกรรมที่ 5 การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนมือและแขน ที่มา: อาทิตยา เงินแดง. 2559

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่ 6 การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า	
วิธีดำเนินการ	การจัดกิจกรรมในครั้งนี้เป็นการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง การกระดกเท้า โดยแบ่งวิธีดำเนินการกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ - ขั้นเริ่มต้น กล่าวทักทายพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ซึ่งเป็นการฝึกทักษะปฏิบัติในส่วนของขาและเท้า ประกอบไปด้วยการเหลื่อมเท้า การประเท้า การยกเท้า การแตะเท้า การห่มเข้า การก้าวหน้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้า - ขั้นดำเนินการ อธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่ต้นขาถึงปลายเท้า หลังจากนั้นจึงเริ่มฝึกท่ากายบริหารโดยเริ่มจากให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติตามซ้ำๆเพื่อเน้นย้ำความถูกต้องก่อนแล้วจึงปฏิบัติตามเพลงและฝึกซ้ำๆเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแสดงท่าทางโดยอัตโนมัติ - ขั้นสรุป ร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการจัดกิจกรรมครั้งนี้ร่วมกัน พร้อมทั้งเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ลงในสมุดบันทึกกิจกรรม
การประเมินผล	- ประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ - คะแนนจากการทดสอบปฏิบัติก่อน-หลังทำกิจกรรม
ปัญหา/อุปสรรค	ในกิจกรรมครั้งนี้เป็นการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการก้าวข้าง การกระดกเท้า และการเหลื่อมเท้าซึ่งในท่าการกระดกเท่านั้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนยังปฏิบัติไม่ได้ในระดับที่เหมาะสมถึงแม้ว่าปฏิบัติอย่างเต็มที่แล้ว เนื่องจากมีความยืดหยุ่นของร่างกายน้อย
ภาพขณะทำกิจกรรม	 ภาพประกอบ 7 กิจกรรมที่ 6 การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า ที่มา: อาทิตยา เงินแดง. 2559

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่ 7 การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนชาและเท้า	
วิธีดำเนินการ	การจัดกิจกรรมในครั้งนี้เป็นการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนชาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้า โดยแบ่งวิธีดำเนินการกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ - ขั้นเริ่มต้น กล่าวทักทายพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านๆ มา แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการฝึกทักษะปฏิบัติในส่วนของชาและเท้า ประกอบไปด้วยการตบเท้า การฉายเท้า การซอยเท้า การขยับเท้า การสับเท้า และการถัดเท้า - ขั้นดำเนินการ อธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆ ของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่ต้นขาถึงปลายเท้า หลังจากนั้นจึงเริ่มฝึกท่ากายบริหารโดยเริ่มจากให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติตามซ้ำๆ เพื่อเน้นย้ำความถูกต้องก่อนแล้วจึงปฏิบัติตามเพลงและฝึกซ้ำๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแสดงท่าทางโดยอัตโนมัติ - ขั้นสรุป ร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการจัดกิจกรรมครั้งนี้ร่วมกัน พร้อมทั้งเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ลงในสมุดบันทึกกิจกรรม
การประเมินผล	- ประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ - คะแนนจากการทดสอบปฏิบัติก่อน-หลังทำกิจกรรม
ปัญหา/อุปสรรค	ในกิจกรรมครั้งนี้เป็นการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการตบเท้า ฉายเท้า และการถัดเท้า โดยในท่าถัดเท้านั้นต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมออย่างเป็นจังหวะ แต่มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนที่ไม่เริ่มปฏิบัติได้แต่ยังไม่ต่อเนื่อง
ภาพขณะทำกิจกรรม	 ภาพประกอบ 8 กิจกรรมที่ 7 การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนชาและเท้า ที่มา: อาทิตยา เงินแดง. 2559

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่ 8 การฟังเพื่อการจับจังหวะ	
วิธีดำเนินการ	การจัดกิจกรรมในครั้งนี้เป็นการฝึกการฟังจังหวะและมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการจับจังหวะ โดยแบ่งวิธีดำเนินกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ - ขั้นเริ่มต้น กล่าวทักทายพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา และซักถามพูดคุยเกี่ยวกับองค์ประกอบของการแสดง ซึ่งดนตรีถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ - ขั้นดำเนินการ เชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับการฟังและการจับจังหวะดนตรีไทยเพื่อเป็นการพัฒนาในด้านทักษะการจับจังหวะ โดยให้ฝึกการฟังและแยกเสียงของเครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องประกอบจังหวะและดำเนินทำนอง หลังจากนั้นให้ลองฝึกการตบมือตามจังหวะโดยมีวิทยากรเป็นผู้ชี้แนะ แล้วให้ทดสอบการจับจังหวะเป็นรายบุคคล - ขั้นสรุป ร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการจัดกิจกรรมครั้งนี้ร่วมกัน พร้อมทั้งเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ลงในสมุดบันทึกกิจกรรม
การประเมินผล	- ประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ - ทดสอบการตบมือตามจังหวะเป็นรายบุคคล
ปัญหา/อุปสรรค	จากการทดสอบหลังการทำกิจกรรมพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนยังตบจังหวะไม่ถูกต้องอาจเป็นเพราะระยะเวลาในการฝึกน้อยเกินไป
ภาพขณะ ทำกิจกรรม	 ภาพประกอบ 9 กิจกรรมที่ 8 การฟังเพื่อการจับจังหวะ ที่มา: อาทิตยา เงินแดง. 2559

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่ 9 การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ	
วิธีดำเนินการ	การจัดกิจกรรมในครั้งนี้เป็นการฝึกการปฏิบัติทำตามเพลงที่มีแค่ทำนอง มุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง โดยแบ่งวิธีดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ - ขั้นเริ่มต้น กล่าวทักทายพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา และซักถามพูดคุยเกี่ยวกับวิธีการฟังและจับจังหวะ - ขั้นดำเนินการ ทบทวนการฟังและตบมือตามจังหวะอีกครั้ง แล้วจึงถ่ายทอดท่ารำที่เป็นท่าพื้นฐานง่ายๆ และทำนาฏยศัพท์ที่ได้ฝึกไปแล้วในกิจกรรมกายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย โดยไม่มีเพลงประกอบจำนวน 5 ท่า หลังจากนั้น ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมลองนำเพลงที่ได้ฝึกการฟังและการจับจังหวะแล้วในกิจกรรมครั้งที่ 8 มาประกอบกับท่ารำที่ได้รับการถ่ายทอดด้วยตนเองและฝึกซ้อมจนเกิดความจำ โดยมีวิทยากรเป็นผู้คอยชี้แนะเมื่อเกิดข้อสงสัย ทดสอบปฏิบัติเป็นรายบุคคลโดยประเมินจากความถูกต้องของท่ารำและตรงจังหวะ หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนไหนปฏิบัติไม่ถูกต้องให้ฝึกและทดสอบใหม่ - ขั้นสรุป ร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการจัดกิจกรรมครั้งนี้ร่วมกัน พร้อมทั้งเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ลงในสมุดบันทึกกิจกรรม
การประเมินผล	- ประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ - ทดสอบการปฏิบัติท่ารำตามจังหวะเพลงเป็นรายบุคคล
ปัญหา/อุปสรรค	เนื่องจากในกิจกรรมครั้งนี้เป็นกิจกรรมที่ฝึกและทดสอบการเรียนรู้และจดจำ เป็นการรวมทักษะที่ได้ฝึกมาแล้วในกิจกรรมทุกครั้งที่ผ่านมาโดยอาศัยหลักการเชื่อมโยงองค์ความรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เรียนรู้ช้าก็จะส่งผลทำให้ไม่สามารถจดจำและปฏิบัติท่ารำในกิจกรรมครั้งนี้ได้
ภาพขณะทำกิจกรรม	 ภาพประกอบ 10 กิจกรรมที่ 9 การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ ที่มา: อาทิตยา เงินแดง. 2559

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่ 10 ประเมินทักษะและปัจจัยนิเทศ	
วิธีดำเนินการ	การจัดกิจกรรมในครั้งสุดท้ายนี้เพื่อประเมินทักษะปฏิบัติและยุติการจัดกิจกรรมมุ่ง โดยแบ่งวิธีดำเนินการกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ - ขั้นเริ่มต้น กล่าวทักทายพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา และชี้แจงกติกาและขั้นตอนการประเมินทักษะ - ขั้นดำเนินการ ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทบทวนท่ากายบริหารในส่วนต่างๆที่ได้ปฏิบัติในกิจกรรมครั้งที่ผ่านๆมา หลังจากนั้นให้แบ่งเป็นกลุ่มย่อยแยกพระนางกลุ่มละ 3 คน แล้วให้แต่ละกลุ่มออกมาปฏิบัติท่านาฏยศัพท์ที่เป็นปัญหาในระดับสูงทั้งหมดทีละท่า เพื่อเป็นการประเมินหลังการทำกิจกรรมโดยครูผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับอุดมศึกษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเป็นรายบุคคล เมื่อประเมินครบทุกคนแล้วผู้จัดกิจกรรมแจกซองจดหมายให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเขียนข้อความที่อยากจะบอกแก่ผู้อื่น จะเป็นความประทับใจ ความในใจ คำขอบคุณ หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้อื่นทำให้เรารู้สึกประทับใจ จากนั้นนำไปส่งให้คนที่ประทับใจ เปิดโอกาสให้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน - ขั้นสรุป ผู้จัดกิจกรรมกล่าวสรุปผลในการทำกิจกรรมทั้งหมด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม และกล่าวขอบคุณพร้อมทั้งปิดกิจกรรม
การประเมินผล	- ประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ
ปัญหา/อุปสรรค	-
ภาพขณะ ทำกิจกรรม	 ภาพประกอบ 11 กิจกรรมที่ 10 ประเมินทักษะและปัจจัยนิเทศ ที่มา: อาทิตยา เงินแดง. 2559

ตาราง 5 ค่าคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ ระหว่างก่อนและหลัง (Pretest-Posttest) การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย (n=15)

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	t	Sig
ก่อน	15	15	5.80	1.207	13.879**	.000
หลัง	15	15	10.73	1.163		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 5.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.207 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์หลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 10.73 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.163 เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ของกลุ่มตัวอย่าง หลังจากทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถแสดงเป็นแผนภูมิ ได้ภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 ค่าคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ ระหว่างก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย ระหว่างก่อนและหลัง (Pretest-Posttest) การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย (n=15)

การวัด	การทดสอบ	n	$\bar{X}$	SD	t	sig
กิจกรรมที่ 3	ก่อน	15	5.13	1.246	20.975**	0.000
	หลัง	15	14.33	1.496		
กิจกรรมที่ 4	ก่อน	15	5.40	0.507	20.089**	0.000
	หลัง	15	15.93	2.251		
กิจกรรมที่ 6	ก่อน	15	3.67	0.617	61.483**	0.000
	หลัง	15	10.93	0.799		
กิจกรรมที่ 7	ก่อน	15	3.33	0.488	29.714**	0.000
	หลัง	15	11.47	1.125		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 6 พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร ในแต่ละกิจกรรมดังนี้

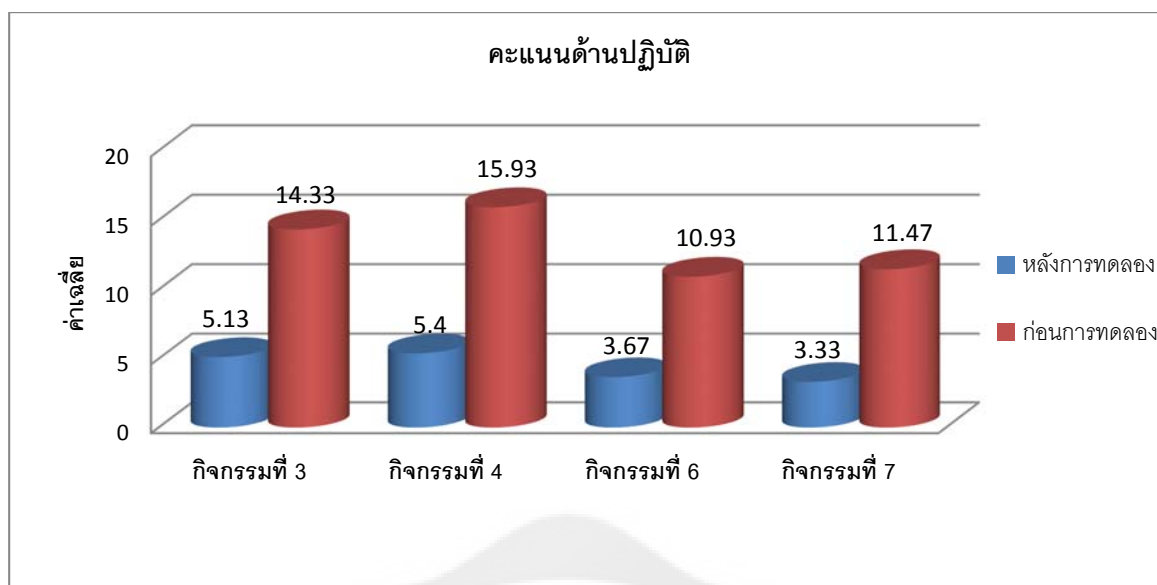
กิจกรรมที่ 3 ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 5.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.246 และหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 14.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.496

กิจกรรมที่ 4 ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 5.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.507 และหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 15.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.251

กิจกรรมที่ 6 ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 3.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.617 และหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 10.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.799

กิจกรรมที่ 7 ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 3.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.488 และหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 11.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.125

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในแต่ละกิจกรรมก่อนและ หลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริม หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 13 ค่าคะแนนด้านปฏิบัติ ระหว่างก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ตาราง 7 ผลการประเมินด้านทักษะการฟังและจับจังหวะ หลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

การวัด	ผลการทดสอบ	n	ร้อยละ
ทักษะการฟังและจับจังหวะ	ผ่าน 13	15	86.7
	ไม่ผ่าน 2	15	13.3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 7 พบว่า หลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีผู้ผ่านกิจกรรมการฟังเพื่อการจับจังหวะ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 และผู้ไม่ผ่านกิจกรรมการฟังเพื่อการจับจังหวะ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถพัฒนาทักษะการฟังและการจับจังหวะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ ภาพประกอบ 14

ภาพประกอบ 14 ร้อยละผู้ผ่านกิจกรรมการฟังเพื่อการจับจังหวะ หลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

เกณฑ์การแบ่งระดับคุณภาพ

ระดับร้อยละ	ระดับคุณภาพ
0-20 %	น้อยมาก
21-40 %	น้อย
41-60 %	พอใช้
61-80 %	ดี
81-100 %	ดีมาก

ตาราง 8 ผลการประเมินด้านการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง หลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

การวัด	ผลการทดสอบ	n	ร้อยละ
จดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง	ผ่าน 13	15	86.7
	ไม่ผ่าน 2	15	13.3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 8 พบว่า หลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีผู้ผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 และผู้ไม่ผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถพัฒนาทักษะด้านการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงได้ สามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 ร้อยละผู้ผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวกบรอบจังหวัดจังหวัด หลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อ พัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

เกณฑ์การแบ่งระดับคุณภาพ

ระดับร้อยละ	ระดับคุณภาพ
0-20 %	น้อยมาก
21-40 %	น้อย
41-60 %	พอใช้
61-80 %	ดี
81-100 %	ดีมาก

วิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยชั้นปีที่ 1 จำนวน 2 ท่าน ถึงพัฒนาการการเรียนรู้ด้านนาฏศิลป์ไทยในรายวิชานาฏศิลป์ไทย 1 ทั้ง 3 ด้านของผู้เรียนสายสามัญที่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ในปีการศึกษา 2559 เมื่อเปรียบเทียบกับผู้เรียนสายสามัญในปีการศึกษาที่ผ่านมาซึ่งไม่ได้ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร สรุปได้ว่า

- ด้านความรู้ในการเรียน (พุทธิพิสัย) ผู้เรียนสายสามัญในปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีองค์ความรู้พื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทยเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ในระดับที่ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา วัดจากการร่วมตอบคำถามภายในชั้นเรียนที่ผู้สอนถามเกี่ยวกับนาฏยศัพท์แล้วผู้เรียนสายสามัญมีส่วนร่วมในการตอบคำถามและสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง ซึ่งแตกต่างจากผู้เรียนสายสามัญในปีที่ผ่านมาที่ไม่มีส่วนร่วมในการตอบคำถามเลย เมื่อสอบถามผู้เรียนจึงทำให้ทราบว่าผู้เรียนสายสามัญยังไม่มีความรู้ด้านนาฏยศัพท์

- ด้านทักษะทักษะในการเรียน (ทักษะพิสัย) ผู้เรียนสายสามัญในปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยโดยรวมในระดับที่ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนสามารถรับการถ่ายทอดกระบวนการทำรำโดยใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้และจดจำกระบวนการทำรำได้เร็วขึ้น อีกทั้งยังสามารถฟังและจับจังหวะที่ถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น เห็นได้จากการทดสอบปฏิบัติในเพลงช้าเพลงเร็วซึ่งเป็นเพลงแรกตามที่หลักสูตรกำหนดให้เรียน ผู้เรียนสายสามัญที่ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถทดสอบปฏิบัติผ่านเกือบทั้งหมดโดยใช้ระยะเวลาในการเรียนเพลงช้าเพลงเร็วเพียงแค่ 4 สัปดาห์ (ทั้งนี้ผู้ที่สอบไม่ผ่านก็คือผู้ที่มีผลคะแนนไม่ผ่านในบางกิจกรรมซึ่งถือว่ามีความทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยน้อยมากจึงต้องเพิ่มระยะเวลาเรียนรู้ให้มากขึ้น) ซึ่งแตกต่างจากผู้เรียนสายสามัญในปีที่ผ่านมาที่ต้องใช้ระยะเวลาในการรับการถ่ายทอด เรียนรู้ และจดจำกระบวนการทำรำที่นานกว่า มีทักษะการฟังและจับจังหวะที่ค่อนข้างน้อยกว่า เมื่อมีการทดสอบปฏิบัติเพลงช้าเพลงเร็ว จะเห็นว่าผู้เรียนสามารถจดจำกระบวนการทำรำได้แต่ยังมีบางกระบวนการทำที่ยังไม่ได้ระดับที่ถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย และยังมีผู้เรียนที่มีการจัดวางสระและการถ่ายน้ำหนักที่ผิดทำให้กระบวนการทำผิดเพี้ยนตามไปด้วย ในเรื่องทักษะการฟังและจับจังหวะผู้เรียนส่วนใหญ่ยังจับจังหวะไม่ค่อยได้เมื่อเรียนรวมในห้องจึงต้องปฏิบัติตามเพื่อนแต่เมื่อต้องทดสอบปฏิบัติคนเดียวจึงไม่สามารถทำได้ ส่งผลให้ผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลการทดสอบปฏิบัติที่ไม่ผ่านในครั้งแรกทั้งๆที่ใช้ระยะเวลานานกว่า 4 สัปดาห์

- ด้านทัศนคติและพฤติกรรมในการเรียน (จิตตะพิสัย) เมื่อผู้เรียนสายสามัญในปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีทักษะการเรียนรู้พื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทยที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนในกลุ่มสายสามัญเรียนรู้ได้เร็วขึ้นสามารถเรียนตามทันผู้เรียนในกลุ่มวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ขึ้นจึงช่วยลดระดับปัญหาความแตกต่างระหว่างผู้เรียนทั้ง 2 กลุ่มลง ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ในชั้นเรียน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและอาจารย์ผู้สอน ตลอดจนทัศนคติที่ดีต่อตัวเอง โดยจะเห็นได้จากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เรียนในปีที่ผ่านมา มีความมั่นใจในการตอบคำถามต่างๆ มีความขยันในการฝึกปฏิบัติทำรำ และใฝ่เรียนรู้ที่จะซักถามข้อสงสัยกับผู้สอนหรือเพื่อนที่มีความรู้ในกลุ่มที่จบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

วิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ถึงผลหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สรุปได้ว่า

- ด้านความรู้ (พุทธิพิสัย) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถเพิ่มองค์ความรู้ด้านนาฏยศัพท์ที่เป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังมีองค์ความรู้ในเรื่องนี้ค่อนข้างน้อยหรือไม่มีเลยในบางคน เนื่องมาจากการเรียนในระบบโรงเรียนสามัญทั่วไปไม่ได้เน้นย้ำในเรื่องนี้ แต่เมื่อมาศึกษาต่อทางด้านนาฏศิลป์โดยตรงความรู้เรื่องนี้จึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและสามารถส่งผลต่อการฝึกหัดนาฏศิลป์ต่อไป การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้จึงมีประโยชน์มากช่วยให้เข้าใจในสิ่งที่อาจารย์อธิบายขณะสอน และช่วยให้ตอบคำถามของอาจารย์ได้

- ด้านทักษะ (ทักษะพิสัย) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรสามารถพัฒนาทางด้านทักษะปฏิบัติพื้นฐานให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ โดยกิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักอวัยวะต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการฝึกปฏิบัติ รู้จักวิธีการจัดการกับอวัยวะเหล่านั้นให้ถูกต้องหรือรู้วิธีการเก็บสัดส่วนที่ถูกต้อง ได้แก้ไขจุดบกพร่องของการปฏิบัติท่าในบางท่าที่ส่งผลให้ทำรำนั้นๆ ไม่ถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ไทย ตลอดจนการลงน้ำหนักที่ผิด เช่น การรำโน้มตัวไปข้างหน้า การรำแอ่นหน้าท้อง การตั้งวงหรือยกขาที่ไม่ได้ระดับ เป็นต้น ส่งผลให้การเรียนด้านทักษะปฏิบัติง่ายขึ้น เพราะหากไม่ได้ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาก่อนเลยก็ไม่สามารถรู้หลักการเบื้องต้นเหล่านั้นได้เมื่อเข้าเรียนตามเนื้อหาในหลักสูตรเลยก็อาจจะส่งผลให้การเรียนรู้ช้าและอาจจะเรียนไม่ทันเพื่อนๆ ที่จบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์มา

- ด้านทัศนคติและความรู้สึก (จิตตะพิสัย) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทำให้รู้จักและสนิทกับเพื่อนๆ เรวขึ้นมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้รู้สึกสนุกกับการเรียนถึงบทเรียนจะยากแต่ก็รู้หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับการปฏิบัติมาแล้วจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่งผลทำให้มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็น สามารถตอบคำถามที่ครูถามได้จึงทำให้มีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น และหากไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรบางคำถามที่ครูถามก็ไม่สามารถตอบได้เพราะไม่เคยรู้และไม่เคยเรียนมาก่อน การปฏิบัติก็คงผิดเพี้ยนจากหลักนาฏศิลป์ไทย อาจจะเรียนรู้ช้าเพราะไม่เข้าใจในบทเรียนและคงรู้สึกท้อกับการเรียนที่รู้สึกตัวเองเรียนไม่ทันเพื่อน และเนื่องจากในรายวิชานาฏศิลป์ไทย 1 จะใช้วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนโดยจะจับกลุ่มละครระหว่างผู้เรียนที่จบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์และผู้เรียนที่จบจากสายสามัญเป็นกลุ่มบัดดี้ 2-3 คน โดยมีเงื่อนไขการผ่านทักษะปฏิบัติเป็นกลุ่มสมาชิกทุกคนจึงต้องช่วยกันเพื่อผ่านบทเรียนแต่ละเพลงให้ได้ ซึ่งหากเรียนรู้ช้ามากก็อาจจะทำให้เพื่อนที่จบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์นาฏศิลป์ที่ต้องคอยช่วยเหลือเปื้อได้

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ผลการปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา แสดงให้เห็นถึงกระบวนการการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งผลหลังการจัดกิจกรรมในบางครั้งพบปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้กิจกรรมไม่สามารถพัฒนาทักษะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไขแผนกิจกรรมดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะ
 ของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
 พร้อมทั้งแนวทางปรับปรุงแก้ไข

ชื่อกิจกรรม	ผลการทดลองใช้		การปรับปรุงแก้ไข
	ใช้ได้	ปรับปรุง	
ปฐมนิเทศ สร้างความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง	✓		-
การพัฒนาด้านนาฏศัพท์	✓		-
การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะ ปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะ และลำตัว	✓		-
การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะ ปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะ และลำตัว		✓	เนื่องจากในกิจกรรมครั้งนี้เป็นการ ฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยก เยื้อง และการกระท่ายไหล่ ซึ่งในท่า ดังกล่าวนับว่าเป็นท่าที่ค่อนข้างยาก ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่จึงไม่ สามารถที่จะปฏิบัติได้ถูกต้องครบทุก ท่าภายในระยะเวลาที่กำหนดในแผน กิจกรรม ผู้วิจัยจึงปรับแผนกิจกรรม โดยเพิ่มระยะเวลาในการทำกิจกรรม การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัวให้ มากขึ้น โดยกำหนดให้พัฒนา ทักษะ การตีไหล่ การใช้หน้าหนัง และการ กระท่ายไหล่ 1 ครั้ง และพัฒนา ทักษะการยกตัว และการยกเยื้อง 1 ครั้ง

ตาราง 9 (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	ผลการทดลองใช้		การปรับปรุงแก้ไข
	ใช้ได้	ปรับปรุง	
การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะ ปฏิตินาฏศิลป์ไทยส่วนแขน และมือ	✓		-
การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะ ปฏิตินาฏศิลป์ไทยส่วนขา และเท้า	✓		ในกิจกรรมครั้งนี้เป็นการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการก้าวข้าง การกระดกเท้า และการเลื้อมเท้า จะเห็นได้ว่าท่าที่ฝึกปฏิบัติในครั้งนี้บางท่าต้องใช้ความยืดหยุ่นของร่างกายสูง เช่น ท่ากระดกเท้า ท่าก้าวข้าง จึงทำให้มีปัญหาสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่ได้รับการฝึกตัดต้นมาก่อน หรือฝึกไม่สม่ำเสมอ ทำให้เมื่อปฏิบัติเต็มที่แล้วก็ยังไม่ได้ระดับที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาทางกายภาพที่ต้องใช้ระยะเวลานานในการแก้ไขเพื่อปรับให้ร่างกายมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ผู้วิจัยจึงปรับแผนกิจกรรมให้เริ่มต้นด้วยการตัดต้นในท่าที่เป็นการยืดกล้ามเนื้อให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมก่อน เพื่อสร้างความยืดหยุ่นของร่างกายและเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกต่อไป และเสนอแนะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหมั่นฝึกตัดต้นบ่อยๆเพื่อความยืดหยุ่นของร่างกาย

ตาราง 9 (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	ผลการทดลองใช้		การปรับปรุงแก้ไข
	ใช้ได้	ปรับปรุง	
การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะ ปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและ เท้า		✓	เนื่องจากในกิจกรรมครั้งนี้เป็นการ ฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการตอบ เท้า ฉายเท้า และการถัดเท้า ซึ่งทำที่ เป็นปัญหาคือท่าถัดเท้า เนื่องจาก เป็นท่าที่อาศัยอวัยวะมากกว่า 1 ส่วน และปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและ สม่ำเสมอ ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมบาง คนยังไม่สามารถปฏิบัติได้ ผู้วิจัยจึง ปรับแผนกิจกรรมโดยเพิ่มระยะเวลา ในการทำกิจกรรมในท่าถัดเท้าให้ มากขึ้น
การฟังเพื่อการจับจังหวะ		✓	เนื่องจากการฝึกการฟังและจับจังหวะ ภายในห้องเดียวกันอาจจะทำให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมบางคนยังคงตบมือตามเพื่อนใน ห้อง เมื่อถึงเวลาทดสอบเป็นรายบุคคลจึง ทำให้ตบมือผิดจังหวะ แต่หากฝึกฝนการ ฟังบ่อย ๆ ย่อมส่งผลให้การจับจังหวะ แม่นยำขึ้นผู้วิจัยจึงปรับแผนกิจกรรมโดย เพิ่มระยะเวลาในการทำกิจกรรมให้มากขึ้น และแบ่งกิจกรรมนี้เป็น 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 จะ เป็นการให้องค์ความรู้และหลักการฟังและ จับจังหวะดนตรี ครั้งที่ 2 จะเป็นการ ทดสอบรายบุคคล ซึ่งการแบ่งกิจกรรม เป็น 2 ครั้งแบบนี้จะทำให้มีเวลาสำหรับให้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไปฝึกด้วยตนเองที่บ้าน
การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ	✓		-
ประเมินทักษะและปัจจัยนิเทศ	✓		-

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เรื่องการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนสายสามัญ ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ผู้วิจัยขอสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของงานวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่สำคัญในการสร้างรูปแบบกิจกรรมเพื่อใช้ลดระดับปัญหาของผู้เรียนกลุ่มสายสามัญที่จะเข้าศึกษาต่อสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยในระดับอุดมศึกษา ที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี สามารถปรับสภาพของตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ตามหลักสูตร ก่อให้เกิดความสุขในการเรียน ลดสภาวะความเครียดและแรงกดดันจากการเรียนรู้ภายในห้องเรียนที่มีความแตกต่างของกลุ่มผู้เรียนในระดับสูง โดยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

เพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนในกลุ่มสายสามัญ ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

สมมติฐานของงานวิจัย

รูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมีความเหมาะสมสามารถช่วยให้ผู้เรียนในกลุ่มสายสามัญเกิดองค์ความรู้และทักษะในการเรียนปฏิบัติที่ดีขึ้น ส่งผลต่อพัฒนาการในการเรียนรู้ที่เร็วขึ้นสามารถเรียนร่วมกับผู้เรียนในกลุ่มที่จบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้อย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนสายสามัญที่กำลังจะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 62 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนสายสามัญที่กำลังจะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี ในปีการศึกษา 2559 โดยทำการสุ่มโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ซึ่งในแผนกิจกรรมจะประกอบไปด้วยแผนกิจกรรม 10 กิจกรรม แบบประเมินการเรียนรู้ด้านแต่ละด้าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนในกลุ่มสายสามัญที่กำลังจะเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในปีการศึกษา 2559 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน คือ เตรียมกลุ่มทดลองโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยคัดเลือกบุคคลที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในกลุ่มสายสามัญ จำนวน 15 คน เป็นกลุ่มทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร หลังจากนั้นดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้ง 10 กิจกรรม ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะกำหนดรูปแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ไว้ ภายหลังจากทำกิจกรรมเสร็จสิ้นและครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติและนำเสนอข้อมูลผลการทดลองก่อนและหลังการทำกิจกรรมเป็นค่าสถิติเพื่อเป็นการสนับสนุนผลการทดลองต่อไป

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลและมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลจากแบบประเมินที่ได้เก็บรวบรวมมาจำแนกออกเป็นก่อนและหลังการทดลอง (Pre-test, Post-test) เปลี่ยนข้อมูลเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วป้อนข้อมูลลงในโปรแกรมเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลและอธิบายคุณภาพของเครื่องมือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้สูตร ICO

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลและอธิบายผลการเปลี่ยนแปลงหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายในด้านต่างๆ ดังนี้

- ด้านองค์ความรู้ทางศิลปวิทยาของไทยเบื้องต้น(นาฏยศัพท์)ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลการทดลอง โดยอธิบายข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

- ด้านทักษะปฏิบัติทางศิลปวิทยาของไทยของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลการทดลอง โดยอธิบายข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

- ด้านทักษะการฟังจังหวะของกลุ่มตัวอย่างโดยอธิบายเป็นจำนวนร้อยละ (Percentage)

- ด้านทักษะการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงของกลุ่มตัวอย่างโดยอธิบายเป็นจำนวนร้อยละ (Percentage)

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนของกลุ่มนักเรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลจากแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่องสภาพปัญหาในการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางศิลปวิทยาในกลุ่มนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญ ในระดับอุดมศึกษา โดยสำรวจจากอาจารย์ผู้สอนทักษะปฏิบัติทางศิลปวิทยาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 24 คน ใน 7 มหาวิทยาลัย ซึ่งมีลักษณะของผู้เรียนที่ใกล้เคียงกัน เพื่อนำข้อสรุปของปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไปมาเป็นตัวกำหนดแผนกิจกรรม จากผลการสำรวจพบว่าระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป มีจำนวน 17 ข้อปัญหา คิดเป็นร้อยละ 36.17 ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ การจดจำและปฏิบัติท่ารำในเพลงที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง ลักษณะการถักเท้า ลักษณะการตบเท้า ลักษณะการกระดกเท้า ลักษณะการก้าวข้าง ลักษณะการเหลื่อมเท้า ลักษณะการฉายเท้า ลักษณะการลักค่อ ลักษณะการกดคาง ลักษณะการกระท่ายไหล่ ลักษณะการตีไหล่ ลักษณะการยกตัว ลักษณะการยกเอียง ลักษณะการใช้หน้าหนัง ลักษณะการกดหน้าทับ ลักษณะการกดเกรียวข้าง และทักษะการฟังจังหวะ

2. ผลจากการสร้างรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยนั้นผู้จัดกิจกรรมได้กำหนดแผนการจัดกิจกรรมจากผลสำรวจสภาพปัญหาในการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติทางศิลปวิทยาในกลุ่มนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญ แล้วนำข้อสรุปของปัญหาที่มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไปมากำหนดแผนกิจกรรม เนื่องจากเป็นระดับค่าคะแนนที่แสดงถึงข้อปัญหาในระดับสูงซึ่งในแผนกิจกรรมดังกล่าวประกอบไปด้วยสาระสำคัญของการจัดกิจกรรม กระบวนการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล โดยผู้วิจัยได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 เตรียมความพร้อม (ครั้งที่ 1)

- ปฐมนิเทศ สร้างความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง

ช่วงที่ 2 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา (ครั้งที่ 2-9)

- การพัฒนาด้านนาฏยศัพท์
- กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว
- กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนแขนและมือ
- กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า
- การฟังเพื่อการจับจังหวะ
- การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ

ช่วงที่ 3 สรุปผล (ครั้งที่ 10)

- ประเมินทักษะและปัจจัยนิเทศ

กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ใช้เพื่อแก้ปัญหาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนสายสามัญซึ่งมีระดับความรู้พื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทยน้อย โดยนำหลักการการทำความเข้าใจเบื้องต้นผ่านการเรียนรู้จากทฤษฎี แล้วจึงปฏิบัติซ้ำๆจนเกิดความชำนาญและปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ ทั้งนี้ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์และการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ ซึ่งใช้เวลาการจัดกิจกรรมจำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง

จากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปตรวจสอบประสิทธิภาพหาค่าความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าดัชนีสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าการเสริมหลักสูตรกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องกัน

เมื่อผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงนำกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. ผลการทดลองก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 5.80 และ 10.73 ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 1.163 และ 1.207 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ของกลุ่มตัวอย่างหลังทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการทดลองก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกิจกรรมที่พัฒนาทักษะปฏิบัติในแต่ละส่วน พบว่า

4.1 กิจกรรมที่ 3 พัฒนาทักษะปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 5.13 และ 14.33 ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 1.246 และ 1.496 ตามลำดับ

4.2 กิจกรรมที่ 4 มีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 5.40 และ 15.93 ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 0.507 และ 2.251 ตามลำดับ

4.3 กิจกรรมที่ 6 มีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 3.67 และ 10.93 ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 0.617 และ 0.799 ตามลำดับ

4.4 กิจกรรมที่ 7 มีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 3.33 และ 11.47 ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 0.488 และ 1.125 ตามลำดับ

และเมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยในแต่ละกิจกรรมที่พัฒนาทักษะปฏิบัติในแต่ละส่วนของกลุ่มตัวอย่างหลังทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการทดลองหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ด้านทักษะการฟังและจับจังหวะของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีผู้ผ่านกิจกรรมการฟังและจับจังหวะจำนวน 13 คน จากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 15 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 อยู่ในระดับดีมาก

6. ผลการทดลองหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ด้านทักษะการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีผู้ผ่านกิจกรรมการฟังและจับจังหวะจำนวน 13 คน จากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 15 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 อยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่องสภาพปัญหาในการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทย ในกลุ่มนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญ ในระดับอุดมศึกษา โดยสำรวจจาก อาจารย์ผู้สอนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในระดับอุดมศึกษา จำนวน 24 คน ใน 7 มหาวิทยาลัย ซึ่งมีลักษณะของผู้เรียนที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือมีระดับองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ที่ใกล้เคียงกัน มีระดับทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยที่ไม่แตกต่างกันมาก มีความหลากหลายของผู้เรียนเหมือนกัน เพื่อหาข้อปัญหาที่พบในกลุ่มผู้เรียนแล้วนำข้อสรุปของปัญหาที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับสูงมาเป็น ตัวกำหนดแผนกิจกรรมเสริมหลักสูตร และจากผลการสำรวจดังกล่าวสามารถจัดอันดับข้อปัญหาจากระดับปัญหามากที่สุดไปยังระดับปัญหาน้อยที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 4.00 ซึ่งมีจำนวน 17 ข้อ ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 36.17 ได้แก่ 1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ มีค่าเฉลี่ย 4.63 2) ลักษณะการยกเยื้อง มีค่าเฉลี่ย 4.50 3) ลักษณะการก้าวข้าง มีค่าเฉลี่ย 4.37 4) ลักษณะการใช้ หน้าหนึ่ง มีค่าเฉลี่ย 4.33 5) ลักษณะการยกตัว มีค่าเฉลี่ย 4.25 6) ลักษณะการกอดเกลียวข้าง มีค่าเฉลี่ย 4.25 7) ลักษณะการกอดหน้าทับ มีค่าเฉลี่ย 4.21 8) ลักษณะการฉายเท้า มีค่าเฉลี่ย 4.16 9) ลักษณะการถัดเท้า มีค่าเฉลี่ย 4.12 10) ลักษณะการกระดกเท้า มีค่าเฉลี่ย 4.12 11) การจดจำ และปฏิบัติท่ารำในเพลงที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง มีค่าเฉลี่ย 4.08 12) ลักษณะการกระท่ายไหล มีค่าเฉลี่ย 4.08 13) ลักษณะการตบเท้า มีค่าเฉลี่ย 4.04 14) ลักษณะการลักคอก มีค่าเฉลี่ย 4.04 15) ทักษะการฟังจังหวะ มีค่าเฉลี่ย 4.04 16) ลักษณะการตีไหล มีค่าเฉลี่ย 4.04 และ 17) ลักษณะ การกอดคาง มีค่าเฉลี่ย 4.04 ผลการสำรวจเพื่อการวิจัยเป็นไปตามข้อปัญหาที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้อง กับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย ท่านอาจารย์นพรัตน์ หวังในธรรม (2559: สัมภาษณ์) เกี่ยวกับปัญหาที่พบบ่อยๆ ในการเรียนนาฏศิลป์ไทย ซึ่งท่านได้กล่าวไว้โดยสรุปว่า

“เด็กที่ไม่ได้เรียนนาฏศิลป์มาตั้งแต่ต้นเพิ่งเข้ามาเรียนในระดับอุดมศึกษา เลยมักจะเรียนตามหลังเพื่อนๆที่เขาเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ต่างๆ มาก่อน ปัญหาหลักๆที่เห็นได้ชัดเลยก็คือการปฏิบัติท่ารำที่ผิดเพี้ยน มือไม้ได้ระดับบ้าง ขา ไม่ได้ระดับบ้าง กันบิดกันเบี้ยวบ้าง อันนี้ฝึกยากต้องใช้เวลาฝึกบ่อยๆ ท่าที่ยากๆ เพี้ยนเยอะก็อย่างท่าก้าวข้าง กระดกเสี้ยวของนางที่ทำกันไม่ค่อยได้ส่วนใหญ่เป็น กระดกหลังหมด และท่ายกเยื้องที่ใช้รำในเพลงหน้าพาทย์บางเพลงเด็กไม่ได้เลย ส่วนปัญหาอีกอย่างก็เรื่องฟังจังหวะไม่ออกทำให้รำไม่ลงจังหวะ บางคนรำทำดิบยัง พอรำได้แต่พอเปิดเพลงรำตามจังหวะก็รำผิดรำไม่มั่นใจขึ้นมาทันที”

2. ผลจากการสร้างรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน สายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยนั้นผู้จัดกิจกรรมได้กำหนด แผนการจัดกิจกรรมจากผลสำรวจสภาพปัญหาในการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย ในกลุ่ม นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญ แล้วนำข้อสรุปของปัญหาที่มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไปมากำหนดแผนกิจกรรม เนื่องจากเป็นระดับค่าคะแนนที่แสดงถึงข้อปัญหาในระดับสูง

ซึ่งในแผนกิจกรรมดังกล่าวประกอบไปด้วยสาระสำคัญของการจัดกิจกรรม กระบวนการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นเป็นกิจกรรมที่ใช้พัฒนาผู้เรียนในกลุ่มสายสามัญที่มีระดับความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ไทยน้อย โดยจะเน้นการแก้ปัญหาในแต่ละด้านตามผลสำรวจสภาพปัญหา โดยนำหลักการเรียนรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการสร้างกิจกรรม ประกอบด้วยหลักการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อสร้างความใฝ่รู้และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง หลักการเรียนรู้ด้วยการทำซ้ำเพื่อเน้นย้ำองค์ความรู้ให้สมบูรณ์ หลักการเรียนรู้ด้วยเกมผ่านกระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและร่วมมือกันเรียนรู้อย่างมีระบบก่อให้เกิดทัศนคติที่ดี และสนุกต่อการเรียนต่อไป โดยใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมต่อเนื่องติดต่อกันทุกวัน จำนวน 10 วัน วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 เตรียมความพร้อม (ครั้งที่ 1)

กิจกรรมปฐมนิเทศ สร้างความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง (กิจกรรมที่ 1) ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้แนวคิดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เพราะกิจกรรมกลุ่มจะนำไปสู่การวิเคราะห์และปฏิบัติจริง ช่วยให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น จึงพร้อมจะยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและพร้อมจะแก้ไขข้อบกพร่องนั้น ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในตัวบุคคลให้ดีขึ้น พบว่าหลังจากการทำกิจกรรมปฐมนิเทศ สร้างความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีขึ้นทั้งระหว่างเพื่อนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผู้จัดกิจกรรม ให้ความสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ และร่วมมือปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังการทำกิจกรรมครั้งที่ 1 เสร็จสิ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สะท้อนความรู้สึกว่า

“สิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมวันนี้ คือ ความกล้าแสดงออก ความสามัคคี และความสนุกสนานจากเกมต่างๆ ในกิจกรรมละลายพฤติกรรม ทำให้รู้จักเพื่อน ๆ เพิ่มขึ้น เปิดใจยอมรับซึ่งกันก่อให้เกิดมิตรภาพที่ดีและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้”

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกิจกรรมกลุ่มของ จุฑานุช บุษปวนิช (2547: 17) ที่กล่าวว่าปรัชญาพื้นฐานของกลุ่มได้เน้นถึงความแตกต่างของบุคคลแต่ความแตกต่างดังกล่าวสามารถนำมาช่วยเหลือกลุ่ม เป็นประโยชน์ต่อกันและตนเอง นอกจากนี้กลุ่มจะช่วยส่งเสริมให้มีทัศนคติทางสังคมในทางที่ดีด้วย โดยกิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยส่งเสริมให้บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้สร้างความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่นตลอดจนเพื่อให้บุคคลได้มีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตนเองในทางที่พึงประสงค์ (2547: 6) โดยการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้ดังนั้นการรู้จักตนเอง รู้ในสิ่งที่เหมาะสมกับตนเอง เข้าใจในระดับความสามารถของตนเอง จึงเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างมีทิศทาง ส่งผลทำให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเอง ได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกหัด

นาฏศิลป์ไทยของ นพรัตน์ หวังในธรรม (2559: สัมภาษณ์) ที่กล่าวว่าการฝึกหัดนาฏศิลป์ไทยให้มีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถนั้น ผู้ที่จะฝึกหัดจะต้องรู้ในสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองเสียก่อน จึงจำเป็นจะต้องคัดเลือกเพื่อแยกผู้ที่จะเข้ามาฝึกหัดใหม่เป็นสองกลุ่ม คือละครพระ กับละครนาง แล้วจึงเริ่มต้นฝึกการตัดตัวซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมของร่างกายก่อนการฝึกหัดนาฏศิลป์ต่อไป และจากการพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

ช่วงที่ 2 การพัฒนาทักษะ (ครั้งที่ 2-9)

การพัฒนาด้านนาฏศัพท์ (กิจกรรมที่ 2) เป็นกิจกรรมให้องค์ความรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในเรื่องนาฏศัพท์ ซึ่งถือว่าเป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเรียนนาฏศิลป์ด้วยวิธีการบรรยายควบคู่กับการใช้กิจกรรมกลุ่มย่อยโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยเกม ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี เพราะเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการคิดวิเคราะห์ความรู้ที่ได้รับมาจากการบรรยายและสื่อออกมาในรูปแบบของคำตอบ พบว่าหลังจากทำกิจกรรมการพัฒนาด้านนาฏศัพท์โดยการให้องค์ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยวิธีการบรรยายและเกม ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเรียนรู้และจดจำเนื้อหาสาระได้ดีโดยผ่านกระบวนการเล่นเกมที่ทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์และมีแรงกระตุ้นเป็นผลคะแนนที่ส่งผลต่อการแพ้ชนะก่อให้เกิดความความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังการทำกิจกรรมครั้งที่ 2 เสร็จสิ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สะท้อนความรู้สึกว่า

“สิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมวันนี้ คือ ความรู้เกี่ยวกับนาฏศัพท์ ซึ่งเป็นความรู้ที่สำคัญสำหรับการเรียนนาฏศิลป์ เพราะผู้ที่จะฝึกปฏิบัติทักษะทางด้านนาฏศิลป์ให้ได้ดีนั้นก็ต้องมีองค์ความรู้ทางด้านนาฏศัพท์ที่ดีด้วย ผ่านวิธีการฟังคำบรรยาย และแข่งขันเล่นเกม ถาม-ตอบเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งการเล่นเกมถาม-ตอบทำให้เกิดการคิดทบทวนและช่วยกันหาคำตอบภายในกลุ่มเพื่อได้คะแนนและชนะ ทำให้สนุกกับการเรียนรู้”

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2546: 27) ที่กล่าวถึงเทคนิคที่ใช้ในกิจกรรมอย่างหนึ่งคือเกม ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่นำมาใช้ในการเรียนรู้ได้ดีโดยผู้จัดกิจกรรมจะสร้างสถานการณ์สมมุติขึ้นให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะมีผลออกมาเป็นการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้เกิดการวิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและยังช่วยให้เกิดความสนุกสนานอีกด้วย และจากการพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

การพัฒนาด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย (กิจกรรมที่ 3-7) เป็นกิจกรรมที่ใช้พัฒนาเพื่อลดปัญหาทางด้านทักษะปฏิบัติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ได้รับการเรียนหรือฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยมาน้อย เน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการกับสัดส่วนในจุดต่างๆของร่างกายตั้งแต่ศีรษะจนถึงปลายเท้าที่ส่งผลต่อการปฏิบัติท่ารำที่ถูกต้องและได้ระดับที่เหมาะสมตามหลักนาฏศิลป์ไทย ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะพัฒนาในแต่ละส่วนที่แตกต่างกันไป ได้แก่ กิจกรรมที่ 3, 4 เป็นการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว กิจกรรมที่ 5 เป็นการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนแขนและมือ และกิจกรรมที่ 6, 7 เป็นการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า ซึ่งทั้ง 5 กิจกรรมดังกล่าวจะใช้วิธีการเดียวกันในการพัฒนาผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริหารร่างกายอย่างการเต้น แอโรบิกมาประยุกต์ใช้ โดยการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆทีละท่าเป็นระยะเวลาหนึ่งในระดับหนึ่งเพื่อเป็นการเน้นย้ำการจดจำของประสาทและมัดกล้ามเนื้อในระยะยาว โดย ปฏิบัติต่อเนื่องตามจังหวะเพลงเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ไม่ให้น่าเบื่อ ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการกับสรีระและระดับที่เหมาะสมกับตนเอง และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังการทำกิจกรรมที่ในแต่ละครั้งเสร็จสิ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สะท้อนความรู้สึกต่อกิจกรรมที่ 3-7 โดยสรุปได้ว่า

“สิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง คือ ทำให้รู้จักวิธีการจัดการกับสัดส่วนในแต่ละจุดที่ไม่เคยรู้มาก่อน เช่น การกอดในจุดต่างๆ การลงน้ำหนักที่ถูกต้อง การปฏิบัติท่าต่างๆในระดับที่เหมาะสมกับตัวเอง ทำให้เข้าใจในการฝึกปฏิบัติมากขึ้น และการปฏิบัติซ้ำๆในท่าเดิมช่วยให้จดจำได้ดีขึ้น”

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ (Edward L Thorndike. 1898) ที่กล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้อง ย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์ และยังสอดคล้องกับคล้องกับแนวคิดของ วีระยุทธ ชาวนันท์ปรีชา (2559: ออนไลน์) ที่กล่าวถึงความจำของกล้ามเนื้อ (Muscle memory) ไว้ว่า Muscle memory หรือทางสรีระวิทยาเรียกว่า Motor memory เป็นกลไกความจำที่ได้รับคำสั่งและควบคุมจากสมองส่วนหน้าบริเวณ Motor area และผสมผสานกับสมองส่วนต่างๆอีกหลายส่วนเพื่อให้กล้ามเนื้อทำงานได้อย่างประณีตและเป็นโดยอัตโนมัติ ที่ส่งผลต่อกลไกความจำในระยะยาวชนิด Reflexive (Implicit) memory เป็นความจำที่เกิดโดยอัตโนมัติ ไม่ต้องการความคิด ความจำชนิดนี้เกิดจากกาฝึกหรือทำซ้ำบ่อยๆ เกิดขึ้นอย่างซ้ำๆ และเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกาย บางที่เรียกว่า muscle memory และจากการพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

การพัฒนาด้านการฟังเพื่อการจับจังหวะ (กิจกรรมที่ 8) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการฟังจังหวะ เพื่อแยกเสียงของเครื่องประกอบจังหวะและเครื่องดำเนินทำนอง ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดทักษะการจับจังหวะที่ถูกต้อง ซึ่งในกิจกรรมนี้ผู้วิจัยใช้วิธีให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกการฟังและจับจังหวะด้วยตัวเองเป็นหลัก โดยมีวิทยากรเป็นผู้คอยชี้แนะ เพราะบุคคลที่เรียนรู้ด้วยตัวเองจะมีความตั้งใจและใฝ่รู้สูงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยการหาวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตัวเองทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าบุคคลที่รอรับการถ่ายทอดเพียงอย่างเดียว และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังการทำกิจกรรมครั้งที่ 8 เสร็จสิ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สะท้อนความรู้สึกว่า

“สิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมวันนี้ คือ ความรู้ในเรื่องของการฝึกจับจังหวะที่ถูกต้อง การฟังจังหวะที่เป็นจังหวะหลัก และจังหวะที่เป็นจังหวะทำนอง ซึ่งเป็นการฟังจังหวะด้วยตัวเองโดยวิทยากรจะให้ตบมือตามจังหวะเป็นรายบุคคล จึงทำให้ต้องตั้งใจฝึกฟังจังหวะให้มากขึ้น เพื่อจะได้ตบมือตามจังหวะได้อย่างถูกต้อง”

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551: 29) ที่กล่าวอ้างถึงลักษณะการเรียนรู้ของ Gary and Kingsley มี 3 ประการได้แก่ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้เพราะมีวัตถุประสงค์หรือแรงจูงใจ การเรียนรู้เกิดจากการพยายามตอบสนองหลายรูปแบบเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายหรือการแก้ปัญหา และการตอบสนองจะต้องกระทำจนเป็นนิสัยนั้นหมายถึงการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และจากการพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

การพัฒนาทางด้านการจดจำและปฏิบัติทำรำที่มีแค่ทำนองเพลง (กิจกรรมที่ 9) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้และการจดจำทำรำที่เป็นขั้นตอนสืบเนื่องมาจากกิจกรรมที่ 8 ใช้การฝึกฝนและเรียนรู้ด้วยตัวเอง กล่าวคือเมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกฟังเพลงและจับจังหวะได้ถูกต้องก็ย่อมส่งผลสืบเนื่องมายังการฝึกปฏิบัติทำรำ เมื่อเข้าใจเพลงก็สามารถจดจำกระบวนท่ารำได้ง่ายขึ้น และเมื่อได้รับการพัฒนาในด้านทักษะปฏิบัติมาในระดับหนึ่งแล้วก็สามารถจดจำกระบวนท่ารำได้ง่ายขึ้นเช่นกัน โดยอาศัยหลักการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมในครั้งที่ผ่านมา และเน้นการเรียนรู้ด้วยตัวเองเป็นหลัก โดยการฝึกซ้อมทักษะปฏิบัติทำรำด้วยตัวเองและมีผู้รู้เป็นผู้คอยชี้แนะ เพราะบุคคลที่เรียนรู้ด้วยตัวเองจะมีความตั้งใจสูงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ด้วยการแสวงหาวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตัวเองทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีและเร็วกว่าบุคคลที่รอรับการถ่ายทอดเพียงอย่างเดียว และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังการทำกิจกรรมครั้งที่ 9 เสร็จสิ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สะท้อนความรู้สึกว่า

“สิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมวันนี้ คือ หากเรามีความขยันในการฝึกซ้อมเราก็จะสามารถพัฒนาตัวเองได้ และหากเรามีความตั้งใจในทุกครั้งที่ทำกิจกรรมในทุกกิจกรรมเราก็จะปฏิบัติได้และจำได้เร็วขึ้น”

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ของ อมรา กล้าเจริญ (2535: 51) ได้กล่าวถึงวิธีถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยไว้ว่าผู้สอนควรสอนให้ผู้เรียนรู้จักรูปแบบเบื้องต้นก่อนนั้นคือก่อนที่จะรำ ผู้เรียนจะต้องร้องเพลงได้รู้จักจังหวะ เข้าใจในท่วงทำนองที่จะสอดให้ลีลาและอารมณ์ลงไปในการฟ้อนรำได้ เอกลักษณะของการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยจะต้องมีการฝึกฝนที่ถูกแบบแผน เพราะจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยในการฝึกตนเองและรู้จักแก้ไข เมื่อมีการฝึกผิดวิธี ดังนั้นในวงการรากฐานของการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยจึงไม่ใช่เรื่องที่ย่ายนั้ก ผู้สอนจะต้องรู้จักพลิกแพลงเลือกวิธีสอนและใช้วิธีการเฉพาะตัว ในการถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างความนิยม ความรัก และเกิดสุนทรียะกับตัวผู้เรียน และยังสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551: 29) ที่กล่าวอ้างถึงลักษณะการเรียนรู้ของ Gary and Kingsley มี 3 ประการได้แก่ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้เพราะมีวัตถุประสงค์หรือแรงจูงใจ การเรียนรู้เกิดจากการพยายามตอบสนองหลายรูปแบบเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายหรือการแก้ปัญหา และการตอบสนองจะต้องกระทำจนเป็นนิสัยนั้นหมายถึงการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และจากการพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

ช่วงที่ 3 สรุปผล (ครั้งที่ 10)

กิจกรรมประเมินทักษะและปัจฉิมนิเทศ เป็นกิจกรรมที่ผู้จัดกิจกรรมต้องการทราบถึงผลการพัฒนาทักษะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าเกิดการแก้ไขปัญหาด้านทักษะปฏิบัติในท่าที่เป็นปัญหาในระดับสูงหรือไม่ อีกทั้งต้องการพัฒนาทางด้านทัศนคติ ความสนใจ และการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม บุคคลจะต้องมีทัศนคติที่ดีและมีการเคารพซึ่งกันและกันจึงจะอยู่ร่วมกันได้ นอกจากนี้แล้วยังทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม มีความภาคภูมิใจในตนเอง ก่อให้เกิดการพัฒนาความสนใจและความสามารถที่แน่นอนที่มีอยู่ในตัวบุคคลให้ดีขึ้น และจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังการทำกิจกรรมครั้งที่ 9 เสร็จสิ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สะท้อนความรู้สึกว่า

“สิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมวันนี้ คือ ทำให้รู้ว่าตัวเองพัฒนาได้แค่ไหนและมีข้อแก้ไขตรงไหนบ้าง ได้มีกำลังใจเพิ่มมากขึ้นและรู้สึกสนุกกับการเรียนนาฏศิลป์ ได้รับรู้ถึงความรู้สึกของเพื่อนๆ ทำให้เข้าใจกันมากขึ้นและสนิทกันมากขึ้นด้วย”

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดกิจกรรมกลุ่มของ บัททอล (Button. 1974: 1-2) ที่กล่าวไว้ว่าการจัดกิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายช่วยส่งเสริมให้มนุษย์พัฒนาขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านสังคมและด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น การจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อสมาชิกกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่มทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่มจึงช่วยช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นหลายด้าน และด้านหนึ่งที่สำคัญคือทักษะทางด้านสังคม เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น

3. ผลการทดลองก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการบรรยายให้ความรู้ควบคู่กับการใช้กิจกรรมกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 5.80 และ 10.73 ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 1.163 และ 1.207 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัชย์ โกศิยะกุล (2553) ศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยเทคนิคการใช้กิจกรรมกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาของ นักศึกษสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยเทคนิคการใช้กิจกรรมกลุ่ม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 2. นักศึกษสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยเทคนิคการใช้ กิจกรรมกลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 50

4. ผลการทดลองก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีปฏิบัติซ้ำ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่ากับ 17.87 และ 52.60 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างหลังทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับของนิตยา เต็งประเสริฐ (2557) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยการผสมผสานทักษะปฏิบัติเดวิสและการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติชุดระบำไก่ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รูปแบบการผสมผสานทักษะปฏิบัติเดวิส และการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบการแสดงชุดระบำไก่วิชาดนตรีนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.84, = 0.07$)

5. ผลการทดลองหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ด้านทักษะการฟังและจับจังหวะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการบรรยายให้ความรู้ควบคู่กับการฝึกด้วยตนเอง พบว่า มีผู้ผ่านกิจกรรมการฟังและจับจังหวะ 13 คน จากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 15 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 อยู่ในระดับดีมาก ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนินทร สุขเจริญ (2548) ศึกษาและพัฒนากิจกรรมเรียนรู้ตามอรรถาด้วยระบบการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียน ชั้น ม.1/1 โรงเรียนที่ปราชญ์พิทยา เกาะสมุย สุราษฎร์ธานี พบว่านักเรียนบางส่วนยังไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองยังคงยึดติดระบบการเรียนรู้แบบเดิมที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง และไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ เนื่องจากข้อจำกัดของเวลา อุปกรณ์และกรอบแนวคิดเดิม นักเรียนยังขาดความสามารถในการบริหารความคิดตามขั้นตอนการบริหารจัดการ บางส่วนสามารถสร้างแผนการเรียนรู้แต่มีการร่วมคิดร่วมทำดีมากและมีประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ตามอรรถาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น สามารถช่วยให้นักเรียนมีพัฒนากิจกรรมเรียนรู้ด้านทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามอรรถา ระบบอิเล็กทรอนิกส์และทักษะเพิ่มขึ้น

6. ผลการทดลองหลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ด้านทักษะการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการบรรยายให้ความรู้ควบคู่กับการฝึกด้วยตนเอง พบว่า มีผู้ผ่านกิจกรรมการฟังและจับจังหวะ 13 คน จากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 15 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 อยู่ในระดับดีมาก ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉลองชัย ชิวสุทรสกุล, อาจนรงค์ มโนสุทธิฤทธิ์ และสุภาวดี อิศณพงษ์ (2558) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน โดยกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียน พบว่านักศึกษาแต่ละคนมีพฤติกรรมการเรียนหลายอย่างที่แตกต่างกันจากการเรียนการสอนแบบเดิมอย่างชัดเจน เช่น ความสนใจ กระตือรือร้นต่อการเรียน การเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยยึดวัตถุประสงค์ ความทุ่มเททำงานที่รับมอบหมายให้มีคุณภาพและประณีต ความรู้ที่ได้รับจะมีปริมาณมากครอบคลุมทั้งแนวกว้างและลุ่มลึก การเรียนรู้ร่วมกันแบบเป็นกลุ่ม เป็นต้น รวมทั้งเกิดการพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านต่างๆ มากกว่าเดิมชัดเจนมาก เช่น วินัย ความรับผิดชอบ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเครื่องมือสื่อสาร ทักษะการค้นคว้า/วิเคราะห์/และสรุปข้อมูล ทักษะการเขียน ทักษะ การนำเสนอ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 รูปแบบกิจกรรมนี้เหมาะกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทยน้อยหรือได้รับการฝึกปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องมาก่อน

1.2 เวลาในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมควรปรับให้เหมาะสม เนื่องจากความยากง่ายของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมต่างกัน บางกิจกรรมที่ยากควรเพิ่มระยะเวลาให้มากขึ้นเพื่อผลการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ดีขึ้นทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นหลัก

1.3 ควรทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเน้นย้ำองค์ความรู้ที่ได้รับหลังการทำกิจกรรม

1.4 ควรเน้นย้ำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมาเข้าร่วมกิจกรรมในทุกครั้ง เพื่อผลการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและสมบูรณ์

1.5 การพัฒนาด้านทักษะปฏิบัติในแต่ละส่วน ผู้จัดกิจกรรมจะต้องมีความรู้และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตรงตามหลักของนาฏศิลป์ไทย เพราะเป็นการส่งผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในระยะยาวหากมีการฝึกที่ไม่ถูกต้องจะทำให้แก้ไขได้ยาก

1.6 ผู้จัดกิจกรรมควรกระตุ้นหรือให้คำแนะนำเสริมแรง เน้นการฝึกฝนให้มีความมั่นใจ

1.7 ผู้จัดกิจกรรมควรกระตุ้นเตือนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไปฝึกต่อเองที่บ้านเพื่อผลการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้รูปแบบการวิจัยในรูปแบบอื่นเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการวิจัย

2.2 ควรเพิ่มระยะเวลาในการทำกิจกรรมให้มากขึ้น เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้พื้นฐานที่แน่นขึ้นส่งผลดีต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น

2.3 ควรสร้างชุดการสอนที่เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองควบคู่ไปกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ตามอัธยาศัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา ไชยพันธ์. (2549). *กระบวนการกลุ่ม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- กิตติ ยกเทพ. (2555). *ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม*. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2557, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/510835> ออนไลน์
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2546). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- จาตุรงค์ มนตรีศาสตร์; และอาภรณ์ มนตรีศาสตร์. (2525). *นาฏศิลป์ศึกษา*. กรุงเทพฯ: มปท
- จุฑานุช บุษปวนิช. (2547). *ผลกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทวราชกุญชร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉลองชัย ชิวสุทรสกุล; อาจนรงค์ มโนสุทธิฤทธิ์; และสุภาวดี อิศณพงษ์. (2558). *ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน โดยกระบวนการศึกษาผ่านบทเรียน*. มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ชนินทร์ สุขเจริญ. (2548). *ศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ตามอัธยาศัยด้วยระบบการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียน ชั้น ม.1/1 โรงเรียนที่ปราชญ์พิทยา เกาะสมุย สุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). สุราษฎร์ธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. ถ่ายเอกสาร.
- ทิศนา แหมมณี. (2546). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพัฒน์ ฤทธิ์ทอง. (2545). *30 รูปแบบการจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- นพรัตน์ หวังในธรรม. (2559, 20 มิถุนายน). สัมภาษณ์โดย อาทิตยา เงินแดง ที่ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.
- นิตยา เต็งประเสริฐ. (2557). *ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยการผสมผสานทักษะปฏิบัติเดวิสและการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติชุดระบำไก่ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ แกรมมี.
- (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2551). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ประเมษฐ์ บุญยะชัย. (2543). *ละครวังสวนกุหลาบ*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร
- ไพโรจน์ ทองคำสุก. (2545). *วิเคราะห์รูปแบบความเป็นครูสู่กระบวนการถ่ายทอดความรู้ของผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

- ภวันนิภา โรจนพันธ์. (2547). การเปรียบเทียบผลของการฝึกพฤติกรรมกล้ามเนื้อแสดงออกและการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชผาติการาม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2559). เอกสารประกอบการสอน เรื่องแนวคิด หลักการในการวัด และประเมินผลการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2559, จาก http://file.siam2web.com/natcha/0308371/2009220_59512.pdf
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2555). เทคนิคการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ. (2541). เทคนิคและวิธีการสอน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- ราตรี พลวุฒิ. (2546). การสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ. (2538). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วีระยุทธ เชาว์ปรีชา. (2559). ความจำของกล้ามเนื้อ Muscle Memory. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2559, จาก <http://www.vibhavadi.com/orthopedic/resourcesdetail.php?id=91>
- สุปราณี จำลองราษฎร์. (2548). การสร้างมาตราส่วนประเมินค่าความสามารถด้านนาฏศิลป์ไทย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น). อุดรดิตถ์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. ถ่ายเอกสาร.
- สุรัชย์ โกศิยะกุล. (2553). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยเทคนิคการใช้กิจกรรมกลุ่ม. งานวิจัย (การวัดและประเมินผลทางการศึกษา). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ มูลคำ; และอรทัย มูลคำ. (2545). 21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: ดวงกมลสมัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2546). การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). กกอ.กับการยกระดับคุณภาพการอุดมศึกษาไทย. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2557, จาก <http://www.mua.go.th/users/he-commission/book/P-HEC-SP.pdf> ออนไลน์.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการคิด*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสแควร์.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2556). *ระเบียบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาระดับปริญญาตรี (สอบตรงคุณวุฒิ ม.6 / ปวช.) ประจำปีการศึกษา 2556*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- อมรา กล้าเจริญ. (2535). *วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- อรพรรณ การอรัชย์. (2549). *การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อารียา บุตรทา. (2554). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาศิลปะ (นาฏศิลป์) เรื่อง การใช้นาฏยศัพท์ และภาษาทำนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการสอน แบบโครงงาน*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- Bennett, M. E. (1936). *Guidance and Counseling in Group*. New York: McGraw-Hill.
- Birnbaum, M. L.; & Wayne. (2000). Group work in foundation generalist education: The necessity for curriculum change. *Journal of Social Work Education*. 36(2): 347-356.
- Corey, M. S.; & Corey, G. (2006). *Groups process and practice (7th ed.)*. Belmont, CA: Thomson Brooks/Cole.
- Garmston, R. J. (2002). The 5 principles of successful meetings. *Journal of Staff Development*. 23(1): 66-67.
- Imel, S.; & Tisdell, E. J. (2000). The relationship between theories about groups and adult learning groups. *New Directions for Adult and continuing Education*. 71: 15-24.
- Knowles, S.M. (1975). *Self-directed learning: A guide for learners and teachers*. New York: Follett.
- Ohlsen, Merle M. (1970). *Group counseling*. New York: McGraw-Hill.
- Ottaway, A. K. C. (1966). *Learning through group experiences*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Patterson, C.H. (1973). *Humanistic education. Englewood Cliffs*. New Jersey: Prenticehall.
- Rogers, Carl R. (1970). *Encounter group*. New York: Harper and Row.
- Shaw, Marvin E. (1981). *Group dynamic: The psychology of small group behavior*. New York: McGraw-Hill.

Yalom, I. D. (1995). *The theory and practice of group psychotherapy (4th ed.)*. New York: Basic Books.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third editio. Newyork: Harper and Row Publication.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ.ดร.รจนา สุนทรานนท์ ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. ดร.กัญชพร ตันทอง ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. ดร.ปรวัน แพทยานนท์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการละคร รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

ผลสำรวจสภาพปัญหาการเรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย
ในกลุ่มนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญ
จากอาจารย์ผู้สอนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในระดับอุดมศึกษา

ผลการสำรวจเรื่องสภาพปัญหาในการเรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในกลุ่มนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญ จากอาจารย์ผู้สอนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยในระดับอุดมศึกษา จำนวน 24 คน ใน 7 มหาวิทยาลัย ได้ข้อมูลดังนี้

รายการ	ระดับปัญหา
ด้านความรู้ในการเรียน 1. ความรู้ในพื้นฐานเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ 4.63 2. การจดจำและปฏิบัติท่ารำในเพลงที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง 4.08 3. การจดจำและปฏิบัติท่ารำในเพลงที่มีบทร้อง 3.70 4. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติและการจดจำท่ารำเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่จบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ 3.66 5. ความถูกต้องในการปฏิบัติท่ารำ 3.16	
ด้านทักษะในการเรียน 1. ความถูกต้องของการปฏิบัติท่ารำส่วนของมือและแขน 1.1 การจับในตำแหน่งต่างๆ 3.45 1.2 ระดับของการตั้งวงล่าง 3.25 1.3 ระดับของการตั้งวงกลาง 3.16 1.4 ระดับของการตั้งวงบน 3.08 2. ความถูกต้องของการปฏิบัติท่ารำส่วนของขาและเท้า 2.1 ลักษณะการเหลื่อมเท้า 3.66 2.2 ลักษณะการประเท้า 3.58 2.3 ลักษณะการจรดเท้า 3.33 2.4 ลักษณะการตบเท้า 4.04 2.5 ลักษณะการยกเท้า 3.91 2.6 ลักษณะการกระทุ้งเท้า 3.75 2.7 ลักษณะการกระดกเท้า 4.12 2.8 ลักษณะการก้าวหน้า 3.87 2.9 ลักษณะการก้าวข้าง 4.37 2.10 ลักษณะการแตะเท้า 3.75 2.11 ลักษณะการถัดเท้า 4.12 2.12 ลักษณะการชอยเท้า 3.66	

รายการ	ระดับปัญหา
2.13 ลักษณะการขยันท้ำ	3.83
2.14 ลักษณะการฉายเท้า	4.16
2.15 ลักษณะการสืบท้ำ	3.95
3. ความถูกต้องของการปฏิบัติทำส่วนของศีรษะและลำตัว	
3.1 ลักษณะการเอียงศีรษะ	3.37
3.2 ลักษณะการลัดคอ	4.04
3.3 ลักษณะการกอดคาง	4.04
3.4 ลักษณะการกระท่ายไหล่	4.08
3.5 ลักษณะการทรงตัว	3.70
3.6 ลักษณะการยืดตัว	3.62
3.7 ลักษณะการตึงไหล่	3.87
3.8 ลักษณะการกอดไหล่	3.70
3.9 ลักษณะการตีไหล่	4.04
3.10 ลักษณะการยกตัว	4.25
3.11 ลักษณะการตึงเอว	3.87
3.12 ลักษณะการกอดหน้าทับ	4.20
3.13 ลักษณะการกอดเกรียวข้าง	4.25
3.14 ลักษณะการยกเอียง	4.5
3.15 ลักษณะการใช้หน้าหนัง	4.33
4. ทักษะการฟังจังหวะ	4.04
ด้านทัศนคติ / พฤติกรรม	
1. การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนของนักศึกษา/หรือนอกเวลาเรียน	3.26
	3.12
2. ความขยัน มีการจดบันทึกหรือทบทวนทำร่ำด้วยตนเองในขณะที่พัก	2.91
3. ความตั้งใจและสนใจของนักศึกษา	3.25
4. มีการซักถามเมื่อเกิดข้อสงสัย	2.20
5. เวลาในการเข้าเรียนหรือการขาดเรียน	2.41
6. การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องและกับครูผู้สอน	3.25
7. สีนหน้าหรือพฤติกรรมที่สื่อถึงความเครียดและวิตกกังวลขณะเรียน	

เกณฑ์การแบ่งระดับปัญหา

ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	ระดับปัญหามากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	ระดับปัญหามาก
ค่าเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	ระดับปัญหปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	ระดับปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง	ระดับปัญหาน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางแสดงให้เห็นค่าเฉลี่ยระดับปัญหาในการเรียนทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทยในกลุ่มนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสายสามัญในระดับอุดมศึกษา พบว่า ปัญหาที่อยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 7 ข้อปัญหา คิดเป็นร้อยละ 14.89 ปัญหาที่อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 27 ข้อปัญหา คิดเป็นร้อยละ 57.45 ปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 11 ข้อปัญหา คิดเป็นร้อยละ 23.40 ปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย มีจำนวน 2 ข้อปัญหา คิดเป็นร้อยละ 4.26 และไม่มีข้อปัญหาในระดับน้อยที่สุด

ระดับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป มีจำนวน 17 ข้อปัญหา คิดเป็นร้อยละ 36.17 ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ การจดจำและปฏิบัติท่าในเพลงที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง ลักษณะการถัดเท้า ลักษณะการตบเท้า ลักษณะการกระดกเท้า ลักษณะการก้าวข้าง ลักษณะการเหลื่อมเท้า ลักษณะการฉายเท้า ลักษณะการลักค่อ ลักษณะการกอดคาง ลักษณะการกระท่ายไหล ลักษณะการตีไหล ลักษณะการยกตัว ลักษณะการยกเอียง ลักษณะการใช้หน้าหนัง ลักษณะการกอดหน้าทับ ลักษณะการกอดเกรียวข้าง และทักษะการฟังจังหวะ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อปัญหาที่มีระดับค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไปมาใช้กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่อไป

ภาคผนวก ค

แผนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ
ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
และค่าดัชนี IOC จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

1. แผนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้า
ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
(แผนทดลองที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ครั้ง)
2. ค่าดัชนี IOC จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
3. แผนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้า
ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
(ปรับปรุงแก้ไข จำนวน 13 ครั้ง)

**1. แผนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้า
ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย**

ตารางกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย (จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง)

ครั้งที่	กิจกรรม	ปัญหาที่จะแก้ไข	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
1	ปฐมนิเทศ สร้าง ความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง	- ไม่มี -	1. เพื่อสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้จัดกิจกรรม กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผู้เข้าร่วมกิจกรรม ด้วยกันเอง ก่อให้เกิด ความร่วมมือในการทำ กิจกรรม 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมเข้าใจ วัตถุประสงค์ในการจัด กิจกรรม ทำข้อตกลง ร่วมกัน เตรียมความ พร้อมก่อนการฝึกหัด นาฏศิลป์ และนัด หมายวัน เวลาในการ จัดกิจกรรม	- แนวคิดการจัด กิจกรรมกลุ่ม (จุฑานุช บุษปวนิช. 2547: 17) - แนวคิดก่อนการฝึกหัด นาฏศิลป์ไทย ได้แก่ การ กำหนดลักษณะของ ผู้เรียนพระ-นาง และฝึก การตัดตัวเพื่อเตรียม ความพร้อมทางร่างกาย ก่อนการฝึกหัดต่อไป (นพรัตน์ หวังในธรรม. 2559: สัมภาษณ์)
2	การพัฒนาด้าน นาฏศัพท์	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ นาฏยศัพท์	1. เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมใน เรื่องความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับ นาฏยศัพท์ก่อนการฝึก ทักษะปฏิบัติ	- แนวคิดเทคนิคที่ใช้ใน กิจกรรมกลุ่ม (ทิตินา แซมมณี. 2546: 27) - องค์ความรู้เกี่ยวกับ นาฏยศัพท์

ครั้งที่	กิจกรรม	ปัญหาที่จะแก้ไข	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
3	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว	ทักษะปฏิบัติ 4 ท่า - ลักษณะการลักคอก - ลักษณะกอดและเปิดปลายคาง - ลักษณะกอดเกรียวข้าง - ลักษณะกอดหน้าทับ	1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการลักคอก การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกรียวข้าง และการกอดหน้าทับให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- ทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำของธอร์นไดค์ (กิตติ ยุกเทพ.2555: ออนไลน์) - แนวคิดวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย (อมรา กล้าเจริญ. 2535: 51) - แนวคิดความจำของประสาทและกล้ามเนื้อ (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์)
4	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว	ทักษะปฏิบัติ 5 ท่า - ลักษณะการตีไหล่ - ลักษณะการยกตัว - ลักษณะการใช้หน้าหนัง - ลักษณะการยกเอียง - ลักษณะการกระท่ายไหล่	1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระท่ายไหล่ ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- ทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำของธอร์นไดค์ (กิตติ ยุกเทพ. 2555: ออนไลน์) - แนวคิดวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย (อมรา กล้าเจริญ. 2535: 51) - แนวคิดความจำของประสาทและกล้ามเนื้อ (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์)

ครั้งที่	กิจกรรม	ปัญหาที่จะแก้ไข	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
5	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนแขนและมือ	ไม่มีปัญหาในระดับสูง	1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของแขนและมือให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การตั้งวง และการจับ	- ทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำของธอร์นไคส์ (กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) - แนวคิดวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย (อมรา กล้าเจริญ. 2535: 51) - แนวคิดความจำของประสาทและกล้ามเนื้อ (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์)
6	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า	ทักษะปฏิบัติ 3 ท่า - ลักษณะการเหลื่อมเท้า - ลักษณะการก้าวข้าง - ลักษณะการกระดกเท้า	1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้าให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- ทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำของธอร์นไคส์ (กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) - แนวคิดวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย (อมรา กล้าเจริญ. 2535: 51) - แนวคิดความจำของประสาทและกล้ามเนื้อ (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์)

ครั้งที่	กิจกรรม	ปัญหาที่จะแก้ไข	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
7	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า	ทักษะปฏิบัติ 3 ท่า - ลักษณะการตบเท้า - ลักษณะฉายเท้า - ลักษณะการถัดเท้า	1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้า ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- ทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำของธอร์นไดค์ (กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) - แนวคิดวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย (อมรา กล้าเจริญ. 2535: 51) - แนวคิดความจำของประสาทและกล้ามเนื้อ (วิระยุทธ เขียวปรีชา. 2559: ออนไลน์)
8	การฟังเพื่อการจับจังหวะ	ทักษะการฟังและจับจังหวะ	1. เพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟังจังหวะและมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจับจังหวะ ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- แนวคิดลักษณะการเรียนรู้ของ Gary and Kingsley (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2551: 29) - แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Knowles. 1975: 14)

ครั้งที่	กิจกรรม	ปัญหาที่จะแก้ไข	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
9	การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ	การจดจำและปฏิบัติท่ารำในเพลงที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง	1. เพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟังจังหวะและมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- แนวคิดลักษณะการเรียนรู้ของ Gary and Kingsley (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2551: 29) - แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Knowles. 1975: 14)
10	ประเมินทักษะและปัจจัยนิเทศ	- ไม่มี -	1. เพื่อประเมินผลการฝึกทักษะปฏิบัติหลังเข้าร่วมกิจกรรม 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดงความรู้สึกรับรู้ของตนเองให้ผู้อื่นทราบพร้อมทั้งรับฟังความรู้สึกของผู้อื่น 3. เพื่อยุติการทำกิจกรรมและนัดหมายเพื่อติดตามผลครั้งต่อไป	- แนวคิดกิจกรรมกลุ่ม (Button. 1974: 1 - 2) - แนวคิด หลักการในการวัดและประเมินผลการศึกษา (มหาวิทยาลัยทักษิณ. 2559: สัมภาษณ์)

ครั้งที่ 1

ปฐมนิเทศ สร้างความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม ทำข้อตกลงร่วมกัน เตรียมความพร้อมก่อนการฝึกหัดนาฏศิลป์ และนัดหมายวัน เวลาในการจัดกิจกรรม
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้จัดกิจกรรมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรม

แนวคิด

แนวคิดกิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยส่งเสริมให้บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้สร้างความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่นตลอดจนเพื่อให้บุคคลได้มีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตนเองในทางที่พึงประสงค์ (จุฑานุช บุขปนวิช. 2547: 17) ดังนั้นการทำกิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าและประโยชน์ในการช่วยสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาบุคคลในด้านต่างๆ เช่นทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม เพราะกิจกรรมกลุ่มจะนำไปสู่การวิเคราะห์และปฏิบัติจริง ช่วยให้ผู้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น จึงพร้อมจะยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและพร้อมจะแก้ไขข้อบกพร่องนั้น

การเริ่มทำกิจกรรมครั้งแรกผู้จัดกิจกรรมต้องการสร้างความเข้าใจในตนเองของผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้นโดยการเปิดเผยตัวเอง เพราะการเปิดเผยตัวเองก็ยิ่งทำให้เรียนรู้ที่จะเข้าใจในตนเองและยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้ รวมไปถึงการเรียนรู้สิ่งที่เหมาะสมกับตนเองโดยการแยกพระแยกนาง ซึ่งแบ่งตามสรีระของแต่ละบุคคล การรับรู้และรู้จักความสามารถของตนเองผ่านการฝึกตัดตัวซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมของร่างกายก่อนการฝึกหัดนาฏศิลป์ เพราะการรู้จักตนเองเป็นรากฐานของการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และการรู้จักตนเองทำให้เข้าใจในผู้อื่นได้มากขึ้น ซึ่งการเข้าใจบุคคลอื่นจะทำให้เกิดการยอมรับในพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมา ดังนั้นการได้ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มย่อมเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันจนเกิดการยอมรับ ซึ่งส่งผลถึงความสัมพันธ์อันดีในการร่วมกันทำกิจกรรมต่อไป

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายพร้อมทั้งแนะนำตัวและทีมงานผู้ดำเนินกิจกรรม หลังจากนั้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแนะนำตัวเองทีละคน เพื่อทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน
2. ผู้จัดกิจกรรมชี้แจงวัตถุประสงค์ และข้อตกลงต่างๆให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทราบ เพื่อทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรมโดยรวม

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 25 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นร่วมกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมผ่อนคลายและเปิดใจยอมรับซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อการเปิดใจในการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ โดยใช้กิจกรรมเข้าจังหวะและเกมต่างๆ (50 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของละครพระและละครนาง หลังจากนั้นแยกกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามลักษณะสีระของผู้เรียนละครพระ และลักษณะของผู้เรียนละครนาง โดยครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ไทยเป็นผู้กำหนด (30 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมสาริตประกอบการอธิบายท่าดัดตัวเป็นการเตรียมความพร้อมทางร่างกายก่อนการฝึกหัดทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเพื่อให้การเคลื่อนไหวเมื่อปฏิบัติท่ารำเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีพลังให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย การดัดมือ การดัดแขน การดัดหลัง การดัดตัว (50 นาที)
4. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมแจกสมุดบันทึกกิจกรรม ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเปิดเผยตัวตนและรู้จักศักยภาพของตัวเอง ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีและมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการทำกิจกรรมต่างๆ ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและนำมาซึ่งความร่วมมือในการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. จากผลการประเมินตนเองของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในแบบประเมินตนเอง

ครั้งที่ 2

การพัฒนาด้านนาฏยศัพท์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ก่อนการฝึกทักษะปฏิบัติ

แนวคิด

เกมเป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่นำมาใช้ในการเรียนรู้ได้ดีโดยผู้จัดกิจกรรมจะสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะมีผลออกมาเป็นการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้เกิดการวิเคราะห์ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและยังช่วยให้เกิดความสนุกสนานอีกด้วย (ทศนา เขมมณี. 2546: 27)

การทำกิจกรรมครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้เชิญวิทยากรมาบรรยายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยในเรื่องของนาฏยศัพท์ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการฝึกปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทย เป็นเหมือนศัพท์เทคนิคที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้ฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ซึ่งถือได้ว่าผู้ที่ฝึกปฏิบัติทักษะทางด้านนาฏศิลป์ให้ได้ดีนั้นควรมีองค์ความรู้ทางด้านนาฏยศัพท์ที่ดีด้วย และใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยเกม (Games) เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการเรียนรู้ได้ดี โดยผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้สร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะมีผลออกมาเป็นการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้อีกด้วย

ในกิจกรรมครั้งนี้เป็นการแก้ปัญหาในเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มและกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเกม

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมาพร้อมทั้งยกตัวอย่างกิจกรรมขึ้นมาทบทวนเพื่อสร้างความตื่นตัวในการเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมเริ่มพูดคุยเกี่ยวกับความรู้ด้านนาฏศิลป์ที่เป็นความรู้เดิมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และชักชวนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนใจที่จะเรียนรู้ พร้อมทั้งแนะนำวิทยากร

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยเบื้องต้นในเรื่องนาฏยศัพท์ (60 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะต้องมีทั้งละครพระและละครนาง หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มแยกกันไปเล่นเกมเพื่อเก็บคะแนน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ฐาน แต่ละฐานจะเป็นเกมตอบคำถามเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ในส่วนต่างๆ โดยใช้เวลาฐานละ 15 นาที ได้แก่ 1. ส่วนหัวและลำตัว 2. ส่วนแขนและมือ 3. ส่วนขาและเท้า โดยกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รับรางวัล (50 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยถึงรูปแบบของกิจกรรมที่ได้ร่วมกันทำ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และซักถามวิทยากรเพิ่มเติมหากมีข้อสงสัย (10 นาที)
4. ผู้จัดกิจกรรมแจกแบบทดสอบความรู้ด้านนาฏยศัพท์ที่วิทยากรเป็นผู้ออกเพื่อใช้ประเมินผลการเรียนรู้ด้านนาฏยศัพท์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม (25 นาที)

ขั้นสรุป

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้อีกครั้ง
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดองค์ความรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ และเล็งเห็นถึงความสำคัญของนาฏยศัพท์ที่ส่งผลทำให้การฝึกทักษะปฏิบัติได้ดีขึ้น
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. จากผลทดสอบความรู้ด้านนาฏยศัพท์

ครั้งที่ 3

การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการลักคอก การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกรียวข้าง การกอดหน้าทับ ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ใช้หลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์(กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา กล้าเจริญ ที่กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยว่า วิธีการสอนใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยการใช้การฝึกซ้ำและบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้จัดกิจกรรมได้นำหลักของการฝึกหัดและการกระทำซ้ำๆจนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์มาใช้ เนื่องมาจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆเป็นระยะเวลาในในระดับหนึ่งนั้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ(Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิด และจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory (วีระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์) ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆจึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆให้เป็นไปโดยอัตโนมัติและถูกต้องด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการกระทำซ้ำๆซึ่งเป็นการเน้นย้ำโดยนำวิธีบริหารร่างกายมาประยุกต์ใช้ ผ่านกิจกรรมการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยศีรษะและลำตัว โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการลักคอก การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกรียวข้าง และการกอดหน้าทับ เป็นหลัก

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย ในครั้งที่ 3 เป็นการพัฒนาในส่วนของศีรษะและลำตัว ได้แก่ ลักคอง การกอดและเปิดปลายคาง การยืดตัว การตั้งและการปล่อยไหล่ การกอดไหล่ การกอดเกรียวข้าง การกอดหน้าทับ โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการลักคอง การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกรียวข้าง และการกอดหน้าทับ
3. ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมและแบ่งพื้นที่ให้เว้นช่องว่างระหว่างกันให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่ศีรษะจนถึงสะโพก (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายประกอบการสาธิตการบริหารร่างกายในจุดต่างๆไล่ตั้งแต่ศีรษะไปจนถึงสะโพก พร้อมทั้งสอดแทรกศัพท์ที่ใช้เรียกในทางนาฏศิลป์ ที่เรียกว่า นาฏยศัพท์ โดยมีท่ากายบริหาร 1 ท่า ต่อการบริหารร่างกายเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนศีรษะและลำตัวใน 1 จุด และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติซ้ำท่าเดิมตามจังหวะเพลงจนจบ 1 เพลง แล้วจึงเปลี่ยนไปปฏิบัติท่าอื่นๆเพื่อบริหารในจุดอื่นๆต่อไป (การปฏิบัติเพื่อพัฒนาในท่าดังต่อไปนี้ การเอียงศีรษะ การลักคอง การกอดและเปิดปลายคาง การตั้งและการปล่อยไหล่ การยืดตัว การกอดไหล่ การกอดเกรียวข้าง และการกอดหน้าทับ รวมทั้งหมดนับเป็น 1 รอบ โดยให้ปฏิบัติทั้งหมด 3 รอบ สลับพัก ทั้งนี้ในท่าที่มีปัญหาในระดับสูงในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่ การลักคอง การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกรียวข้าง และการกอดหน้าทับ จะใช้ระยะเวลามากกว่าท่าอื่นๆเพื่อเป็นการมุ่งเน้นการแก้ปัญหา) (95 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้อีกครั้ง
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการเกี่ยวกับสัดส่วนในจุดที่ใช้ในการปฏิบัตินาฏศิลป์ในส่วนของศีรษะและลำตัวที่เป็นปัญหา 4 ท่า ได้แก่ การลักคอก การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกี่ยวข้าง และการกอดหน้าทับ ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งสุดท้าย

ครั้งที่ 4

การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระพ่ายไหล่ ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ใช้หลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์ (กิตติ ยกเทพ. 2555: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา กล้าเจริญ ที่กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยว่า วิธีการสอนใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยการใช้การฝึกซ้ำและบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้จัดกิจกรรมได้นำหลักของการฝึกหัดและการกระทำซ้ำๆ จะเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์มาใช้ เนื่องมาจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆ เป็นระยะเวลาในในระดับหนึ่งนั้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ (Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิด และจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory (วิระยุทธ เซาวัปรีชา. 2559: ออนไลน์) ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆ จึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆ ให้เป็นไปโดยอัตโนมัติและถูกต้องด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการกระทำซ้ำๆ ซึ่งเป็นการเน้นย้ำโดยนำวิธีบริหารร่างกายมาประยุกต์ใช้ ผ่านกิจกรรมการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระพ่ายไหล่ เป็นหลัก

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย ในครั้งที่ 4 เป็นการพัฒนาในส่วนของศีรษะและลำตัว ได้แก่ การลักคอ การกล่อมหน้า การตีไหล่ การยกเอียง การใช้น้ำหนัก และการกระท่ายไหล่ โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การยกตัว การใช้น้ำหนัก การยกเอียง และการกระท่ายไหล่
3. ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมและแบ่งพื้นที่ให้เว้นช่องว่างระหว่างกันให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาดังแต่ศีรษะจนถึงสะโพก (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายประกอบการสาธิตการบริหารร่างกายในจุดต่างๆไล่ตั้งแต่ไหล่ไปจนถึงสะโพก พร้อมทั้งสอดแทรกศัพท์ที่ใช้เรียกในทางนาฏศิลป์ ที่เรียกว่า นาฏยศัพท์ โดยมีท่าการบริหาร 1 ท่า ต่อการบริหารร่างกายเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนศีรษะและลำตัว 1 จุด และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติซ้ำท่าเดิมตามจังหวะเพลง จังหวะ 1 เพลง แล้วจึงเปลี่ยนไปปฏิบัติท่าอื่นๆเพื่อบริหารในจุดอื่นต่อไป (การปฏิบัติเพื่อพัฒนาในท่าดังต่อไปนี้ การลักคอ การกล่อมหน้า การตีไหล่ การยกตัว การใช้น้ำหนัก การยกเอียง และการกระท่ายไหล่ รวมทั้งหมดนับเป็น 1 รอบ โดยปฏิบัติทั้งหมด 3 รอบ สลับพัก ทั้งนี้ในท่าที่มีปัญหาในระดับสูงในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่ การตีไหล่ การยกตัว การใช้น้ำหนัก การยกเอียง และการกระท่ายไหล่ จะใช้ระยะเวลามากกว่าท่าอื่นๆเพื่อเป็นการมุ่งเน้นการแก้ปัญหา) (95 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการเกี่ยวกับสัดส่วนในจุดที่ใช้ในการปฏิบัติงานศิลป์ ในส่วนของสีและลวดลาย ที่เป็นปัญหา 5 ท่า ได้แก่ การตีเหล็ก การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเยื้อง และการกระทุ้งไหล่ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งสุดท้าย

ครั้งที่ 5

การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนแขนและมือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของแขนและมือให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การตั้งวง และการจีบ

แนวคิด

ใช้หลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์(กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา กล้าเจริญ ที่กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยว่า วิธีการสอนใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยการใช้การฝึกซ้ำและบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้จัดกิจกรรมได้นำหลักของการฝึกหัดและการกระทำซ้ำๆจนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์มาใช้ เนื่องมาจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆเป็นระยะเวลาในในระดับหนึ่งนั้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ(Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิด และจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์) ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆจึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆให้เป็นไปโดยอัตโนมัติและถูกต้องด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการกระทำซ้ำซึ่งเป็นการเน้นย้ำโดยนำวิธีบริหารร่างกายมาประยุกต์ใช้ โดยกิจกรรมครั้งนี้จะเป็นการพัฒนาทักษะในส่วนของแขนและมือโดยไม่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องใดเป็นพิเศษ

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย ในครั้งที่ 5 เป็นการพัฒนาในส่วนของแขนและมือ ได้แก่ การตั้งวงในระดับต่างๆ และการจับเคลื่อนไหว
3. ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมและแบ่งพื้นที่ให้เว้นช่องว่างระหว่างกันให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาดังแต่แขนและขา (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติท่าดัดตัวในส่วนของแขนและมือเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของร่างกาย (15 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายประกอบการสาธิตการบริหารร่างกายในจุดต่างๆไล่ตั้งแต่แขนถึงปลายนิ้ว พร้อมทั้งสอดแทรกศัพท์ที่ใช้เรียกในทางนาฏศิลป์ ที่เรียกว่า นาฏยศัพท์ โดยมีท่าการบริหาร 1 ท่า ต่อการบริหารร่างกายเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของแขนและมือ 1 จุด และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติซ้ำท่าเดิมตามจังหวะเพลง จนจบ 1 เพลง แล้วจึงเปลี่ยนไปปฏิบัติท่าอื่นๆเพื่อบริหารในจุดอื่นต่อไป (การปฏิบัติเพื่อพัฒนาในท่าการตั้งวงในระดับต่างๆ รวมทั้งท่าที่เป็นท่าเชื่อมจากท่าจับเป็นวงในระดับต่างๆ รวมทั้งหมดนับเป็น 1 รอบ โดยปฏิบัติทั้งหมด 3 รอบ สลับพัก) (80 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการเกี่ยวกับสัดส่วนในจุดที่ใช้ในการปฏิบัติงานศิลป์ ในส่วนของแขนและมือ ซึ่งประกอบไปด้วย การตั้งวงในระดับต่างๆ และการจับ ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งสุดท้าย

ครั้งที่ 6

กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้าให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ใช้หลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์ (กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา กล้าเจริญ ที่กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยว่า วิธีการสอนใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยการใช้การฝึกซ้ำและบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้จัดกิจกรรมได้นำหลักของการฝึกหัดและการกระทำซ้ำๆจนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์มาใช้ เนื่องมาจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆเป็นระยะเวลานานในระดับหนึ่งนั้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ (Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิด และจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์) ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆจึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆให้เป็นไปโดยอัตโนมัติและถูกต้องด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการกระทำซ้ำซึ่งเป็นการเน้นย้ำโดยนำวิธีบริหารร่างกายมาประยุกต์ใช้ ผ่านกิจกรรมกายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้าเป็นหลัก

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย ในครั้งที่ 6 เป็นการพัฒนาในส่วนของการท่าและเท้า ได้แก่ ท่า หั้วเข้า ข้อเท้า และเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้าเป็นหลัก
3. ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมและแบ่งพื้นที่ให้เว้นช่องว่างระหว่างกันให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่ขาและเท้า (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายประกอบการสาธิตการบริหารร่างกายในจุดต่างๆไล่ตั้งแต่ขาถึงปลายเท้า พร้อมทั้งสอดแทรกศัพท์ที่ใช้เรียกในทางนาฏศิลป์ ที่เรียกว่า นาฏยศัพท์ โดยมีท่ากายบริหาร 1 ท่า ต่อการบริหารร่างกายเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้าใน 1 จุด และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติซ้ำท่าเดิมตามจังหวะเพลง จนจบ 1 เพลง แล้วจึงเปลี่ยนไปปฏิบัติท่าอื่นๆเพื่อบริหารในจุดอื่นต่อไป (การปฏิบัติเพื่อพัฒนาในท่าดังต่อไปนี้ การเหลื่อมเท้า การประเท้า การยกเท้า การแตะเท้า การห่มเข้า การก้าวหน้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้า รวมทั้งหมดนับเป็น 1 รอบ โดยปฏิบัติทั้งหมด 3 รอบ สลับพัก ทั้งนี้ในท่าที่มีปัญหาในระดับสูงในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่ การเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้าเป็นหลัก จะใช้ระยะเวลามากกว่าท่าอื่นๆเพื่อเป็นการมุ่งเน้นการแก้ปัญหา) (95 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการเกี่ยวกับสัดส่วนในจุดที่ใช้ในการปฏิบัตินาฏศิลป์ ในส่วนของขาและเท้า ที่เป็นปัญหา 3 ท่า ได้แก่ การเหยียดเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้า ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งสุดท้าย

ครั้งที่ 7

การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้า ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ใช้หลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์ (กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา กล้าเจริญ ที่กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยว่า วิธีการสอนใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยการใช้การฝึกซ้ำและบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้จัดกิจกรรมได้นำหลักของการฝึกหัดและการกระทำซ้ำๆจนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์มาใช้ เนื่องมาจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆเป็นระยะเวลานานในระดับหนึ่งนั้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ (Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิด และจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์) ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆจึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆให้เป็นไปโดยอัตโนมัติและถูกต้องด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการกระทำซ้ำซึ่งเป็นการเน้นย้ำโดยนำวิธีบริหารร่างกายมาประยุกต์ใช้ ผ่านกิจกรรมการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้าเป็นหลัก

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย ในครั้งที่ 6 เป็นการพัฒนาในส่วนของขาและเท้า ได้แก่ ขา หัวเข่า ข้อเท้า และเท้าโดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้าเป็นหลัก
3. ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมและแบ่งพื้นที่ให้เว้นช่องว่างระหว่างกันให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่ขาและเท้า (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายประกอบการสาธิตการบริหารร่างกายในจุดต่างๆไล่ตั้งแต่ขาถึงปลายเท้า พร้อมทั้งสอดแทรกศัพท์ที่ใช้เรียกในทางนาฏศิลป์ ที่เรียกว่า นาฏยศัพท์ โดยมีท่ากายบริหาร 1 ท่า ต่อการบริหารร่างกายเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้าใน 1 จุด และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติซ้ำท่าเดิมตามจังหวะเพลง จนจบ 1 เพลง แล้วจึงเปลี่ยนไปปฏิบัติท่าอื่นๆเพื่อบริหารในจุดอื่นต่อไป (การปฏิบัติเพื่อพัฒนาในท่าดังต่อไปนี้ การตบเท้า การฉายเท้า การชอยเท้า การขยັນเท้า การสับเท้า และการถัดเท้า รวมทั้งหมดนับเป็น 1 รอบ โดยปฏิบัติทั้งหมด 3 รอบ สลับพักทั้งนี้ในท่าที่มีปัญหาในระดับสูงในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่ การตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้าเป็นหลัก จะใช้ระยะเวลามากกว่าท่าอื่นๆเพื่อเป็นการมุ่งเน้นการแก้ปัญหา) (95 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการเกี่ยวกับสัดส่วนในจุดที่ใช้ในการปฏิบัติงานศิลป์ ในส่วนของขาและเท้า ที่เป็นปัญหา 3 ท่า ได้แก่ การตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้า ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งสุดท้าย

ครั้งที่ 8

การฟังเพื่อการจับใจหะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟังใจหะและมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจับใจหะให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ลักษณะการเรียนรู้ของ Gary and Kingsley มี 3 ประการได้แก่ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้เพราะมีวัตถุประสงค์หรือแรงจูงใจ การเรียนรู้เกิดจากการพยายามตอบสนองของหลายรูปแบบเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายหรือการแก้ปัญหา และการตอบสนองจะต้องกระทำจนเป็นนิสัยนั้นหมายถึงการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2551: 29)

การทำกิจกรรมครั้งที่ 8 ผู้จัดกิจกรรมจะใช้วิธีให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะบุคคลที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนรู้ได้มากกว่า และดีกว่าบุคคลที่เป็นเพียงผู้รับหรือรอให้ผู้สอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ บุคคลที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายและมีแรงจูงใจอยู่ในระดับที่สูง สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าบุคคลที่รอรับการสอนอย่างเดียว (Knowles, 1975: 14) ด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการฟังและจับใจหะด้วยตนเองซ้ำๆ เพื่อเป็นการหาวิธีการเรียนรู้และจดจำด้วยวิธีการของตนเองโดยมีผู้มีความรู้ในด้านดนตรีไทยเป็นผู้ชี้แนะ ผ่านกิจกรรมการฟังเพื่อการจับใจหะ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการจับใจหะ โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจับใจหะที่ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังการการจดจำและปฏิบัติทำรำที่มีแค่ใจหะและทำนองเพลง

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้จัดกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมพูดคุยกันในเรื่ององค์ประกอบของการแสดง ซึ่งดนตรีถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และชักชวนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนใจที่จะเรียนรู้ พร้อมทั้งแนะนำวิทยากร

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 30 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรีไทย ในเรื่องการฟังจังหวะ (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมเปิดเพลงบรรเลงซึ่งเป็นเพลงที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีไทย แล้วให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกการฟัง พร้อมทั้งลองแยกเสียงว่าในเพลงที่เปิดนั้นใช้เครื่องดนตรีอะไรบรรเลงบ้าง โดยมีวิทยากรเป็นผู้คอยชี้แนะ (15 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพิจารณาว่าเสียงของเครื่องดนตรีชิ้นไหนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ และเสียงของเครื่องดนตรีชิ้นไหนเป็นเครื่องดนตรีดำเนินทำนอง และหากต้องใช้เพลงนี้ในการรำผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะยึดเสียงของเครื่องดนตรีอะไรเป็นหลักในการจับจังหวะ ฝึกการจับจังหวะด้วยตนเองโดยมีวิทยากรเป็นผู้คอยชี้แนะ (35 นาที)
4. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทดสอบความถูกต้องของการจับจังหวะในเพลงที่ได้ฝึกการฟังด้วยตนเองมาแล้วโดยการตบมือตามจังหวะให้วิทยากรเป็นผู้ประเมินความถูกต้องเป็นรายบุคคล หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนไหนตบจังหวะผิดให้ฝึกและทดสอบใหม่จนกว่าจะถูกต้อง (60 นาที)
4. ผู้จัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยถึงรูปแบบของกิจกรรมที่ได้ร่วมกันทำ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกันและชักถามวิทยากรเพิ่มเติมหากมีข้อสงสัย (10 นาที)

ขั้นสรุป

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถฟังจังหวะแล้วแยกเสียงของเครื่องประกอบจังหวะและเครื่องดำเนินทำนองได้ จึงส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดทักษะการจับจังหวะที่ถูกต้อง
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะการฟังเพื่อการจับจังหวะ

ครั้งที่ 9

การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยโดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ลักษณะการเรียนรู้ของ Gary and Kingsley มี 3 ประการได้แก่ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้เพราะมีวัตถุประสงค์หรือแรงจูงใจ การเรียนรู้เกิดจากการพยายามตอบสนองหลายรูปแบบเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายหรือการแก้ปัญหา และการตอบสนองจะต้องกระทำจนเป็นนิสัยนั้นหมายถึงการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2551: 29)

การทำกิจกรรมครั้งที่ 12 ผู้จัดกิจกรรมจะใช้วิธีให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะบุคคลที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนรู้ได้มากกว่า และดีกว่าบุคคลที่เป็นเพียงผู้รับหรือรอให้ผู้สอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ บุคคลที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดหมายและมีแรงจูงใจอยู่ในระดับที่สูง สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าบุคคลที่รอรับการสอนอย่างเดียว (Knowles, 1975: 14) ด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการปฏิบัติท่ารำตามจังหวะด้วยตนเองซ้ำๆ เพื่อเป็นการหาวิธีการเรียนรู้และจดจำด้วยวิธีการของตนเอง โดยมีผู้มีความรู้เป็นผู้คอยชี้แนะ ผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งทางด้านทักษะปฏิบัติและทักษะการจับจังหวะ ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังการการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา และร่วมกันสรุปเกี่ยวกับวิธีการจับจังหวะที่ถูกต้อง และทำนาฏยศัพท์ในกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 30 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมเปิดเพลงบรรเลงซึ่งเป็นเพลงที่ใช้ในการทำกิจกรรมในครั้งที่ผ่านมาให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฟังพร้อมทั้งจับจังหวะพร้อมกันอีกครั้ง (10 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมถ่ายทอดท่ารำที่เป็นท่าพื้นฐานง่ายๆและทำนาฏยศัพท์ที่ได้ฝึกไปแล้วในกิจกรรมกายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย โดยไม่มีเพลงประกอบจำนวน 10 ท่า ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม (20 นาที)
3. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมลองนำเพลงที่ได้ฝึกการฟังและการจับจังหวะแล้วในกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา มาประกอบกับท่ารำที่ได้รับการถ่ายทอดด้วยตนเองและฝึกซ้อมจนเกิดความจำ โดยมีวิทยากรเป็นผู้คอยชี้แนะเมื่อเกิดข้อสงสัย (60 นาที)
4. นำมาปฏิบัติให้วิทยากรเป็นผู้ประเมินว่าปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องและตรงจังหวะหรือไม่เป็นรายบุคคล หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนไหนปฏิบัติไม่ถูกต้องให้ฝึกและทดสอบใหม่จนกว่าจะถูก (50 นาที)
5. ผู้จัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยถึงรูปแบบของกิจกรรมที่ได้ร่วมกันทำ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (10 นาที)

ขั้นสรุป

(10 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถจับจังหวะของเพลงได้ถูกต้อง จึงส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงได้ถูกต้อง
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. จากผลการประเมินตนเองของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในแบบประเมินตนเอง

ครั้งที่ 10

ประเมินทักษะและปัจเจกนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลการฝึกทักษะปฏิบัติหลังเข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดงความรู้สึกรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทราบพร้อมทั้งรับฟังความรู้สึกของผู้อื่น
3. เพื่อยุติการทำกิจกรรมและนัดหมายเพื่อติดตามผลครั้งต่อไป

แนวคิด

การจัดกิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายช่วยส่งเสริมให้มนุษย์พัฒนาขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านสังคม และด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น การจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันโดยใช้เทคนิคต่างๆ ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่มจึงช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นหลายด้าน และด้านหนึ่งที่สำคัญคือทักษะทางด้านสังคม เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น (Button, 1974: 1 - 2)

การวัดผลการศึกษา(educational measurement) เป็นกระบวนการกำหนดหรือค้นหาจำนวน ปริมาณ คุณลักษณะพฤติกรรม ความสามารถของบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือเป็นหลักในการวัด ดังนั้น การวัดผลการศึกษาจึงเป็นการวัดเพื่อค้นหาผลการจัดการเรียนการสอนจากเครื่องมือในการวัดโดยใช้แบบทดสอบ การตรวจผลงาน การสอบถาม การสังเกต หรือการจดบันทึก โดยผลการวัดที่ได้จะอยู่ในรูปน้ำหนักคะแนนและถือว่าเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนการสอน ที่เรียกกันว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2559: ออนไลน์)

การทำกิจกรรมครั้งที่ 13 ผู้จัดกิจกรรมต้องการทราบถึงผลการพัฒนาทักษะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าเกิดการแก้ไขปัญหาด้านทักษะปฏิบัติในท่าที่เป็นปัญหาหรือไม่ อีกทั้งต้องการพัฒนาทางด้านทัศนคติ ความสนใจ และการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม บุคคลจะต้องมีทัศนคติที่ดีและมีการเคารพซึ่งกันและกันจึงจะอยู่ร่วมกันได้ นอกจากนี้แล้วก็ยังทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมก่อให้เกิดการพัฒนาความสนใจและความสามารถที่แน่นอนที่มีอยู่ในตัวบุคคลให้ดีขึ้น

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยสอบถามถึงความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการทำกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้จัดกิจกรรมชี้แจงกติกาและขั้นตอนในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทราบ

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทบทวนท่ากายบริหารในส่วนต่างๆที่ได้ปฏิบัติในกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา (30 นาที)
2. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแยกพระและนางและแบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 3 คน หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มออกมาปฏิบัติทำนาวุธศัพทที่เป็นปัญหาในระดับสูง ได้แก่
 - ส่วนศีรษะและลำตัว ได้แก่ การลักคอก การกดและเปิดปลายคาง การกดเกรียวข้าง การกดหน้าทับ การตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระท่ายไหล่
 - การเพื่อพัฒนาส่วนขาและเท้า ได้แก่ การเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง การกระดกเท้า การตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้า

เพื่อเป็นการประเมินหลังการทำกิจกรรมโดยอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับอุดมศึกษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเป็นรายบุคคล (60 นาที)

3. ผู้จัดกิจกรรมแจกซองจดหมายให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเขียนข้อความที่อยากจะบอกแก่ผู้อื่น จะเป็นความประทับใจ ความในใจ คำขอบคุณ หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้อื่นทำให้เรารู้สึกประทับใจ จากนั้นนำไปส่งให้คนที่ประทับใจ เปิดโอกาสให้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (30 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวสรุปผลในการทำกิจกรรมทั้งหมด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม และกล่าวขอบคุณพร้อมทั้งปิดกิจกรรม

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม และเห็นถึงคุณค่าในบุคคลอื่น ก่อให้เกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้นต่อไป
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม

2. ค่าดัชนี IOC จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางแสดงค่าดัชนี IOC กิจกรรมเสริมหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (N = 5)

กิจกรรมที่	ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่าดัชนี IOC	การแปลผล
	1	2	3		
1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
10	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง พบว่าค่าความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าดัชนีสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00

**3. แผนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้า
ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย**

ตารางกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย (จำนวน 13 ครั้ง)

ครั้งที่	กิจกรรม	ปัญหาที่จะแก้ไข	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
1	ปฐมนิเทศ สร้าง ความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง (จำนวน 3 ชั่วโมง)	- ไม่มี -	1. เพื่อสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้จัดกิจกรรม กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผู้เข้าร่วมกิจกรรม ด้วยกันเอง ก่อให้เกิด ความร่วมมือในการทำ กิจกรรม 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมเข้าใจ วัตถุประสงค์ในการจัด กิจกรรม ทำข้อตกลง ร่วมกัน เตรียมความ พร้อมก่อนการฝึกหัด นาฏศิลป์ และนัด หมายวัน เวลาในการ จัดกิจกรรม	- แนวคิดการจัด กิจกรรมกลุ่ม (จุฑานุช บุษปวนิช. 2547: 17) - แนวคิดก่อนการฝึกหัด นาฏศิลป์ไทย ได้แก่ การ กำหนดลักษณะของ ผู้เรียนพระ-นาง และฝึก การดัดตัวเพื่อเตรียม ความพร้อมทางร่างกาย ก่อนการฝึกหัดต่อไป (นพรัตน์ หวังในธรรม. 2559: สัมภาษณ์)
2	การพัฒนาด้าน นาฏศัพท์ (จำนวน 3 ชั่วโมง)	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ นาฏศัพท์	1. เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมใน เรื่องความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับ นาฏศัพท์ก่อนการฝึก ทักษะปฏิบัติ	- แนวคิดเทคนิคที่ใช้ใน กิจกรรมกลุ่ม (ทิตนา เขมมณี. 2546: 27) - องค์ความรู้เกี่ยวกับ นาฏศัพท์

ครั้งที่	กิจกรรม	ปัญหาที่จะแก้ไข	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
3	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว (จำนวน 3 ชั่วโมง)	ทักษะปฏิบัติ 4 ท่า - ลักษณะการลักคอก - ลักษณะกอดและเปิดปลายคาง - ลักษณะกอดเกรียวข้าง - ลักษณะกอดหน้าทับ	1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการลักคอก การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกรียวข้าง และการกอดหน้าทับให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- ทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำของธอร์นไดค์ (กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) - แนวคิดวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย (อมรา กล้าเจริญ. 2535: 51) - แนวคิดความจำของประสาทและกล้ามเนื้อ (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์)
4	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว (จำนวน 3 ชั่วโมง)	ทักษะปฏิบัติ 3 ท่า - ลักษณะการตีไหล่ - ลักษณะการใช้หน้าหนัง - ลักษณะการกระทย ไหล่	1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การใช้หน้าหนัง และการกระทย ไหล่ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- ทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำของธอร์นไดค์ (กิตติ ยกเทพ. 2555: ออนไลน์) - แนวคิดวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย (อมรา กล้าเจริญ. 2535: 51) - แนวคิดความจำของประสาทและกล้ามเนื้อ (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์)

ครั้งที่	กิจกรรม	ปัญหาที่จะแก้ไข	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
5	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว (จำนวน 3 ชั่วโมง)	ทักษะปฏิบัติ 2 ท่า - ลักษณะการยกตัว - ลักษณะการยกเอียง	1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการยกตัว และการยกเอียง ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- ทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำของธอร์นไดค์ (กิตติ ยกเทพ. 2555: ออนไลน์) - แนวคิดวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย (อมรา กล้าเจริญ. 2535: 51) - แนวคิดความจำของประสาทและกล้ามเนื้อ (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์)
6	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนแขนและมือ (จำนวน 3 ชั่วโมง)	ไม่มีปัญหาในระดับสูง	1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของแขนและมือ ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การตั้งวง และการจับ	- ทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำของธอร์นไดค์ (กิตติ ยกเทพ. 2555: ออนไลน์) - แนวคิดวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย (อมรา กล้าเจริญ. 2535: 51) - แนวคิดความจำของประสาทและกล้ามเนื้อ (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์)

ครั้งที่	กิจกรรม	ปัญหาที่จะแก้ไข	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
7	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า (จำนวน 3 ชั่วโมง)	ทักษะปฏิบัติ 3 ท่า - ลักษณะการเหลื่อมเท้า - ลักษณะการก้าวข้าง - ลักษณะการกระดกเท้า	1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้าให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- ทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำของธอร์นไคค์ (กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) - แนวคิดวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย (อมรา กล้าเจริญ. 2535: 51) - แนวคิดความจำของประสาทและกล้ามเนื้อ (วีระยุทธ เซาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์)
8	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า (จำนวน 3 ชั่วโมง)	ทักษะปฏิบัติ 2 ท่า - ลักษณะการตบเท้า - ลักษณะฉายเท้า	1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า และการฉายเท้า ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- ทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำของธอร์นไคค์ (กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) - แนวคิดวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย (อมรา กล้าเจริญ. 2535: 51) - แนวคิดความจำของประสาทและกล้ามเนื้อ (วีระยุทธ เซาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์)

ครั้งที่	กิจกรรม	ปัญหาที่จะแก้ไข	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
9	การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า (จำนวน 3 ชั่วโมง)	ทักษะปฏิบัติ 1 ท่า - ลักษณะการถัดเท้า	1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนองขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการถัดเท้าให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- ทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำของธอร์นไคค์ (กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) - แนวคิดวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย (อมรา กล้าเจริญ. 2535: 51) - แนวคิดความจำของประสาทและกล้ามเนื้อ (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์)
10	การฟังเพื่อการจับจังหวะ (จำนวน 3 ชั่วโมง)	ทักษะการฟังและจับจังหวะ	1. เพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟังจังหวะและมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจับจังหวะให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- แนวคิดลักษณะการเรียนรู้ของ Gary and Kingsley (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2551: 29) - แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Knowles. 1975: 14)
11	ทดสอบการฟังเพื่อการจับจังหวะ (จำนวน 2 ชั่วโมง)	- ไม่มี -	1. เพื่อประเมินทักษะด้านการฟังจังหวะและมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจับจังหวะให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- แนวคิด หลักการในการวัดและประเมินผลการศึกษา (มหาวิทยาลัยทักษิณ. 2559: สัมภาษณ์)

ครั้งที่	กิจกรรม	ปัญหาที่จะแก้ไข	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
12	การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ (จำนวน 3 ชั่วโมง)	การจดจำและปฏิบัติท่ารำในเพลงที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง	1. เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยโดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	- แนวคิดลักษณะการเรียนรู้ของ Gary and Kingsley (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2551: 29) - แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Knowles. 1975: 14)
13	ประเมินทักษะและปัจจัยนิเทศ (จำนวน 3 ชั่วโมง)	- ไม่มี -	1. เพื่อประเมินผลการฝึกทักษะปฏิบัติหลังเข้าร่วมกิจกรรม 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดงความรู้สึกรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทราบพร้อมทั้งรับฟังความรู้สึกของผู้อื่น 3. เพื่อยุติการทำกิจกรรมและนัดหมายเพื่อติดตามผลครั้งต่อไป	- แนวคิดกิจกรรมกลุ่ม (Button. 1974: 1 - 2) - แนวคิด หลักการในการวัดและประเมินผลการศึกษา (มหาวิทยาลัยทักษิณ. 2559: สัมภาษณ์)

ครั้งที่ 1

ปฐมนิเทศ สร้างความสัมพันธ์ และรู้จักตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าใจวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม ทำข้อตกลงร่วมกัน เตรียมความพร้อมก่อนการฝึกหัดนาฏศิลป์ และนัดหมายวัน เวลาในการจัดกิจกรรม
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้จัดกิจกรรมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันเอง ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรม

แนวคิด

แนวคิดกิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยส่งเสริมให้บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้สร้างความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่นตลอดจนเพื่อให้บุคคลได้มีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตนเองในทางที่พึงประสงค์ (จุฑานุช บุษปวนิช. 2547: 17) ดังนั้นการทำกิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าและประโยชน์ในการช่วยสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาบุคคลในด้านต่างๆ เช่นทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม เพราะกิจกรรมกลุ่มจะนำไปสู่การวิเคราะห์และปฏิบัติจริง ช่วยให้ผู้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น จึงพร้อมจะยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและพร้อมจะแก้ไขข้อบกพร่องนั้น

การเริ่มทำกิจกรรมครั้งแรกผู้จัดกิจกรรมต้องการสร้างความเข้าใจในตนเองของผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้นโดยการเปิดเผยตัวเอง เพราะการเปิดเผยตัวเองก็ยิ่งทำให้เรียนรู้ที่จะเข้าใจในตนเองและยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้ รวมไปถึงการเรียนรู้สิ่งที่เหมาะสมกับตนเองโดยการแยกพระแยกนาง ซึ่งแบ่งตามสรีระของแต่ละบุคคล การรับรู้และรู้จักความสามารถของตนเองผ่านการฝึกคัดตัว ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมของร่างกายก่อนการฝึกหัดนาฏศิลป์ เพราะการรู้จักตนเองเป็นรากฐานของการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และการรู้จักตนเองทำให้เข้าใจในผู้อื่นได้มากขึ้น ซึ่งการเข้าใจบุคคลอื่นจะทำให้เกิดการยอมรับในพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมา ดังนั้นการได้ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มย่อมเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันจนเกิดการยอมรับ ซึ่งส่งผลถึงความสัมพันธ์อันดีในการร่วมกันทำกิจกรรมต่อไป

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายพร้อมทั้งแนะนำตัวและทีมงานผู้ดำเนินกิจกรรม หลังจากนั้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแนะนำตัวเองทีละคน เพื่อทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน
2. ผู้จัดกิจกรรมชี้แจงวัตถุประสงค์ และข้อตกลงต่างๆให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทราบ เพื่อทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรมโดยรวม

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 25 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นร่วมกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมผ่อนคลายและเปิดใจยอมรับซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อการเปิดใจในการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ โดยใช้กิจกรรมเข้าจังหวะและเกมต่างๆ (50 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของละครพระและละครนาง หลังจากนั้นแยกกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามลักษณะสีระของผู้เรียนละครพระ และลักษณะของผู้เรียนละครนาง โดยครูผู้สอนในรายวิชานาฏศิลป์ไทยเป็นผู้กำหนด (30 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมสาริตประกอบการอธิบายท่าดัดตัวเป็นการเตรียมความพร้อมทางร่างกายก่อนการฝึกหัดทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยเพื่อให้การเคลื่อนไหวเมื่อปฏิบัติท่ารำเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีพลังให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย การดัดมือ การดัดแขน การดัดหลัง การดัดตัว (50 นาที)
4. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึก หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมแจกสมุดบันทึกกิจกรรม ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้อย่างสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเปิดเผยตัวตนและรู้ถึงศักยภาพของตนเอง ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีและมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการทำกิจกรรมต่างๆ ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและนำมาซึ่งความร่วมมือในการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. จากผลการประเมินตนเองของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในแบบประเมินตนเอง

ครั้งที่ 2

การพัฒนาด้านนาฏยศัพท์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ก่อนการฝึกทักษะปฏิบัติ

แนวคิด

เกมเป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่นำมาใช้ในการเรียนรู้ได้ดีโดยผู้จัดกิจกรรมจะสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะมีผลออกมาเป็นการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้เกิดการวิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและยังช่วยให้เกิดความสนุกสนานอีกด้วย (ทศนา เขมมณี. 2546: 27)

การทำกิจกรรมครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้เชิญวิทยากรมาบรรยายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยในเรื่องของนาฏยศัพท์ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการฝึกปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทย เป็นเหมือนศัพท์เทคนิคที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้ฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ซึ่งถือได้ว่าผู้ที่ฝึกปฏิบัติทักษะทางด้านนาฏศิลป์ให้ได้ดีนั้นควรมีองค์ความรู้ทางด้านนาฏยศัพท์ที่ดีด้วย และใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยเกม (Games) เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการเรียนรู้ได้ดี โดยผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้สร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะมีผลออกมาเป็นการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้อีกด้วย

ในกิจกรรมครั้งนี้เป็นการแก้ปัญหาในเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มและกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเกม

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมาพร้อมทั้งยกตัวอย่างกิจกรรมขึ้นมาทบทวนเพื่อสร้างความตื่นตัวในการเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมเริ่มพูดคุยเกี่ยวกับความรู้ด้านนาฏศิลป์ที่เป็นความรู้เดิมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และชักชวนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนใจที่จะเรียนรู้ พร้อมทั้งแนะนำวิทยากร

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยเบื้องต้นในเรื่องนาฏยศัพท์ (60 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะต้องมีทั้งละครพระและละครนาง หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มแยกกันไปเล่นเกมเพื่อเก็บคะแนน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน แต่ละส่วนจะเป็นเกมตอบคำถามเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ในส่วนต่างๆ โดยใช้เวลาส่วนละ 15 นาที ได้แก่ 1. ส่วนหัวและลำตัว 2. ส่วนแขนและมือ 3. ส่วนขาและเท้า โดยกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รับรางวัล (50 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยถึงรูปแบบของกิจกรรมที่ได้ร่วมกันทำ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และชักถามวิทยากรเพิ่มเติมหากมีข้อสงสัย (10 นาที)
4. ผู้จัดกิจกรรมแจกแบบทดสอบความรู้ด้านนาฏยศัพท์ที่วิทยากรเป็นผู้ออกเพื่อใช้ประเมินผลการเรียนรู้ด้านนาฏยศัพท์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม (25 นาที)

ขั้นสรุป

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดองค์ความรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ และเล็งเห็นถึงความสำคัญของนาฏยศัพท์ที่ส่งผลทำให้การฝึกทักษะปฏิบัติได้ดีขึ้น
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. จากผลทดสอบความรู้ด้านนาฏยศัพท์

ครั้งที่ 3

การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการลักคอค การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกรียวข้าง การกอดหน้าทับ ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ใช้หลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์ (กิตติ ยกเทพ. 2555: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา กล้าเจริญ ที่กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยว่า วิธีการสอนใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยการใช้การฝึกซ้ำและบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้จัดกิจกรรมได้นำหลักของการฝึกหัดและการกระทำซ้ำๆจนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์มาใช้ เนื่องมาจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆเป็นระยะเวลานานในระดับหนึ่งนั้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ (Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิด และจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory (วีระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์) ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆจึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆให้เป็นไปโดยอัตโนมัติและถูกต้องด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการกระทำซ้ำซึ่งเป็นการเน้นย้ำโดยนำวิธีบริหารร่างกายมาประยุกต์ใช้ ผ่านกิจกรรมการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยศีรษะและลำตัว โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการลักคอค การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกรียวข้าง และการกอดหน้าทับ เป็นหลัก

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย ในครั้งที่ 3 เป็นการพัฒนาในส่วนของศีรษะและลำตัว ได้แก่ ลักคอ การกดและเปิดปลายคาง การยืดตัว การตึงและการปล่อยไหล่ การกดไหล่ การกดเกรียวข้าง การกดหน้าทับ โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการลักคอ การกดและเปิดปลายคาง การกดเกรียวข้าง และการกดหน้าทับ
3. ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมและแบ่งพื้นที่ให้เว้นช่องว่างระหว่างกันให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่ศีรษะจนถึงสะโพก (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายประกอบการสาธิตการบริหารร่างกายในจุดต่างๆไล่ตั้งแต่ศีรษะไปจนถึงสะโพก พร้อมทั้งสอดแทรกศัพท์ที่ใช้เรียกในทางนาฏศิลป์ ที่เรียกว่า นาฏยศัพท์ โดยมีท่ากายบริหาร 1 ท่า ต่อการบริหารร่างกายเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนศีรษะและลำตัวใน 1 จุด และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติซ้ำท่าเดิมตามจังหวะเพลงจนจบ 1 เพลง แล้วจึงเปลี่ยนไปปฏิบัติท่าอื่นๆเพื่อบริหารในจุดอื่นๆต่อไป (การปฏิบัติเพื่อพัฒนาในท่าดังต่อไปนี้ การเอียงศีรษะ การลักคอ การกดและเปิดปลายคาง การตึงและการปล่อยไหล่ การยืดตัว การกดไหล่ การกดเกรียวข้าง และการกดหน้าทับ รวมทั้งหมัดนับเป็น 1 รอบ โดยให้ปฏิบัติทั้งหมด 3 รอบ สลับพัก ทั้งนี้ในท่าที่มีปัญหาในระดับสูงในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่ การลักคอ การกดและเปิดปลายคาง การกดเกรียวข้าง และการกดหน้าทับ จะใช้ระยะเวลามากกว่าท่าอื่นๆเพื่อเป็นการมุ่งเน้นการแก้ปัญหา) (95 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการเกี่ยวกับสัดส่วนในจุดที่ใช้ในการปฏิบัตินาฏศิลป์ในส่วนของศีรษะและลำตัวที่เป็นปัญหา 4 ท่า ได้แก่ การลักคอก การกอดและเปิดปลายคาง การกอดเกรียวข้าง และการกอดหน้าทับ ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งสุดท้าย

ครั้งที่ 4

กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การใช้หน้าหนัง และการกระท่ายไหล่ ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ใช้หลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์ (กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา กล้าเจริญ ที่กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยว่า วิธีการสอนใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยการใช้การฝึกซ้ำและบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้จัดกิจกรรมได้นำหลักของการฝึกหัดและการกระทำซ้ำๆจนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์มาใช้ เนื่องมาจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆเป็นระยะเวลานานในระดับหนึ่งนั้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ (Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิด และจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory (วิระยุทธ เชาวน์ปรีชา. 2559: ออนไลน์) ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆจึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆให้เป็นไปโดยอัตโนมัติและถูกต้องด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการกระทำซ้ำๆซึ่งเป็นการเน้นย้ำโดยนำวิธีบริหารร่างกายมาประยุกต์ใช้ ผ่านกิจกรรมกายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระท่ายไหล่ เป็นหลัก

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย ในครั้งที่ 4 เป็นการพัฒนาในส่วนของศีรษะและลำตัว ได้แก่ การกล่อมหน้า การตีไหล่ การใช้หน้าหนัง และการกระท่ายไหล่ โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การใช้หน้าหนัง และการกระท่ายไหล่
3. ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมและแบ่งพื้นที่ให้เว้นช่องว่างระหว่างกันให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่ศีรษะจนถึงสะโพก (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายประกอบการสาธิตการบริหารร่างกายในจุดต่างๆไล่ตั้งแต่ไหล่ไปจนถึงสะโพก พร้อมทั้งสอดแทรกศัพท์ที่ใช้เรียกในทางนาฏศิลป์ ที่เรียกว่า นาฏยศัพท์ โดยมีท่าการบริหาร 1 ท่า ต่อการบริหารร่างกายเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนศีรษะและลำตัว 1 จุด และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติซ้ำท่าเดิมตามจังหวะเพลง จนจบ 1 เพลง แล้วจึงเปลี่ยนไปปฏิบัติท่าอื่นๆเพื่อบริหารในจุดอื่นต่อไป (การปฏิบัติเพื่อพัฒนาในท่าดังต่อไปนี้ การกล่อมหน้า การตีไหล่ การใช้หน้าหนัง และการกระท่ายไหล่ รวมทั้งหมดนับเป็น 1 รอบ โดยปฏิบัติทั้งหมด 3 รอบ สลับพัก) (95 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการเกี่ยวกับสัดส่วนในจุดที่ใช้ในการปฏิบัติงานศิลป์ ในส่วนของศีรษะและลำตัว ที่เป็นปัญหา 5 ท่า ได้แก่ การตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเขี้ยว และการกระหายไหล่ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งสุดท้าย

ครั้งที่ 5

การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของศีรษะและลำตัวตั้งแต่หัวไหล่ถึงสะโพก โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระพ่ายไหล่ ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ใช้หลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์ (กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา กล้าเจริญ ที่กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยว่า วิธีการสอนใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยการใช้การฝึกซ้ำและบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้จัดกิจกรรมได้นำหลักของการฝึกหัดและการกระทำซ้ำๆจนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์มาใช้ เนื่องมาจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆเป็นระยะเวลาอันยาวนานในระดับหนึ่งนั้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ (Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิด และจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory (วิระยุทธ เซาร์ปรีชา. 2559: ออนไลน์) ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆจึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆให้เป็นไปโดยอัตโนมัติและถูกต้องด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการกระทำซ้ำๆซึ่งเป็นการเน้นย้ำโดยนำวิธีบริหารร่างกายมาประยุกต์ใช้ ผ่านกิจกรรมการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนศีรษะและลำตัว โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระพ่ายไหล่ เป็นหลัก

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย ในครั้งที่ 4 เป็นการพัฒนาในส่วนของศีรษะและลำตัว ได้แก่ การลักคอก การยกเยื้อง และการกระท่ายไหล โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการยกตัว และการยกเยื้อง
3. ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมและแบ่งพื้นที่ให้เว้นช่องว่างระหว่างกันให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาดังแต่ศีรษะจนถึงสะโพก (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายประกอบการสาธิตการบริหารร่างกายในจุดต่างๆไล่ตั้งแต่ไหล่ไปจนถึงสะโพก พร้อมทั้งสอดแทรกศัพท์ที่ใช้เรียกในทางนาฏศิลป์ ที่เรียกว่า นาฏยศัพท์ โดยมีท่ากายบริหาร 1 ท่า ต่อการบริหารร่างกายเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนศีรษะและลำตัว 1 จุด และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติซ้ำท่าเดิมตามจังหวะเพลง จนจบ 1 เพลง แล้วจึงเปลี่ยนไปปฏิบัติท่าอื่นๆเพื่อบริหารในจุดอื่นต่อไป (การปฏิบัติเพื่อพัฒนาในท่าดังต่อไปนี้ การลักคอก การยกตัว และการยกเยื้อง รวมทั้งหมดนับเป็น 1 รอบ โดยปฏิบัติทั้งหมด 3 รอบ สลับพัก) (95 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการเกี่ยวกับสัดส่วนในจุดที่ใช้ในการปฏิบัติงานศิลป์ ในส่วนของศีรษะและลำตัว ที่เป็นปัญหา 5 ท่า ได้แก่ การตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระท่ายไหล่ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งสุดท้าย

ครั้งที่ 6

การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนแขนและมือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของแขนและมือให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แก่ การตั้งวง และการจับ

แนวคิด

ใช้หลักของทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์ (กิตติ ยกเทพ.2555: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา กล้าเจริญ ที่กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยว่า วิธีการสอนใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยการใช้การฝึกซ้ำและบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้จัดกิจกรรมได้นำหลักของการฝึกหัดและการกระทำซ้ำๆจนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์มาใช้ เนื่องมาจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆเป็นระยะเวลาในในระดับหนึ่งนั้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ (Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิด และจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์) ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆจึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆให้เป็นไปโดยอัตโนมัติและถูกต้องด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการกระทำซ้ำซึ่งเป็นการเน้นย้ำโดยนำวิธีบริหารร่างกายมาประยุกต์ใช้ โดยกิจกรรมครั้งนี้จะเป็นการพัฒนาทักษะในส่วนของแขนและมือโดยไม่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องใดเป็นพิเศษ

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย ในครั้งที่ 5 เป็นการพัฒนาในส่วนของแขนและมือ ได้แก่ การตั้งวงในระดับต่างๆ และการจับเคลื่อนไหว
3. ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมและแบ่งพื้นที่ให้เว้นช่องว่างระหว่างกันให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่แขนและขา (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติท่าดัดตัวในส่วนของแขนและมือเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของร่างกาย (15 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายประกอบการสาธิตการบริหารร่างกายในจุดต่างๆไล่ตั้งแต่แขนถึงปลายนิ้ว พร้อมทั้งสอดแทรกศัพท์ที่ใช้เรียกในทางนาฏศิลป์ ที่เรียกว่า นาฏยศัพท์ โดยมีท่าการบริหาร 1 ท่า ต่อการบริหารร่างกายเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของแขนและมือ 1 จุด และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติซ้ำท่าเดิมตามจังหวะเพลง จังหวะ 1 เพลง แล้วจึงเปลี่ยนไปปฏิบัติท่าอื่นๆเพื่อการบริหารในจุดอื่นต่อไป (การปฏิบัติเพื่อพัฒนาในท่าการตั้งวงในระดับต่างๆ รวมทั้งท่าที่เป็นท่าเชื่อมจากท่าจับเป็นวงในระดับต่างๆ รวมทั้งหมดนับเป็น 1 รอบ โดยปฏิบัติทั้งหมด 3 รอบ สลับพัก) (80 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการเกี่ยวกับสัดส่วนในจุดที่ใช้ในการปฏิบัติงานศิลป์ ในส่วนของแขนและมือ ซึ่งประกอบไปด้วย การตั้งวงในระดับต่างๆ และการจับ ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งสุดท้าย

ครั้งที่ 7

กายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้าให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ใช้หลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์ (กิตติ ยกเทพ. 2555: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา กล้าเจริญ ที่กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยว่า วิธีการสอนใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยการใช้การฝึกซ้ำและบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้จัดกิจกรรมได้นำหลักของการฝึกหัดและการกระทำซ้ำๆ จนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์มาใช้ เนื่องมาจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆ เป็นระยะเวลานานในระดับหนึ่งนั้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ (Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิด และจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory (วิระยุทธ เชาวปรีชา. 2559: ออนไลน์) ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆ จึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆ ให้เป็นไปโดยอัตโนมัติและถูกต้องด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมต้องการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการกระทำซ้ำซึ่งเป็นการเน้นย้ำโดยนำวิธีบริหารร่างกายมาประยุกต์ใช้ ผ่านกิจกรรมกายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้าเป็นหลัก

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย ในครั้งที่ 6 เป็นการพัฒนาในส่วนของการท่าและเท้า ได้แก่ ท่า หักเข้า ซ้อมเท้า และเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้าเป็นหลัก
3. ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมและแบ่งพื้นที่ให้เว้นช่องว่างระหว่างกันให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 30 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่ขาและเท้า (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมดัดตัวในส่วนของการท่าเพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นของร่างกายก่อนการฝึกหัด โดยผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้ช่วยฝึกการดัดขาให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งคุกเข่าให้เท้า ก้น และหลังส่วนบนชิดกำแพง แล้วให้ยกขาข้างหนึ่งเป็นเหมือนท่ากระดกเท้า(กระดกเฉียง) แล้วผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะดันขาข้างที่กระดกเท้าของผู้เข้าร่วมกิจกรรมชิดกับกำแพง ทำค้างไว้ข้างละ 1 นาที แล้วสลับทำอีกข้างหนึ่ง (40 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายประกอบการสาธิตการบริหารร่างกายในจุดต่างๆไล่ตั้งแต่ขาถึงปลายเท้า พร้อมทั้งสอดแทรกศัพท์ที่ใช้เรียกในทางนาฏศิลป์ ที่เรียกว่า นาฏยศัพท์ โดยมีท่าการบริหาร 1 ท่า ต่อการบริหารร่างกายเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้าใน 1 จุด และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติซ้ำท่าเดิมตามจังหวะเพลง จนจบ 1 เพลง แล้วจึงเปลี่ยนไปปฏิบัติท่าอื่นๆเพื่อบริหารในจุดอื่นต่อไป (การปฏิบัติเพื่อพัฒนาในท่าดังต่อไปนี้ การเหลื่อมเท้า การประเท้า การยกเท้า การห่มเข้า การก้าวหน้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้า รวมทั้งหมดนับเป็น 1 รอบ โดยปฏิบัติทั้งหมด 3 รอบ สลับพัก ทั้งนี้ในท่าที่มีปัญหาในระดับสูงในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่ การเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้าเป็นหลัก จะใช้ระยะเวลามากกว่าท่าอื่นๆเพื่อเป็นการมุ่งเน้นการแก้ปัญหา) (80 นาที)

ขั้นสรุป

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการเกี่ยวกับสัดส่วนในจุดที่ใช้ในการปฏิบัตินาฏศิลป์ ในส่วนของขาและเท้า ที่เป็นปัญหา 3 ท่า ได้แก่ การเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง และการกระดกเท้า ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งสุดท้าย

ครั้งที่ 8

การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า และการฉายเท้า ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ใช้หลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์ (กิตติ ยกเทพ. 2555: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา กล้าเจริญ ที่กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยว่า วิธีการสอนใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยการฝึกซ้ำและบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้จัดกิจกรรมได้นำหลักของการฝึกหัดและการกระทำซ้ำๆ จะเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์มาใช้ เนื่องมาจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆ เป็นเวลานานในระดับหนึ่งนั้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ (Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิด และจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory (วิระยุทธ เชาวปริชา. 2559: ออนไลน์) ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆ จึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆ ให้เป็นไปโดยอัตโนมัติและถูกต้องด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการกระทำซ้ำๆ ซึ่งเป็นการเน้นย้ำโดยนำวิธีบริหารร่างกายมาประยุกต์ใช้ ผ่านกิจกรรมการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้าเป็นหลัก

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย ในครั้งที่ 6 เป็นการพัฒนาในส่วนของการท่าและเท้า ได้แก่ ท่า หักท่า ซ้อมท่า และเท้าโดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า และการฉายเท้าเป็นหลัก
3. ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมและแบ่งพื้นที่ให้เว้นช่องว่างระหว่างกันให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาดังแต่ท่าและเท้า (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายประกอบการสาธิตการบริหารร่างกายในจุดต่างๆไล่ตั้งแต่ขาถึงปลายเท้า พร้อมทั้งสอดแทรกศัพท์ที่ใช้เรียกในทางนาฏศิลป์ ที่เรียกว่า นาฏยศัพท์ โดยมีท่าการบริหาร 1 ท่า ต่อการบริหารร่างกายเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้าใน 1 จุด และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติซ้ำท่าเดิมตามจังหวะเพลง จนจบ 1 เพลง แล้วจึงเปลี่ยนไปปฏิบัติท่าอื่นๆเพื่อบริหารในจุดอื่นต่อไป (การปฏิบัติเพื่อพัฒนาในท่าดังต่อไปนี้ การตบเท้า การเตะเท้า การฉายเท้า การจรดเท้า การส่ายเท้า การเขย่งเท้า และการย่อเท้า รวมทั้งหมดนับเป็น 1 รอบ โดยปฏิบัติทั้งหมด 3 รอบ สลับพัก ทั้งนี้ในท่าที่มีปัญหาในระดับสูงในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่ การตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้าเป็นหลัก จะใช้ระยะเวลามากกว่าท่าอื่นๆเพื่อเป็นการมุ่งเน้นการแก้ปัญหา) (95 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการเกี่ยวกับสัดส่วนในจุดที่ใช้ในการปฏิบัตินาฏศิลป์ ในส่วนของขาและเท้า ที่เป็นปัญหา 3 ท่า ได้แก่ การตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้า ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งสุดท้าย

ครั้งที่ 9

การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทยในส่วนของขาและเท้า โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการถัดเท้า ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ใช้หลักของทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ของธอร์นไดค์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์ (กิตติ ยกเทพ. 2555: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรา กล้าเจริญ ที่กล่าวถึงวิธีการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทยว่า วิธีการสอนใช้วิธีการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ โดยการใช้การฝึกซ้ำและบ่อยครั้งจนผู้เรียนสามารถจำได้

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ผู้จัดกิจกรรมได้นำหลักของการฝึกหัดและการกระทำซ้ำๆจนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์มาใช้ เนื่องมาจากการกระทำหรือปฏิบัติซ้ำๆเป็นระยะเวลานานในระดับหนึ่งนั้น ย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้และจดจำของประสาทในระยะยาวโดยอัตโนมัติ (Reflexive (Implicit) memory) เป็นความจำที่ไม่ต้องการความคิด และจะเกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานของร่างกายและมัดกล้ามเนื้อ เรียกว่า muscle memory (วิระยุทธ เชาว์ปรีชา. 2559: ออนไลน์) ดังนั้นการฝึกปฏิบัติในท่าที่ถูกต้องซ้ำๆจึงส่งผลต่อการเคลื่อนไหวในการแสดงท่าทางต่างๆให้เป็นไปโดยอัตโนมัติและถูกต้องด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการกระทำซ้ำซึ่งเป็นการเน้นย้ำโดยนำวิธีบริหารร่างกายมาประยุกต์ใช้ ผ่านกิจกรรมการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้า โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการถัดเท้า และการฉายเท้าเป็นหลัก

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. แจ้งขอบเขตของการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทย ในครั้งที่ 6 เป็นการพัฒนาในส่วนของขาและเท้า ได้แก่ ขา หัวเข่า ข้อเท้า และเท้าโดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาในเรื่องการตบเท้า การขายเท้า และการถัดเท้าเป็นหลัก
3. ผู้จัดกิจกรรมจัดเตรียมและแบ่งพื้นที่ให้เว้นช่องว่างระหว่างกันให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายและบอกถึงอวัยวะต่างๆของร่างกายที่เป็นอวัยวะในจุดที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาตั้งแต่ขาและเท้า (30 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมอธิบายประกอบการสาธิตการบริหารร่างกายในจุดต่างๆไล่ตั้งแต่ขาถึงปลายเท้า พร้อมทั้งสอดแทรกศัพท์ที่ใช้เรียกในทางนาฏศิลป์ ที่เรียกว่า นาฏยศัพท์ โดยมีท่ากายบริหาร 1 ท่า ต่อการบริหารร่างกายเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนขาและเท้าใน 1 จุด และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติซ้ำท่าเดิมตามจังหวะเพลง จังหวะ 1 เพลง แล้วจึงเปลี่ยนไปปฏิบัติท่าอื่นๆเพื่อบริหารในจุดอื่นต่อไป (การปฏิบัติเพื่อพัฒนาในท่าดังต่อไปนี้ การชอยเท้า การขยั้นเท้า การสับเท้า และการถัดเท้า รวมทั้งหมดนับเป็น 1 รอบ โดยปฏิบัติทั้งหมด 3 รอบ สลับพัก ทั้งนี้ในท่าที่มีปัญหาในระดับสูงในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้แก่ การถัดเท้าเป็นหลัก จะใช้ระยะเวลามากกว่าท่าอื่นๆเพื่อเป็นการมุ่งเน้นการแก้ปัญหา) (95 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงความรู้สึกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการจัดการเกี่ยวกับสัดส่วนในจุดที่ใช้ในการปฏิบัตินาฏศิลป์ ในส่วนของขาและเท้า ที่เป็นปัญหา 3 ท่า ได้แก่ การตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้า ได้อย่างถูกต้องตามหลักของนาฏศิลป์ไทย
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งสุดท้าย

ครั้งที่ 10

การฟังเพื่อการจับจังหวะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟังจังหวะและมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจับจังหวะให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ลักษณะการเรียนรู้ของ Gary and Kingsley มี 3 ประการได้แก่ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้เพราะมีวัตถุประสงค์หรือแรงจูงใจ การเรียนรู้เกิดจากการพยายามตอบสนองหลายรูปแบบเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายหรือการแก้ปัญหา และการตอบสนองจะต้องกระทำจนเป็นนิสัยนั้นหมายถึงการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2551: 29)

การทำกิจกรรมครั้งที่ 11 ผู้จัดกิจกรรมจะใช้วิธีให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะบุคคลที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนรู้ได้มากกว่า และดีกว่าบุคคลที่เป็นเพียงผู้รับหรือรอให้ผู้สอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ บุคคลที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายและมีแรงจูงใจอยู่ในระดับที่สูง สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าบุคคลที่รอรับการสอนอย่างเดียว (Knowles, 1975: 14) ด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการฟังและจับจังหวะด้วยตนเองซ้ำๆ เพื่อเป็นการหาวิธีการเรียนรู้และจดจำด้วยวิธีการของตนเองโดยมีผู้มีความรู้ในด้านดนตรีไทยเป็นผู้ชี้แนะ ผ่านกิจกรรมการฟังเพื่อการจับจังหวะ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการจับจังหวะ โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจับจังหวะที่ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังการการจดจำและปฏิบัติทำรำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้จัดกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมพูดคุยกันในเรื่ององค์ประกอบของการแสดง ซึ่งดนตรีถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และชักชวนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนใจที่จะเรียนรู้ พร้อมทั้งแนะนำวิทยากร

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 30 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทย ในเรื่องการฟังจังหวะ โดยวิทยากรจะบรรยายประกอบการสาธิตการบรรเลงเพลงด้วยเครื่องดนตรีแต่ละชนิด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักเสียงของเครื่องดนตรีชนิดนั้นๆ (60 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมเปิดเพลงบรรเลงซึ่งเป็นเพลงที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีไทย แล้วให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกการฟัง พร้อมทั้งลองแยกเสียงว่าในเพลงที่เปิดนั้นใช้เครื่องดนตรีอะไรบรรเลงบ้าง โดยมีวิทยากรเป็นผู้คอยชี้แนะ (20 นาที)
3. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพิจารณาดูว่าเสียงของเครื่องดนตรีชิ้นไหนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ และเสียงของเครื่องดนตรีชิ้นไหนเป็นเครื่องดนตรีดำเนินทำนอง และหากต้องใช้เพลงนี้ในการรำผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะยึดเสียงของเครื่องดนตรีอะไรเป็นหลักในการจับจังหวะ ฝึกการฟังและการตบจังหวะด้วยตนเองโดยมีวิทยากรเป็นผู้คอยชี้แนะ (35 นาที)
4. ผู้จัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงรูปแบบของกิจกรรมที่ได้ร่วมกันทำ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกันและซักถามวิทยากรเพิ่มเติมหากมีข้อสงสัย (10 นาที)

ขั้นสรุป

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถฟังจังหวะแล้วแยกเสียงของเครื่องประกอบจังหวะและเครื่องดำเนินทำนองได้ จึงส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดทักษะการจับจังหวะที่ถูกต้อง
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติในกิจกรรมครั้งต่อไป

ครั้งที่ 11

ทดสอบการฟังเพื่อการจับจังหวะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินทักษะด้านการฟังจังหวะและมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจับจังหวะให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

การวัดผลการศึกษา(educational measurement) เป็นกระบวนการกำหนดหรือค้นหาจำนวน ปริมาณ คุณลักษณะพฤติกรรม ความสามารถของบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือเป็นหลักในการวัด ดังนั้น การวัดผลการศึกษาจึงเป็นการวัดเพื่อค้นหาผลการจัดการเรียนการสอนจากเครื่องมือในการวัดโดยใช้ แบบทดสอบ การตรวจผลงาน การสอบถาม การสังเกต หรือการจดบันทึก โดยผลการวัดที่ได้จะอยู่ใน รูปน้ำหนักคะแนนและถือว่าเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนการสอน ที่เรียกกันว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (มหาวิทยาลัยทักษิณ. 2559: ออนไลน์)

ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 12 ผู้จัดกิจกรรมต้องการทราบถึงผลการพัฒนาทักษะทางการฟังและ จับจังหวะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมผ่านการประเมินผลเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นการมุ่งค้นหาและพัฒนา ความสามารถหรือสมรรถภาพในด้านการฟังและจับจังหวะของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเมื่อผู้เข้าร่วม กิจกรรมเกิดการเรียนรู้ที่ดีย่อมส่งผลสัมฤทธิ์ต่อกิจกรรมครั้งต่อไป

ระยะเวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้จัดกิจกรรมชี้แจงกติกาและขั้นตอนในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วม

กิจกรรมทราบ

ขั้นตอนการ

(1 ชั่วโมง 30 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมประเมินผลการฟังเพื่อการจับใจหะเป็นรายบุคคล โดยอาจารย์ผู้สอนคนไทยในระดับอุดมศึกษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะข้อผิดพลาดเป็นรายบุคคล
2. ผู้จัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยแสดงความคิดเห็นถึงรูปแบบของกิจกรรมที่ได้ร่วมกันทำ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (15 นาที)

ขั้นสรุป

(15 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้ โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถฟังใจหะแล้วแยกเสียงของเครื่องประกอบใจหะและเครื่องดำเนินทำนองได้ จึงส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดทักษะการจับใจหะที่ถูกต้อง
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. จากผลการประเมินทักษะการฟังเพื่อการจับใจหะ

ครั้งที่ 12

การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทยโดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิด

ลักษณะการเรียนรู้ของ Gary and Kingsley มี 3 ประการได้แก่ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้เพราะมีวัตถุประสงค์หรือแรงจูงใจ การเรียนรู้เกิดจากการพยายามตอบสนองหลายรูปแบบเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายหรือการแก้ปัญหา และการตอบสนองจะต้องกระทำจนเป็นนิสัยนั้นหมายถึงการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2551: 29)

การทำกิจกรรมครั้งที่ 12 ผู้จัดกิจกรรมจะใช้วิธีให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะบุคคลที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนรู้ได้มากกว่า และดีกว่าบุคคลที่เป็นเพียงผู้รับหรือรอให้ผู้สอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ บุคคลที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายและมีแรงจูงใจอยู่ในระดับที่สูง สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าบุคคลที่รอรับการสอนอย่างเดียว (Knowles, 1975: 14) ด้วยหลักดังกล่าวผู้จัดกิจกรรมจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการปฏิบัติท่ารำตามจังหวะด้วยตนเองซ้ำๆ เพื่อเป็นการหาวิธีการเรียนรู้และจดจำด้วยวิธีการของตนเอง โดยมีผู้มีความรู้เป็นผู้คอยชี้แนะ ผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ โดยกิจกรรมครั้งนี้จะมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งทางด้านทักษะปฏิบัติและทักษะการจับจังหวะ ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังการการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลง

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ชั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยถึงกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา และร่วมกันสรุปเกี่ยวกับวิธีการจับจังหวะที่ถูกต้อง และทำนาฏยศัพท์ในกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 30 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมเปิดเพลงบรรเลงซึ่งเป็นเพลงที่ใช้ในการทำกิจกรรมในครั้งที่ผ่านมาให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฟังพร้อมทั้งจับจังหวะพร้อมกันอีกครั้ง (10 นาที)
2. ผู้จัดกิจกรรมถ่ายทอดท่ารำที่เป็นท่าพื้นฐานง่ายๆและทำนาฏยศัพท์ที่ได้ฝึกไปแล้วในกิจกรรมกายบริหารเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย โดยไม่มีเพลงประกอบจำนวน 10 ท่าให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม (20 นาที)
3. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมลองนำเพลงที่ได้ฝึกการฟังและการจับจังหวะแล้วในกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา มาประกอบกับท่ารำที่ได้รับการถ่ายทอดด้วยตนเองและฝึกซ้อมจนเกิดความจำ โดยมีวิทยากรเป็นผู้คอยชี้แนะเมื่อเกิดข้อสงสัย (60 นาที)
4. นำมาปฏิบัติให้วิทยากรเป็นผู้ประเมินว่าปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องและตรงจังหวะหรือไม่เป็นรายบุคคล หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนไหนปฏิบัติไม่ถูกต้องให้ฝึกและทดสอบใหม่จนกว่าจะถูกต้อง (50 นาที)
4. ผู้จัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนพูดคุยถึงรูปแบบของกิจกรรมที่ได้ร่วมกันทำ เพื่อเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (10 นาที)

ขั้นสรุป

(10 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมสรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับรู้ร่วมกัน
3. ผู้จัดกิจกรรมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบและเตรียมตัว

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถจับจังหวะของเพลงได้ถูกต้อง จึงส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการจดจำและปฏิบัติท่ารำที่มีแค่จังหวะและทำนองเพลงได้ถูกต้อง
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. จากผลการประเมินตนเองของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในแบบประเมินตนเอง

ครั้งที่ 13

ประเมินทักษะและปัจเจกนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลการฝึกทักษะปฏิบัติหลังเข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดงความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทราบพร้อมทั้งรับฟังความรู้สึกของผู้อื่น
3. เพื่อยุติการทำกิจกรรมและนัดหมายเพื่อติดตามผลครั้งต่อไป

แนวคิด

การจัดกิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายช่วยส่งเสริมให้มนุษย์พัฒนาขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านสังคม และด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น การจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันโดยใช้เทคนิคต่างๆ ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่มจึงช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นหลายด้าน และด้านหนึ่งที่สำคัญคือทักษะทางด้านสังคม เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น (Button. 1974: 1 - 2)

การวัดผลการศึกษา(educational measurement) เป็นกระบวนการกำหนดหรือค้นหาจำนวน ปริมาณ คุณลักษณะพฤติกรรม ความสามารถของบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือเป็นหลักในการวัด ดังนั้น การวัดผลการศึกษาจึงเป็นการวัดเพื่อค้นหาผลการจัดการเรียนการสอนจากเครื่องมือในการวัดโดยใช้แบบทดสอบ การตรวจผลงาน การสอบถาม การสังเกต หรือการจดบันทึก โดยผลการวัดที่ได้จะอยู่ในรูปน้ำหนักคะแนนและถือว่าเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนการสอน ที่เรียกกันว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (มหาวิทยาลัยทักษิณ. 2559: ออนไลน์)

การทำกิจกรรมครั้งที่ 13 ผู้จัดกิจกรรมต้องการทราบถึงผลการพัฒนาทักษะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าเกิดการแก้ไขปัญหาด้านทักษะปฏิบัติในท่าที่เป็นปัญหาหรือไม่ อีกทั้งต้องการพัฒนาทางด้านทัศนคติ ความสนใจ และการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม บุคคลจะต้องมีทัศนคติที่ดีและมีการเคารพซึ่งกันและกันจึงจะอยู่ร่วมกันได้ นอกจากนี้แล้วก็ยังทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมก่อให้เกิดการพัฒนาความสนใจและความสามารถที่แน่นอนที่มีอยู่ในตัวบุคคลให้ดีขึ้น

ระยะเวลาที่ใช้ 3 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวทักทายและพูดคุยสอบถามถึงความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการทำกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้จัดกิจกรรมชี้แจงกติกาและขั้นตอนในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทราบ

ขั้นดำเนินการ

(2 ชั่วโมง 20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทบทวนท่ากายบริหารในส่วนต่างๆที่ได้ปฏิบัติในกิจกรรมครั้งที่ผ่านๆมา (30 นาที)
2. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแยกพระและนางและแบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 3 คน หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มออกมาปฏิบัติทำนาวฤกษ์ศัพท์ที่เป็นปัญหาในระดับสูง ได้แก่
 - ส่วนศีรษะและลำตัว ได้แก่ การลักคอก การกดและเปิดปลายคาง การกดเกรียวข้าง การกดหน้าทับ การตีไหล่ การยกตัว การใช้หน้าหนัง การยกเอียง และการกระท่ายไหล่
 - การเพื่อพัฒนาส่วนขาและเท้า ได้แก่ การเหลื่อมเท้า การก้าวข้าง การกระดกเท้า การตบเท้า การฉายเท้า และการถัดเท้า

เพื่อเป็นการประเมินหลังการทำกิจกรรมโดยอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับอุดมศึกษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเป็นรายบุคคล (60 นาที)

3. ผู้จัดกิจกรรมแจกซองจดหมายให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเขียนข้อความที่อยากจะบอกแก่ผู้อื่น จะเป็นความประทับใจ ความในใจ คำขอบคุณ หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้อื่นทำให้เรารู้สึกประทับใจ จากนั้นนำไปส่งให้คนที่ประทับใจ เปิดโอกาสให้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (30 นาที)

ขั้นสรุป

(20 นาที)

1. ผู้จัดกิจกรรมพูดคุยซักถามเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับหลังจากการทำกิจกรรม และพูดคุยถึงความรู้สึกในการทำกิจกรรมครั้งนี้โดยให้ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมบอกถึงสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมครั้งนี้
2. ผู้จัดกิจกรรมกล่าวสรุปผลในการทำกิจกรรมทั้งหมด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม และกล่าวขอบคุณพร้อมทั้งปิดกิจกรรม

การประเมินผล

1. ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม และเห็นถึงคุณค่าในบุคคลอื่น ก่อให้เกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้นต่อไป
2. ผู้จัดกิจกรรมใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ภาคผนวก ง

ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าคะแนนผู้เข้าร่วมกิจกรรม
หลังการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ
ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ตารางแสดงค่าคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ ระหว่างก่อนและหลัง (Pretest-Posttest) การใช้
กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อใน
ระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย (n = 15)

ลำดับที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง
1	7	11
2	5	12
3	5	9
4	7	10
5	7	11
6	4	10
7	5	10
8	6	11
9	7	12
10	4	9
11	5	10
12	6	11
13	5	10
14	8	13
15	6	12
คะแนนเฉลี่ย	5.80	10.73

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง พบว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทดลองมี
คะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ต่ำสุด 4 คะแนน คะแนนสูงสุด 8 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 5.80
คะแนน หลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์
ต่ำสุด 9 คะแนน คะแนนสูงสุด 13 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 10.73 คะแนน

ตารางแสดงค่าคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย(รวม) ระหว่างก่อนและหลัง(Pretest-Posttest)

การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อใน

ระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย (n=15)

ลำดับที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง
1	15	45
2	17	58
3	19	54
4	15	42
5	19	55
6	18	54
7	16	50
8	19	58
9	15	43
10	19	54
11	21	56
12	20	52
13	18	57
14	21	59
15	16	51
คะแนนเฉลี่ย	17.87	52.60

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง พบว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยต่ำสุด 15 คะแนน คะแนนสูงสุด 21 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 17.87 คะแนน หลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยต่ำสุด 42 คะแนน คะแนนสูงสุด 59 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 52.60 คะแนน

ตารางแสดงค่าคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย ระหว่างก่อนและหลัง(Pretest-Posttest) การใช้
กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญก่อนเข้าศึกษาต่อใน
ระดับอุดมศึกษา สาขานาฏศิลป์ไทย (n=15)

ลำดับที่	กิจกรรมที่3		กิจกรรมที่4		กิจกรรมที่6		กิจกรรมที่7	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1	4	14	5	13	3	11	3	10
2	4	16	6	18	4	12	3	12
3	6	15	6	16	3	10	4	12
4	4	11	5	12	3	10	3	9
5	6	15	5	16	4	11	4	12
6	6	15	5	16	4	11	3	12
7	5	14	5	15	3	10	3	12
8	7	15	5	19	4	12	3	12
9	4	11	5	13	3	10	3	9
10	4	15	5	16	4	11	4	12
11	7	15	6	17	4	12	4	12
12	7	14	6	15	4	11	3	12
13	4	16	6	18	4	11	3	12
14	4	15	6	20	5	12	4	12
15	5	14	5	15	3	10	3	12
คะแนนเฉลี่ย	5.13	14.33	5.40	15.93	3.67	10.93	3.33	11.47

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางพบว่า

1. ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานในกิจกรรมที่ 3 ต่ำสุด 4 คะแนน คะแนนสูงสุด 7 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 5.13 คะแนน หลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยขั้นพื้นฐานในกิจกรรมที่ 1 ต่ำสุด 11 คะแนน คะแนนสูงสุด 16 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 14.33 คะแนน

2. ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานในกิจกรรมที่ 4 ต่ำสุด 5 คะแนน คะแนนสูงสุด 6 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 5.40 คะแนน หลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานในกิจกรรมที่ 4 ต่ำสุด 12 คะแนน คะแนนสูงสุด 20 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 15.93 คะแนน

3. ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานในกิจกรรมที่ 6 ต่ำสุด 3 คะแนน คะแนนสูงสุด 4 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.67 คะแนน หลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานในกิจกรรมที่ 6 ต่ำสุด 10 คะแนน คะแนนสูงสุด 12 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 10.93 คะแนน

4. ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานในกิจกรรมที่ 7 ต่ำสุด 3 คะแนน คะแนนสูงสุด 4 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.33 คะแนน หลังการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยชั้นพื้นฐานในกิจกรรมที่ 7 ต่ำสุด 9 คะแนน คะแนนสูงสุด 12 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 11.47 คะแนน

ตารางแสดงผลการประเมินกิจกรรมการฟังเพื่อการจับจังหวะ (กิจกรรมที่ 8)

รายชื่อ	กิจกรรม การฟังบรรยาย		กิจกรรม การฟังจังหวะ		กิจกรรม การจับจังหวะ		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 1	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 2	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 3	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 4	✓		✓			✓	
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 5	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 6	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 7	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 8	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 9	✓		✓			✓	
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 10	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 11	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 12	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 13	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 14	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 15	✓		✓		✓		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง พบว่าผลการทำกิจกรรมการฟังเพื่อการจับจังหวะ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมผ่านกิจกรรมการฟังบรรยาย 15 คน ผ่านกิจกรรมการฟังจังหวะ 15 คน และผ่านกิจกรรมการจับจังหวะ 13 คน

ตารางแสดงผลการประเมินกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ (กิจกรรมที่ 9)

รายชื่อ	กิจกรรมการ ถ่ายทอดท่ารำ		กิจกรรมการ เรียนรู้ด้วยตนเอง		กิจกรรมการรำ ประกอบจังหวะ		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 1	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 2	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 3	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 4	✓		✓			✓	** เป็นผู้ไม่ผ่านใน กิจกรรมที่ 8
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 5	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 6	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 7	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 8	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 9	✓		✓			✓	** เป็นผู้ไม่ผ่านใน กิจกรรมที่ 8
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 10	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 11	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 12	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 13	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 14	✓		✓		✓		
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 15	✓		✓		✓		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง พบว่าผลการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมผ่านกิจกรรมการฟังบรรยาย 15 คน ผ่านกิจกรรมการฟังจังหวะ 15 คน และผ่าน
กิจกรรมการจับจังหวะ 13 คน

ภาคผนวก จ

รูปภาพกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสายสามัญ
ก่อนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ภาพขณะทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์

ภาพขณะทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์

ภาพขณะการคำนับครูก่อนการฝึกหัดนาฏศิลป์

ภาพขณะทำกิจกรรมพัฒนาทักษะผู้เรียน

ภาพขณะทำกิจกรรมพัฒนาทักษะผู้เรียน

ภาพขณะทำกิจกรรมพัฒนาทักษะผู้เรียน

ภาพขณะทำกิจกรรมพัฒนาทักษะผู้เรียน

ภาพขณะทำกิจกรรมพัฒนาทักษะผู้เรียน

ภาพขณะทำกิจกรรมพัฒนาทักษะผู้เรียน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล	นางสาวอาทิตยา เงินแดง
วัน เดือน ปี เกิด	19 พฤษภาคม พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	39 หมู่ 1 บ้านพัทสวัสดิการบุคลากร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ภาควิชานาฏดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	ระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต (นาฏศิลป์ไทย) สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
พ.ศ. 2560	ระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (ศิลปะการแสดงศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ